ſanguinis narium vomitus ſanguinis vlcerū renū ⁊ ve
fice.quedã illud faciūt trahẽdo hũores ad labia ⁊ ad pie
tes vulue ⁊ repellendo:q̄re tument labia: ⁊ via media co
artanť. ⁊ ſūt medicie rubificãtes ⁊ calefaciẽtes. ⁊ ex eis ꝓ
priũ ẽ cordumẽ: ⁊ ſi bulliat cũ galla ⁊ muſco cum vino ⁊
epithimetur. Ex ꝓſtantibus delcãtionẽ vtriuſq; ẽ retẽtõ
in ore cũ melle ẽblicoꝝ cubebaꝝ ⁊ aſſe: ⁊ zinzib: pip cum
melle multiplicat ſaliuã: que ꝓſtat vtriuſq; delcãtionem
ex qua ẽt ſi inungatur caput virge nõ ẽ malũ cũ prima d
lcãtio coitus in fricatõe exiſtat ſcõa in emiſſione ſperma
tis. ⁊ q: mulier emittit ſpma: ⁊ recipit maiorẽ delectatio
nẽ recip it cũ emittit viro emittente cũ ea. vnde G. dixit
in ſ̄m vo genitaliũ mẽbroꝝ q̄daꝫ v̄tus eſt ꝓpria fortis. ſ.
ex̄ñs: q̄ in viris ẽ expulſiua in femis in teſticulis ⁊ vaſ ſp
matis. In vulua. n. fortis eſt virtus appetitiua: q: natura
fortitudineꝫ hꝫ virtutis in ei;ciendo: ⁊ ſuſcipiendo ſper
ma cum nimio ⁊ deſiderio: ⁊ declaratione.

Incipit ſuma quarta q̄rte particule ſectionis prime d
cens egritudinum membroꝝ generationis in mulieri
bus continens capitula. xix.

Erulimus hucuſq;
ſermonem in
mẽbris: in generatione in
maribus: vt ſcitis naturis
iuuamentis ⁊ actiõibus nã
libus eorũ ac diſpõnib⁹ pre
ter nãm eiſdẽ ꝯtingere poſ
ſibilibus medicias adduca
mus ſalubres. deide affere
m⁹ ſermonẽ in inſtr̄is gñã
tionis in mulieribus ſimilẽ ex ꝯuenientia. n. vtroꝝq; ꝓ
prijſſimis inſtr̄is hꝫ generatio ꝓprie fieri: ⁊ eis mutatis a
ſanitate q̄uolꝫ impediri. Sunt aũt duo membra organa
generatiõis in mulieribus nãliter creata. ſ. matrix: q̄ facit
ad eſſe: ⁊ vbera que ad ꝑmanentiã faciunt generari poſt
ortũ. Eſt aũt matrix membꝛoꝝ figur̄ concaue receptiõis
ei⁹: ⁊ ꝯſeruatiõis grã ex ſb̄a neruoſa: nõ q: ex neruis a ce
rebro ꝓcedentibus ſit ꝯtexta: ſed potius eius ſubſtãtia ſi
milis eſt neruis: q: alba: viſcoſa: extenſa: paniculoſa: licet
nerui aliquid adueniat: ex quibus ſentit. ⁊ eſt compoſita
ex duobus panniculis ſeu tunicis ad melius conſeruan
dum: quaꝝ interior eſt aſpa ad modũ lingue bouiſ ad me
lius continendum: ⁊ venoſa hñs plures venas q̄etas ⁊
pulſatiles ramificatas ex venis porte: quibus continuat̄
cum epe mãillis ⁊ corde: quaꝝ orificia figuntur in ipſa: ⁊
vocant̄ foramina mr̄icis: ſeu cotilidones: quibus ꝯtinu
antur pãniculi embrionis: vt ex ſanguie currente in eis ẽ
brio nutriatur ⁊ ei⁹ ſpũs ⁊ calor eueniet̄ frigiditate eius:
⁊ tũica exterior plurimũ eſt neruoſa: ⁊ nõ ſunt tales: niſi
vt dilatentur apud conceptum: ⁊ magnificationẽ embrio
nis: ⁊ apud ꝑtum ꝯſtringunt̄ ad expreſſioneꝫ ipſius. Et
q̄ãtitas mr̄icis ſequit̄ copis q̄ãtitateꝫ: ſicut mãille. In
puellis. n. minor ẽ veſica eaꝝ plurimũ. In augmentatis
vero eius quantitas eſt ꝯpleta: ſicut vbera occupans ſua
magnitudie omne id qd̄ ẽ iter ꝓpiq̄tatẽ vmbilici vſq; ad
meatum vulue poſtremuꝫ ad quem ꝑuenit collum eius.
Et figura eius eſt extenſa arcuata i cui⁹ extrẽitatib⁹ hẽt
duo oua ſimilia teſtibuſ viri nuda non cooperta: vt illis
⁊ quemadmodum viri hñt vaſa ſpermatis inter duoſ te
ſticulos ⁊ expulſorium radicis virge: ſic mulieres habẽt
vaſa ſpermatis inter duos teſticulos: ⁊ expulſorium ad
concauitates matricis: habet duas concauitates matrix
ipſa in hoibus ⁊ in alijs aĩalib⁹ ſ̄m numerũ papillaꝝ nõ
q̄ ſit numerus embrionũ ſ̄m numerũ ꝯcauitatum tñ: vt
aſſerũt quedã in ipſa. n. mr̄ice in ꝯcauitatib⁹ ei⁹ gñantur
q̄nq;. v. ⁊ eſt maior nũerus ad quẽ ꝑuenĩunt nati: prout
Albucaſ ⁊ ioãnes Serapiõis ⁊ Ariſto. ix. de animalib⁹
ait. Et q: duas hꝫ q̄nq; plures generant̄ plurimuꝫ duo
ſũt: ⁊ ſi earũ numero ꝯſequantur: ⁊ ipſa apud retentionẽ
mẽſtruoꝝ ingroſſatur ⁊ cũ menſtruat̄ extenuat̄: ⁊ mũda
remanet: vt exīde melius ꝯceptioni ſit apta. Et expoſita
inter veſicã a ꝑte anteriori ⁊ iteſtina a poſteriori: vt ſit ei a
duobus lateribus obſtaculũ: ⁊ ſtatus eius ſit in tutela ſit
ſ̄n embrione. Et ligat̄ mr̄ cum dorſo ligamentis plurib⁹
fortibus: ⁊ ad partes ſumiſ ⁊ veſice: ⁊ oſſi lato pectinis ex
iſtẽtibus de genere neruoꝝ: venaꝝ ⁊ arteriarum. Et col
lum ei⁹ eſt neruoſum ⁊ lacertoſum: rugoſum fricationi
aptũ: qd̄ coitu ingroſſat̄ ⁊ impinguat̄. Et eius lõgitu. eq̄
lis eſt iter. vi. digi. vſq; ad. ix. ⁊ qd̄ eſt inter illd̄. ⁊ q̄nq; e
longant̄ ⁊ abreuiant̄ ꝑ vſũ coit⁹ ⁊ diõnẽ ipſi⁹. Et q̄nꝫ aſſi
milat̄ in q̄to in figura v̄ge cũ qua coire ꝯſueuit. ⁊ eſt hñs
meatus duos: vnuꝫ in extremitate vulue: ⁊ dr̄ os mr̄icis
extrinſecũ i quo ſũt pãniculi cõtexti ex venis ⁊ ligamẽtis
ſubtilib⁹ valde ortis ex omnib⁹ ꝑtib⁹ eius quos deſtruit
violatio: ⁊ currit qd̄ eſt in eis ẽ de ſanguie. Et cũ coit ma
trix vſq; ad illud os trahit̄ quaſi ꝓcedẽs ad illud deſide
rando attrahere ſpma ꝑ ſuã nãm ⁊ forãm ⁊ meatus colli
veſice ꝑ quẽ extra vrina educit̄ eſt iuxta ipſam a parte ſu
prema vt alia membra tranſeundo per ea nõ ledat. Et in
aliq̄bus mulierib⁹ collũ cadit ad ſiniſtrũ: ⁊ in aliquibus
eaꝝ ad dextrũ. Aliud in ꝓfũdo iuxta os matricis ex quo
deglutit ſpma. ⁊ cũ deglutiuit ꝯcluditur q̄ puncta acus
nõ poſſent ingredi: ⁊ eo aperto dei precepto pariet fetuꝫ
⁊ in collo iuxta os ipſius ſũt orificia venaruꝫ per que mẽ
ſtrua exterius expelluntur: quibus ſuperfluitates corpo
ris totius purgantur non venientes ad eius concauum:
ne inficiatur concauum continens ⁊ contentuꝫ: ex quib⁹
manifeſte colligi pñt actiones vl̄es ſiue naturales cauſe ⁊
egritudines matrici euenire poſſibiles: cauſe. ſ. earum: ⁊
loca ⁊ nocumenta actionis ipſius. Actiones vero natura
les ſunt mẽſtruare: generare ꝯcipere: impregnare ⁊ parer̄
Egritudines aũt poſſibiles euenire ſunt ꝓprie ⁊ ex coita
te. ⁊ proprie ſunt ſimplices ⁊ compoſite: ſimplices: vt ma
la complexio ſimplex vel cõmixta: pura vel impura ma
la compõ ⁊ ſolutio continui. ⁊ compoſite vt apoſtematũ
genera. Ex cõmunitate vero ſunt: vt coit ipſa ⁊ cõpatia
tur membris alijs: ⁊ maxime ſuperioribus principalibuſ
ſicut alia compatiuntur eiſdem: prout accidit in ſuffoca
tione matricis: ⁊ multiplicatis egritudinibus in matrice
debilitatur epar: ⁊ diſponitur vt fiat idropiſ. nocumen
ta actionum ſunt plura ſecundum pluralitatem eorum q̄
infra ponentur: ex quarum conſideratione peruenire o
portet ad cognitionem egritudinum predictarum: ⁊ exe
untibus menſtruis alijs: ⁊ qualita. muta dolore ⁊ tumo
re circa ventrem apparente. Et ſecundum hec ſumma
quarta continebit capitula. xix.

Cap. i. de menſtruis ⁊ eorum indicijs.
Capit. ij. de conceptione ſeu impregnatione naturali.

¶ Cap.iij.de regimine p̃gnantis ⁊ fetus: ⁊ cõcipientis maſculum ⁊ gemellos

¶ Cap.quartũ de partu nãli: quib⁹ tñ ſolũmõ procedemus quãtũ ſpectat ad indigẽnĉ eoꝝ: vt per eoꝝ notitias cãs ꝯſeruatias ⁊ nocumenta ipſoꝝ: ſi q̃ eueniant cognoſcamus: ⁊ eius prouidentia vel curam faciamus.

¶ Cap.v.de mala complõne matricis ⁊ cura eius.

¶ Cap.vi.de egritudib⁹ eius: ex q̃bus eſt oppilatio.

¶ Cap.vij.de ſuſpenſione matricis: ⁊ de aſcenſu eius: ⁊ de declinatione ipſius: ⁊ deſcenſu ſeu precipitatõe.

¶ Cap.viij.de prefocatione matricis ⁊ medicinis eius.

¶ Cap.x.de ſpẽbus ſolõnis ꝯtinui matricis ex qb⁹ ſũt vulnera corroſiõis ⁊ putrefactiones ragadie: ⁊ fiſtule.

¶ Cap.x.de apoſtematibus humoralibus matricis.

¶ Cap.xi.de nocumentis in actione menſtruandi.⁊ p̃mo de cura fluxus menſtruorum.

¶ Capitulum.xij.de cura retentionis menſtruorum.

¶ Capitulum.xiij.de curſu matricis ſeu fluxu: ⁊ aqua.

¶ Cap.xiiij.de nocumẽtis in actõe ꝯcipiendi ⁊ impregnãdi: ⁊ primo de ſterilitate ⁊ difficultate impregnationis.

¶ Capitulum.xv.de mola matricis.

¶ Cap.xvi.de nocumentis ꝑtus: ex q̃bus eſt difficltas.

¶ Capit.xvij.de cura accñtium que ſequuntur partum

¶ Cap.xviij.de retentõe ⁊ extenſione ſecundine.

¶ Cap.xix.de aborſu ⁊ medeis: que ſequuntur.

¶ Cap.i.de menſtruis ⁊ eorum indicijs.

Menſtrua ſũt a ſanguie ſupfluẽte ĩ mulierib⁹ ſicut ſp̃ma ex ſupfluo eius ĩ viris: alr tñ ⁊ alr ꝑut ariſto.ix.de aĩalibus dixit.tales .n. ſangis ĩ mulieꝝ corpib⁹ aggregat̃ quotidie p̃ ĩdigẽtis modũ ꝓꝑ lapſũ nãe ipſaꝝ ad frĩ ⁊ hũidũ ex ꝺcidẽtia ſexus: cũ ſit ſcia maſculus occaſionatus. hec tam̃ eſt diuina ſapia ordinãte: cuius grã carnẽ illuſtrã nã emittit talẽ ſanguinẽ in mr̃icis ꝯcauum vltra illũ quem in v̄ba eius emittit ꝓ nutrimento ipſius grã genealogie ſeruãde: vt ſi quidẽ puꝝ in eo ſit cedat in nutrimẽtũ: ⁊ augmentum corpis embriõis iam ex ſeie mulieris ipſius mãr gñati. qđ vero ĩpurũ aũt ſuperfluũ de corpe expellat̃: quemadmodũ eſt videre ĩ plantis hũis ex qb⁹ ſpẽs gũmoꝝ emanant: qđ menſtruũ dicit̃ ſeu flos mulieris. Et q: corpus ipſius gñationi ẽ aptũ: ⁊ cũ ꝯpletũ fuerit ⁊ perſcm̃ dõte pbo tũc vnũquodq; perſcm̃ ẽ: cũ tale q̃le ipſũ eſt generare põt ſanguis ille ad mr̃icẽ nõ mittet̃: nec mẽſtrua apparẽt donec ꝯpletũ ⁊ augmentũ fuerit cũ prius in nutrimẽtũ ⁊ augmẽtũ matricis tranſeat oĩs ſanguis, gñationi ſit aptus. hoc aũt tp̃s p̃fixit. nam in.xiij.ãnis in maribus in xiiij.limitaſſet. ⁊ hec ꝑꝑ defectũ nãe mulieris: q: in vtero tardius ꝯpletur: ⁊ cicius perficit̃ extra ipm̃. quod.n. debile ⁊ frm̃ eſt tãde venit ad terminũ: ⁊ cum ꝑuenit parum durat. Sicq; mora ⁊ ſtatus in ꝯplem̃to ẽ breuis: ⁊ extũc mẽſtrua ꝯplete priuant̃ ex ſiccitate corpis: cooꝑante rõe etatis. In illo aũt itermedio gñatõe ſiẽte ille ſãguis tot⁹ retinet̃: ⁊ purum eius ꝑꝑ nutrimentum embrionis: atq; augmentũ: ⁊ carnis generationẽ imittat̃ur in mr̃ice propte ad vbera vt lac fiat nutritioni ei⁹ oportunũ poſt eius ortũ. impurũ vero pti reſeruet̃ in vẽis ſecũdine: ⁊ vacuo eius. ⁊ tũc auxiliet̃ ſua lubricitate vt facilis fiat exitus embrionis. Et ꝓinde cũ añ ꝑtum mẽſtrua ſfuẽta in quantitate ꝯſueta fetũ ſignificant egꝝ vel debilẽ: vt dixit hip. niſi in muliere ſãguinea valde in q̃tita. minora ꝯſueta generatione vero ſiente in muliere ſana purum eius retinetur in mẽbris: ⁊ eam ĩpinguat: vt eſt manifeſtũ. qđ vo ĩpuꝝ eſt ad mr̃icem tãq̃ tota⁹ ſentia ĩpellitur: vt ab ea extra corp⁹ vt ſupfluũ educat̃: quemadmodũ p̃ emoroidas q̃ nõ in alijs aĩalibus reſeruat̃: vt in additamentũ ſui corporis ꝯuertatur. nec tam̃ quotidie educit̃ ſ; quotidie aggregetur ne quotidie aboĩabil' infectio eius ⁊ deturpatõ ſequat̃: imo paulatim aggregatur: quãdiu ſupfluentis ſuerit q̃tita. quã nã expulſiua ſui corpis nequeat tolerare: ⁊ proinde ad eius expulſionẽ. Hec autẽ tẽpora vᵃ dei ſapiẽtia ꝯpenſauit: vt tp̃s aggregatiõis eius equale eſſet menſis vnius ⁊ plus ⁊ mi⁹ ſm̃ nãc tp̃is ⁊ regis varietatẽ ⁊ d̃r tp̃s interpolationis ipſoꝝ. Et ſilr tp̃s apitionis ipſoꝝ in fine menſ̃ coadunatur influẽtia lũe ⁊ ꝑdurationis ipſoꝝ vt equale ſit illud qđ inter vnũ diem ẽ: ⁊ ſeptianam ⁊ eſt tp̃s dieꝝ trium: ſ; in aliq̃bus ſit latius: ⁊ in aliq̃bus breuius ꝑꝑ cãs p̃dcãs. ⁊ ſilr q̃titas ⁊ q̃litas. cũ.n. p̃ indigeſtionis modũ aggregetur talis ſanguis in corpe mulieris ĩ qua digõ fortior eſt: vt in muliere viragine pauci cibi: ⁊ maioris exercitij: concurrentibus alijs circunſtantijs ſilibus q̃titas mior erit. In qua vo digõ debilior: vt in lapſa ⁊ molli: ⁊ multi cibi ⁊ ocij circunſtantijs etiam ſilibus ꝯcurrentibus maior erit ꝓpter eandẽ cauſam. color cõis in pluribus ipſaꝝ erit ſubrubeus ad albedinem tendens ad modum ſanguinis arietis nouiter iugulati. In puellis ſanguis in principio: in mlicis vero rubeus obſcurus in colericis autem rubeus clarus: in ſanguineis rubeus roſeus. in flegmaticis ad albedinem multum tendens.

Cum ergo menſtrua ſunt temperata in quantitate qualitate ⁊ tempore ſuo concurrente ſecundum conſuetudinem ſuam naturalem in omni ſpatio ſunt cauſa ſanitatis mulieris ⁊ mundificationis corporis eius in omni nocimẽto in quanto ⁊ quali ⁊ faciunt ipſam acquiere caſtitatem ⁊ paucitatem deſiderij: ⁊ euentus ipſorum erit ſuauis cum bona tolerantia ⁊ abſq; aliquo accñte prauo natura enim mulierum diſpenſans corpora earum per matricem ex menſtruis velut per renes ex vris ſtatim videtur expurgari vt G.ait. Cum ergo alterantur a diſpoſitione ſua naturali veniunt cum prauis actionibus ſcilicet dolore capitis: faſtidio caſu apetit⁹ ⁊ dbilitate cordis: ⁊ dolor dorſi ⁊ renum lumborum ⁊ ancharum grauedine: que euentus ipſorum ſunt ſigna: ⁊ ſunt cauſa egritudinum plurimarum. Et ſi quidem alterentur in colore vel tempore cauſa egritudinis indicat neceſſariam preuiſionem: dicente. Hypo.in afo. Mulieri mẽſtrua ſine colore aut nõ ſecundum ſe ſemper facta purgatione indigere ſignificãt. Si vero in quantitate ſiunt egritudinum cauſe vel morbi. inquit enim Galienus ſanitatem eſſe temperamentũ ⁊ equalitatem. exiens autem temperamentum proculdubio venit in infirmitatem. ⁊ ſi parum cauſa morbi fit. Si vero multum morbus appellatur vnde Hipo. Menſtruis plurimis venientibus ⁊ nõ euenientibus a natura accñt egritudines: ac egritudines accidentes ex ſuperfluitate ipſorum ſunt egritudines inanitionis principaliter ⁊ per ſe: que ſunt note per accñs vero ⁊ ꝯñr ſunt egritudines replõnis: ex quibus idrops eſt plurimum: Egritudines accñtes ex retentione ipſorum ſimpliciter: vel in parte ſunt replõnales ꝑ ſe ⁊ ꝓpric. Et quedã haꝝ ſũt ꝓpric

corꝑi q̄dā mr̄ici: ⁊ q̄dā cōes vtriq̄ʒ. Corpori āt ꝓpe egritudines fiūt cū aliq̄ impellaſ ad mr̄icē gn̄atus ſāguis ex quo mēſtrua fieri deberēt corrūpaſ in venis: ⁊ febreʒ aſcendat ⁊ colligaſ i aliquo mēbro ad apoſtema: vel ad p̄t naturaʒ aliť diſpōaſ. Matrici proprie fiunt: ex quo ad matriceʒ miſſus eſt: vt retineatur ibidem: nec extra expellatur vtriq̄ʒ autē cum ſuffocatio matricis fiat ex eo: ⁊ hec ⁊ alie egritudines omnis generis differentes inter ſe ſecundum diuerſitatem complexionis: nam ſi fuerit colerici generantur in ea egritudines coleri. ſi melancolica: melācolice ſi flegmatica flegmatice ſi ſanguinea: ſanguinee. Per accidens vero ⁊ raro fiunt egritudines ſanitionis: vt fluxus ventris: fluxus ſanguinis narium vōitus ſangui. ⁊ emorroi. et ſilia eius naturam deriuantem vnde hip. i aff. Mſieri mēſtruis deficiētibuſ: ſanguinis ex naribus bonum.

Capi. ij. de cōceptione: ſeu impregnatione naturali.

Conceptio: gn̄atio et impꝰgnatio: cū ſignificat idē gn̄alr̄ ſumpta ſpālr̄ āt cōceptio eſt ſemi ꝰ a mr̄ice apphēſio: et por gn̄atio eſt ēbrionis et cōſequēs. Impꝰgnatō vero eſt mlieris: et vltimo apparēs q̄ſi vni alteri ſit diſponēs imiſſo. n. ſemine in mr̄ice vtroq̄ʒ exiſtēte gn̄atiōi apto et bn̄ diſpoſito vt q̄ꝫ ſemē viri et mulieris nō ſit alteratū nec corruptuʒ nec aliquo mō notabiliť iſectū ſeu debilitatū imo perfectū et ſanū vt ē de ſpmate eſt dc̄m in mr̄ice ēt ꝑpata qd̄ hip. ait cū dixit. Quecūq̄ʒ frīdas et dēſas mr̄ices habēt nō cōcipiūt. Silr̄ in maribus hn̄s gn̄atio ſpmatū maxime cōcurrēte inferiori impꝰſſiōe ſuperiori pncipaliū vt q̄ꝫ in eo ſit deſideriū hilaritas et voluptas. Et exterioꝝ ſupercelēſtiū corpoꝝ influētia et aliaꝝ reꝝ regimie cōdecēti. Sicut. n. videre eſt in ſemie ꝓiecto in trā qd̄ tūc tēpaſ germinatio cū p̄dictis ꝯſilia adſunt. Cū vero indiſpoſitio ſit ex ꝑte eoꝝ alteriꝰ: vel āboꝝ germiātio ipediť vel anullaſ: ſuſcepto. n. ſeie in mr̄ice: nō adhuc gn̄atio erit certa: niſi ſem̄ viri mixtū fuerit cū ſeie mlieris q̄tiſ cō tpat: ⁊ inuicē agāt ꝯuēient mā gn̄atiōis dn̄te pho. Semen. n. niſi mixtū fuerit ex duobus nō gn̄abiť: alr̄ ſicut nec caſeus: niſi cōmiſceaſ coagulū lacti. Vn̄ Gn̄ōis virtus ocioſa eſt carēs mā ꝓpria: q̄ attigāt: tūc aut bn̄ mixtum erit ex duobus ſem̄: cū in coitu ſiť ābo ſpmata eīttētur ꝯuēientibꝰ voluptatibus: ⁊ appetitibus q̄ eas ipellēt ad inuicē ⁊ inter ſe naturalis enim quum appetit formalis: ⁊ econuerſo ſibi occurrunt impulſa ad inuicem melius cō miſcentur ⁊ temperantur. Cum tale ſperma tale mixtū fuerit in mr̄ice tali: nec aliď ipediēs ſruēiat ex ꝑte regimis ⁊ caꝝ: q̄ ſūt cāe aborſus: de quo īfra xp̄o dāte dicemus. Et mr̄ix colligeť ſr̄ ipꝫ talit: ⁊ nullū interueniat ibi vacuū: ⁊ os ſuū ītriſecū ēt talit claudit: vt nec pūcta ſtili: vel acus ingredi poſſit: vt gallie. dixit. Cōceptio tūc facta ē dr̄: ⁊ ex tūc ſpma mālet in forā lactis ꝑ ſex dies: d̄inde alteraſ potētia v̄tutꝭ gn̄atiue exiſtētis in ſpmate viri: q̄ alťat ⁊ pmiſcet partes ſpmatis mlieriſ donās vnicuiq̄ʒ membro generando complexionem propriam: ⁊ tūc pma diſpoſitio que accidit eſt duplex: prima eſt ſpuma. ſpermatis mulieris ex operatōne virtutis informatie ex viri ſemine procedentis. Alia eſt compoſita ſubtilis cuiuſdam membri ex ſuperflua parte ipꝰius ex virtute ſpermatis viri ſecundum Galienum vel ex colore matricis vel vtriuſq̄ʒ ſpermatis mulieris: magis viri ⁊: minus ſecundū alios. Circa primam nature intentio eſt: vt generet tres veſicas: q̄ ſint minere ſpiritus vitalis: naturalis ⁊ animalis in virili ſpermate contenti: in quibus figantur: ⁊ exerceant quod vnicuiq̄ʒ proprium eſt. Et proinde prima veſica ſit profunda in medio humiditatis vt detur loco cordi: deīde fiunt ex latere eius ſupremo ⁊ dextro due veſice ramificate ab illa confuſe inter ſe non bene diſtincte ſtatim: deinde ſeperantur ab inuicem poſt horā: ⁊ diſcernūtur: ⁊ fit ſupremus locus: ideſt quo crēetur cerebrum: ⁊ dextruʒ id ex quo eraſ epar: ⁊ impletur illa dextra ſanguie ad albedinem decliui: ⁊ penetrat ad teriorem ꝑtem humiditatis pꝰ duas veſi. ventoſitas mūdans ⁊ extēdēs vt recipiat reſtaurationē a mr̄ice ⁊ ſpū: ⁊ ſan. tracto v̄tute virilis ſeis ab ipa vt erectur vmbilicꝰ Et deinde fiūt lineatiōes opatiōe v̄tu. illius: ⁊ informātur reliq̄ mēbra radicalia ex reliquo ſeie mulieris: ordie ⁊ certoꝝ dieꝝ ſpatio infra diſtinctoꝝ. Et circa diſpōneʒ alterā nāe intētio eſt vt gn̄et pāniculū quo inuoluaſ embrio: ⁊ a mr̄ice diſtinguatur quēadmōʒ cruſta in pāe ex calore aſſante clibani gn̄atur: in quē pāniculū ꝑpenetrēt ⁊ figātur orificia venaꝝ mr̄icis: ex q̄bus virtute viri ſeminis ſan. trahitur ad mr̄icē ⁊ ad locū cōcauū gn̄atiōis vt ex eo ēbrio nutriatur: ⁊ mēbra eius tā modica: cū ſint ex modico ſemine ꝓcreata debitū recipiāt nutrimētum Et mēbra ſanguinea gn̄anť: ⁊ tūc ꝓprie cuʒ mēbra eius creata ſunt multo indigent nutrimento: ⁊ induratus eſt panniculus ille: qui proprie ſpatium diuiditur in panniculos tres propter cauſam inferius aſſignandam: cuʒ ante generationem panniculo paruo indigente embrione nutrimento non nutriatur ab illo: nec foraminibus. Inquit enim Galienus generatur vero quod non eſt: nutritur autem ⁊ augmentatur quod eſt. Ordo autem ⁊ ſpatium temporis in generatione membrorum: prout rationabilis antiquorum coniectura inſinuat: ſr̄ experiētia antiqua talis eſt: nam in primis ſex diebus: qui ſunt a principio conceptionis format virtus informatiua embrioneʒ non petendo aliud ex matrice. Et poſt illud appetit: ⁊ fit inceptio aliarum in pectore ⁊ in alijs duobus diebus poſt illud: ⁊ ſunt dies octo a principio: deinde in alijſ quinq̄ʒ diebus: ⁊ ſunt. xiij. a conceptione: ꝑpenetrat ſanguis a toto: ⁊ fit illud vnde creatur complete. Et deinde nouem alijs diebus poſt illos fit hūiditas ſanguinea caro: ⁊ iam diſcernuntur fruſta carnis: ⁊ diſcernūtur membra principalia tria manifeſte: ⁊ iam ſeparantur alia a contactu aliorum ⁊ extenditur humiditas nuche: ⁊ deinde poſt in alijs noueʒ diebus ſperatur caput ⁊ ab humeris: ⁊ extremitatibus ⁊ lateribus: ⁊ vētre. Et diſcernuntur ſenſus organa: ita vt ſentiat pꝰ illď in quattuor diebus cōpletis. xxxv. diebus a p̄ncipio conceptiōis qd̄ patet in embrione aborſo: ⁊ in aqua poſito ſm̄ diſtinctos dies in quibus manifeſte adſunt prediſtincta membra: ⁊ omnia in. xl. diebuſ aborſo ⁊ in aqua poito. Hoc enim ē tpꝰs equale: ⁊ medium ad informationem: ⁊ breuius eſt. xxx. ſm̄ aliquos: ⁊ longinquius: ⁊ magis extenſum eſt. lxv. nā vt quidam dn̄t: non inuenitur in aborſo maſculus cōpletus ante. xxx. di. cū eius cōpoſitio ſit velocior: quā femine: vt Ari. dixit ⁊ cauſam ſuperius aſſignauimus: ⁊ generatio embriōis tūc facta dignoſcitur

tūc: ⁊ apparet ↄpregnatio.i.ventris plētudo: ⁊ cū perue-
nit ad informationē per duplū tempis in quo informat
ſ embrio mouet: ⁊ cuȝ motui duplū eius: in quo moue-
tur peruenit ad augumētum eius: ⁊ naſcitur: ſi impedimē-
tū nō interueniat: aut ex pte matricis: aut ex parte embrio.
q: infirmi fuerint: ⁊ ex pte regiminis: ita q̄ ſi informatō
fiet in.xxx.die.ſm illos naſcetur in.vij.mēſibus ⁊ eſt ra-
rum: nec eſt verum: q: ſi eſſet natus in.vj.viueret: qd̄ eſt
falſum: ſi vero in.xxxv.die.informatio cōpleatur: naſce
tur in.vij.mēſibus: ⁊ eſt plurimuȝ: ſi vero in.xl.di.infor-
matio cōpleatur: naſcetur in mēſi.ix. ⁊ eſt frequēter. Et
cauſa triplicatiōis pānicul in quo voluitur fetus: quaȝ
nā intendit: eſt vt in primo pānicu.exterius poſito ſecū
dina vocato terminētur vene pulſatiles ex trāſuerſo: a q
bus p vmbli.euentatiōem ſpiritus recipit embrio nō p
os: que diuiditur in.ij. ⁊ aliā quietam venā: ⁊ vomitur
bileſ. ⁊ eſt inuolutus embrio ibi vt effundat ex eo ſan. ⁊
colligat ad ipſuȝ fetus vria ex effuſo.vmbli.non ex vga
vſqȝ ad ho.ptus ⁊ dr̄ alchas: ⁊ eſt vt retieāt ſudo. Ter-
tiꝰ eſt pānī ſubtilior alijs vt aggreget humidita.lutoſaȝ
ex embrio: ⁊ nō ledat cū ſui ſubtilita. ⁊ duri.quēadmōm
ledit ſecūdina cū ſit ſupficies tenera embrionis: ſicut vl-
cera cōſolidata: que nō ſunt firma. Iuuamētum aūt in
retētione illarum ſupfluitatum eſt vt ſeperet inter ipūm
embrionem ⁊ matricem ⁊ ſuperfluitates ⁊ humiditates
⁊ hoc ne ſua acuitate ⁊ mordicatiōe vrina ⁊ ſudor lede-
rēt embrionē ⁊ quartum vas in colligēdo ſuperfluitateȝ
ſiccam egeſtionis nō fuit in eis neceſſariū cuȝ in eo quo
nutritur nō ſit groſſa ſupfluitas neqȝ fex cuȝ ſubtile exi-
ſtat. Cum ſpma viri calidū fuerit ⁊ digeſtū ⁊ ſpiſſum ⁊
grādinoſum ⁊ abundans ⁊ potēs ſuper frigiditatem ⁊
indigeſtionē ſpermatis mulieris: ⁊ cū hoc pceſſit a dex
tro teſticulo ſumaturqȝ: ⁊ trāſeat ex rene dextro altiore
ppinquiori epati: ⁊ proinde calidioris: ſuntqȝ conuenien
tia coitus poſt mūdificationē matricis ⁊ ceciderit in dex
trum matricis: ⁊ ſimiliter ſperma mulieris cū proprieta
tibus cōſimilibus generabit: vt plurimum maſculos ad
quod adiuuat aer regio tempus frigidum ⁊ ventus ſep
tentrionalis: ⁊ ſimiliter etas adoleſcentia nō pueritia p-
pter incōplemētum non propter defectum ⁊ contraria
ſi adſint generabitur vt plurimū femina. Et dicūt qui-
dam prudentes ſi currat ex dextro in dextrum matricis
maſculinat: ſi vero ex ſiniſtro in ſiniſtrum feminat. Et ſi
currat ex ſiniſtro ad dextrum eius erit femina maſculia
ſeu virago: ⁊ ſi ex dextro in ſiniſtrū erit maſculus femi-
neus. Porro cum ſperma cōmixtum habundans fue-
rit in quātitate vt diſum in ptes incidat in duas cōcaui
tates matricis cū potentia virtutis reſeruāte in vnaqua
qȝ fiet generatio gemellorȝ diuerſi ſexus plurimuȝ ⁊ q̄
doqȝ eiuſdem ⁊ parum ſaluātur nec eſt incōueniens cū
in qualibet parte eius naturatiue potentia integre reſer
uetur quēadmodum in vnaquaqȝ parte diuerſi ſpeculi
vis repſentatiua imaginis ⁊ illud eſt plurimū. Et quan
doqȝ eorum generatio a duobus ſpmatibus in duobus
coitibus procedit: ita vt ſit impregnatio ſuper īpgnatio
nem inter quas non multum intererat tempus: ⁊ tūc ra
ro ſaluātur reſpectu generationis vnius: nam cū accidit
in mulieribus fortibus multe caliditatis ⁊ ſanguinis: ⁊
multorū pilorȝ in quibus matrices ſūt fortes: nec abor-
tiunt cum mēſtruis ſemel aduenīneqȝ ēcubus bis tūc ca

ſus litigij ⁊ cōtentionis ſup ambos q̄ plurimum perdu
cit ad febrem ⁊ alias egritudines euenīētes: ⁊ vt alter ab
ortiatur ipſorum. Nō ſi cadat impgnatio ſup impregna
tionem nō in valde forti ⁊ in ea q̄ non cōcipit niſi pro-
pter aptionem ſue matricis nō ppter fortitudinem eius
timetur q̄ filius primus ſit debilitatus quare cōcipitur
ſecūdus. Et cauſa debilitatis eſt q: defectus eſt ſangui-
nei nutrimēti. Quibuſdā vero viſum eſt q̄ impgnatio
ſup impgnationem fieri nō poſſit eo q̄ poſt impregna-
tionem cōcluditur os matricis ſicut hipo.dixit nec non
cū ex matrice ſpma nō currat ex quo habuit q̄ optauit
ppter q̄ ſpma currit. Sed ſm veritatem apud impgna
tionem cōcluditur os ipſius: nō tamen in recipiēdo: ſed
in cuſtodiendo bene q̄ auide cōcepit nec pdat: ⁊ ſi ſpma
a matrice etiam tūc non currat verȝ eſt exēpluȝ ſed nihil
phibet ipſum currere intra mēſtrua illic currāt: ⁊ ſi de-
lectatio adeſt in ſo coitu nō erit magis ad recipiēduȝ q̄
īmittendum: nā ſi recipit q̄ formale vt generet iterū im
mittet etiā materiale vt cōpleat cuȝ abundat. Et dū im
pregnatur puella que nō ↄſueta eſt in.xij.ānos ↄpletos
licet ſit raro timetur eius mors ppter paruitatem matri
cis. Et cū mater eſt ſana ⁊ boni regiminis embrio vt pl
rimū ſanus eſt cū ergo infirmabitur mater ī toto corpo-
re q: febricitat: vl' in aliquo mēbro ⁊ ppue in matrice ne
ceſſe eſt ipſum pati: ⁊ magis ſi mali regiminis fuerit: ⁊ ſi
qd febris aliquarȝ acutarū fuerit: vel apoſtēa calīn ī ma-
trice mortale eſt: vt dixit hip. Signa cōceptiōis ⁊ imp-
gnatiōis ſūt pla: ⁊ ipſorȝ q̄dam ſūt ſigna ↄceptiōis ⁊ q̄
dā maſculine q̄daȝ feīe q̄dā gemellorȝ q̄dā ſingularis ⁊
q̄daȝ ſane: ⁊ q̄dā egre: ⁊ ex ↄceptiōis ſigniſ q̄dā ſūt ſum
pta ex diſpōnibꝰ ↄceptis a mlīere in ſe ipā: q̄dā ex pcep-
tis ⁊ ↄſideratis a medico circa ipſaȝ q̄daȝ inueſtigata ex
pimētati in ipā. Priora vero ſūt pceptio cōueniētie e-
miſſiōis duorȝ ſpmatū ⁊ cū velocitate ī q̄ caput vge ſic-
cū ſit: ⁊ cū ſuctiōe aduātionis oris mrīcis caute abſqȝ du
ritie vt ipſuȝ īgredi nō poſſit ſtilus ſm hip. ⁊ G.in aff.
⁊ hoc pp ſiccitatē ex ſuctiōe auida ⁊ forti vt nō inueniat
hūectatio loci pꝰ coitū: ⁊ cū eleuatiōe eiꝰ ad ſupiora ⁊ an
riora ⁊ retienē mēſtrua vſqȝ ad tps ptus: ⁊ pꝰ mēſeȝ aut
mēſtruat parȝ ⁊ accit dolor puꝰ in eo qd̄ ē int vmblicuȝ
⁊ receptationē: ⁊ q̄ñȝ ſit difficltaſ vrie: ⁊ accit vt abhorre
at coitū: lȝ pgnās maſcu.magis abhorreat: ⁊ ſi coit cū ea
nō emittit ſpma imo dolet ſb vmblico pꝰ ipm: ⁊ aricta
tes inſūt: nauſea ⁊ aboīnatō vt.y.dixit in aff.qd̄ eſt qīm
cōceptu ori ſtōi nocet ſm q̄ G.ſubiūgit: ⁊ ex ill eſt vti-
go.dolor capit tnbroſitas oclorȝ ⁊ pſſus cordis. Que āt
a medico inſpiciunt circa ipaȝ ſt ↄmotio appetitꝰ mali ⁊
illō pꝰ mēſeȝ: aut duos vt ſ in ſtō dēm ē: ⁊ citrinat albe
do oclorȝ eiuſ ⁊ pſūdatio palpebrarȝ mollificatio ipaȝ
q̄ñqȝ ⁊ acuit aſpectꝰ eius ⁊ miorātur eius pupille igroſ
ſat eorȝ albedo ⁊ nō citrinat ſm naſtitudinē ⁊ nēcāria ē
altatio coloris ⁊ cuctus impſſionū egredictiū a nā qua-
uis ſint impgnāte ex maſclo miꝰ q̄ñqȝ impgnatio ſedat
dolores dorſi ancharȝ pp q̄ caleſac ea mrīx: ⁊ ppe cū cō
cepit maſcluȝ ⁊ cū pit redeūt: ⁊ q̄ñȝ alterat corꝰ eiꝰ ab eo
q̄ fuit q̄r dilatant et citrinantur vene eiꝰ ſup ipm: et vi-
rides fiunt: et plibꝰ pgnātibꝰ accit vt ī mollificatōe car
corpa ī pn.retētōiſ mēſtruorȝ ⁊ ex ſupfluitate eius q̄ re-
ſtat ex cibatiōe ipius cū pauco īdigeat pp debilitatē ⁊ p-
uitatē ſui deide cū magnificatur embrio totum tū ſit in

magnificationem eius: quare redeunt: ad nãlitatez ſuã.
Que vero iſpecta ſunt ex.ipſaꝫ ſunt ſigna q̃ inſpiciũtur
in exẽutib⁹ ab ea ⁊ ꝓpꝛie in vrĩa: in pꝛĩcipio.n. impg̃na
tõis vrĩa ẽ clare ſbe ⁊ coloꝛis irini.i.varij: qꝛ citrini ad
ſubalbedinem tendẽtis: ⁊ ſup ipſius ſupficie ſubſtãtie ⁊
coloꝛis irini: ⁊ ſic nebula vt in medio eius ſit ſicut cotũ
carminatũ vel diſpſuz pp diſpo.aſs digõnem mẽ ꝓcedẽ
tis a mẽbꝛis quoꝝ caloꝛ cõfoꝛtatus ẽ ex impg̃natõe: ⁊ ꝓ
pꝛie ſi maſ.fuerit cõceptus ⁊ in eo ſũt velut g̃na q̃ deſcẽ
dunt: ⁊ aſcẽdũt: ⁊ cũ mouetꝛ nõ turbatur: in fine ṽo im-
pg̃nationis loci eius qꝺ appꝛit in pn.ſubalbedinis ap
pebit rubedo ⁊ turpedo qꝛ eſt ſicut malũ vinũ rubeum
i.coꝛruptũ: et aq̃ ciceꝛũ: et cũ mouetur turbatur: pientis
vero ſꝫ plin nigra eſt: et in fũdo eius ẽ ſicut attramẽtuz: et
foꝛdes. Que ṽo ſummũtur ex expimẽtatis ſũt in ipa: ſũt
vt puta ſm q.y.dixit in aff. Mulierẽ ſi vis ſcire ſi cõ-
cepit qñ doꝛmitura eſt melicratũ da bibere.i.idrõel qꝺ
ex mellis.ʒ.ij.tanũmõ: ⁊ aq̃ plu.tĩndẽ ⁊ cũ expgẽſit ſu-
picẽ. Et ſi qdẽ toꝛtõeſ hũit cõcepit: ſi vero nõ minime. Et
eſt expimẽtuz certũ niſi in cõſuetis bibere illõ. Et iterũ
in alio dixit aff. mulier ſi nõ ꝯcepit in vtero: velles aũt ſci
re ſi cõcipiet.i.ſi cõcipe apta ſit ſu. Et laboꝛet in die ieiu
nio ꝯteges eã veſtibus.ſ.in ſero: ⁊ ſuffumiga eã deoꝛſuꝫ
aromatibus p traiectoꝛiũ.ſ. ⁊ ſi qdez odoꝛ vr̃ trãſire per
coꝛpus ad os ⁊ nares cognoſcere: qm̃ ipa nõ ex ſe nõ ge
nerat ẽ aũt culpa viri q̃ lꝫ in cognoſcẽdo mulieres apti
tudine ad cõceptũ ⁊ ineptitudie ab.y.ſit introductuz tñ
eadẽ rõne ad cognoſcẽdã cõceptionẽ ſiſtẽtez vel nõ põt
aſſumi. Et ſilr̃ expitur ſuppõnẽdo alleũ ⁊ ſup doꝛmiẽ-
do ⁊ ꝯſiando ſi ſapoꝛ ⁊ odoꝛ aſcẽderit: ad os ⁊ nares: ⁊
ſupponitur ariſtologia cũ melle vt infra dicẽus. Et ex
ſignis cõceptiõis maſculine q̃dã ſumũtur ex pte diſpõ-
nis vtroꝛũqꝫ generãtiũ: ⁊ q̃dã ex parte diſpõnis pg̃nan
tis tñ ex pte generãtiũ maſculi.ſ. ⁊ femine: oĩ põnũ mẽi
quidẽ qꝛ cuius vis ẽ foꝛtis coꝛpoꝛis eq̃lis carnis in duri
tie ⁊ mollitie ⁊ multi ſpmatis ⁊ cali ⁊ qꝛ eſt magnoꝝ te-
ſtiũ ⁊ magnaꝝ venarũ foꝛtis deſiderij quẽ nõ debilitat
coitus ex cuius dextro excidatur ſpma. Et modus ẽ vt
reſtrigatur teſticulus ſiniſter apõ emiſſionẽ ſpmatis: ⁊
effundatur ex dextro: ſicut ruſtici faciũt cũqꝫ adoleſcen
tis pus inflatur teſticulus dexter: tunc ipſe erit maſculi
nãs ⁊ ſi ſiniſter tũc erit feminãs. Et ſilr̃ ille ad quez cito
feſtinat polutio nõ a nocumẽto: ſꝫ a ſpmate eſt faciens
maſculũ. Et ex expimẽtis eſt vt coligatꝛ ſpma ⁊ ſi eſt ſpiſ
ſum ⁊ ꝓiectũ in aq̃ rotũdetur ⁊ deſcẽdat ẽ g̃natiuũ maſ
culi. Et ex ſignis mulieris eſt vt mulier ſit eq̃lis foꝛme
⁊ coꝛpis ſolide carnis nõ mollis ⁊ mẽſtrua eius ſint di-
ꝯeſta et ſpiſſa ⁊ nõ cruda ⁊ ſubtilia: nec aquoſa: nec ad-
uſta: nec debilia in ſe ſed reſpectu ſpmatis viri: ⁊ cuius
os mẽicis vulue oppoſitũ eſt ⁊ cui⁹ digõ foꝛtis eſt: ⁊ cu-
ius vene ſũt apparẽtes: ⁊ mãifeſte: ⁊ cuius ſenſus ⁊ mo-
tus ſm q̃.oꝝ exñt: nec hꝫ vẽtris ſolõnẽ nec ꝯſtrictionem
aſſiduã ⁊ oculi eius: ſunt declines ad fuſcedieꝫ abſqꝫ ſb
albedine: ⁊ eſt gaudẽs: ⁊ aĩe lete. Et puelle viri potẽtes
in pꝛĩcipio cũ coeũt ſunt velocis impg̃natiõis pp foꝛti-
tudinẽ caliditatis eaꝝ ⁊ puitatẽ adipis mẽicuꝫ ipſaꝝ ⁊ hu
miditatuꝫ eaꝝ. Et ille qbus velocitꝛ eueniunt menſtrua
digniores ſunt: vt cõcipiãt maſculos: ⁊ ſpatiuꝫ mundifi
catõis ẽ breue qꝛ vſꝫ ad.30.dies nõ vſqꝫ ad.40.qb⁹ ṽo
ꝯ̃ incipiuntꝛ vt plin ſunt g̃nantes ſcias. Signa ṽo ſupꝛa
ex cõcipiẽte ⁊ pg̃nãte tñ ſunt: nã pg̃nãs in maſculo eſt
bñ colorata et mundioꝛis faciei vt hip.dixit. Et plinẽ le
nitatis ⁊ agilitatis: ⁊ ſanioꝛis appetitus ⁊ ꝯetationuꝫ ac
cẽtiuꝫ ⁊ ſentit g̃uedinẽ in latere dextro vñ hip.mares q
dem in dextro femine ṽo in ſiniſtro g̃natur ⁊ ꝓide cuꝫ
mouetur fetus ſentit motuꝫ in latere dextro: ⁊ cuꝫ ma-
milla incipit augumẽtari augumẽtatur dextra ⁊ alteratꝛ
papilla dextra in albedieꝫ vel in rubedinẽ nõ in nigredi
neꝫ vel fuſcedinẽ ⁊ ab ipſa currit lac pꝛius: ⁊ q̃ currit ex
ea ẽ groſſuꝫ viſcoſuꝫ nõ tenue ⁊ aquoſuꝫ: ita q̃ diſtilla-
tus ſup ſpeculuꝫ ⁊ expoſituꝫ ſoli remãet ſicut fruſtum g̃ni
vel margarite: ⁊ ſi trahatur gutta lactiſ ex dextra pte ei⁹
⁊ cadit in aq̃ deſcẽdit.pp eãdẽ cãꝫ ⁊ ſit pulſus dexter ve
hemetioꝛ plenus ⁊ frequẽs. Et dixerunt qdã q̃ cuꝫ ipa
mouetur a ſtatiõe ſua mouet pꝛius pedẽ dextruꝫ ⁊ ocul⁹
eius dexter leuioꝛ: eſt motus ẽt leuioꝛeſ: ⁊ mouetur poſt
mẽſes tres erit maſ.femia vero poſt q̃ttuoꝛ. Quib⁹ ṽo
ſunt ꝯ̃ria poꝛtãt feminas ſm plin. Et ex expimẽtis ẽ vt
ſumatur ariſtologie aure.j.teratur ⁊ cõficiatur cuꝫ mel-
le ⁊ ſuppõatur cuꝫ lana viridi de mane vſqꝫ ad meridiẽ
in ieiunio tunc ſi dulceſcat ſaliua eius ẽ ꝯcipiẽs maſculũ
⁊ ſi eſt amara tunc ẽ femia: ⁊ ſi nullo mõ alteretur nõ eſt
pg̃nãs ⁊ hoc idiget pſcrutatiõe. Et ſignuꝫ gemelloꝛum
ẽ vt ꝯ̃ſ̃etur pg̃nãtis vẽter: ⁊ ſi quidẽ nõ inuẽiatur in eo
ruga nec nodus tunc embꝛio erit vnus. Si aũt inuẽiatꝛ
ruge ⁊ nodi tunc numerus fetuuꝫ erit ſm numeꝝ ruga-
rum ⁊ ꝓpꝛie cuꝫ in vno latere ſentitur motus abſqꝫ alte
ro: ⁊ ecõuerſo. Et ſigna ſanitatis fetus ſunt ſanitas ma
tris in tota pte ⁊ ꝓpe in mẽice ⁊ bõitas mẽicis ⁊ q̃ mo
uetur fetus debito mõ ⁊ ꝯſueto. Et ſigna egritudis ei⁹
ſunt eꝯ̃ ⁊ cuꝫ accit fluxus vẽtris vl̃ mẽſtrua ſupuenerint
mõ incõſueto eſt ipoſſibile fetuꝫ eſſe ſanuꝫ vt.y.dixit ⁊
ꝯ̃ptio lactis mãille in pꝛimo menſe cum expꝛimitur ⁊ e-
mulgetur fetum: ſignificat debileꝫ ⁊ tpuꝫ diuerſitas ⁊ in
mutatio indicat fetus egritudineꝫ quẽadmõꝫ ypo.i aff.
iij.parti dixit.

¶ Ca.tertium de regimine pg̃nãtis ⁊ fetus cõcipiẽtis
maſculos ⁊ gemellos.

Egimẽ pg̃nãtis ⁊ fetus eſt duplex g̃nale.ſ.
ſpãle generale eſt tres res: pꝛima ſanitatẽ coꝝ
cõſeruat ⁊ cõpletur admiſtratõe ſex rerum
nõ nãluꝫ: debita ⁊ eſt vt ꝺgat in aere tpato
⁊ occupetur exercitio tpato: ⁊ motu ſuaui ⁊ ꝯdelectabili.
Et cibus eius ſit panis mũdus ⁊ carnes facil' digõnis
et boni nutrimẽti q̃ note ſunt ⁊ vinum ſit ſubtile ⁊ odo
riferuꝫ ⁊ vetus ⁊ nigrum mediocriter ſtipticum ⁊ lipha
tum aq̃ ferrea: ⁊ in fa mẽſa ſumat paſulas citõia dulcia:
⁊ pira excitãtia appetituꝫ ⁊ mala muzaꝝ ⁊ g̃nata. Et ſon
nus eius: ⁊ qes ſit tpatus: ⁊ vigilie.ſilr̃ ⁊ aſſiduet lenifi-
cãtia ſuã nãm maxie ſi ꝯſtrigatꝛ valde ſint aũt ex lenificã
tib⁹ cũ eq̃litate ſicut ſũt fructꝰ lubꝛici ⁊ herbe q̃ ex eſtate ve
getantur vt pꝛuna damaſcena exiccatis ceraſa: ⁊ ſimilia
⁊ tamarindi: ⁊ mãnam ⁊ herbe molles hieme vero cari
ce repletionem temperataꝫ cibi ⁊ potus aſſueſcat ⁊ gau
dij temperatis ⁊ lenificantibus immittatur: ⁊ acrib⁹ al-
terantibus ⁊ aboꝛſum pꝛouocantib⁹. in hoc obmiſſione
⁊ euitatione omnis rei permutatis ſanitatẽ eoꝝ q̃ ab oꝛ
ſum ducere pñt: que infra dicẽtur: ⁊ vſu mediaꝝ ꝯfoꝛtã
tium membꝛa pꝛincipalia ⁊ ſtomaci ⁊ matricis ex qbus
ſũt electuaria vnctiones empla que hec infra dicentur.

Secunda res eſt que accidentia ſuperuenientia impre-
gnationi corrigit et emēdat q̄ ad abortum ꝑducere pñt.
Ex quibus ſunt dolor ventris difficultas vrine ⁊ diſtil
latio ⁊ abominatio ⁊ nauſea corruptio appetitus dolor
ſtomaci ⁊ vomit⁹ dolor capitis ⁊ v̄tigo: ⁊ tenebroſitas
oculorum ⁊ pulſus ſeu trēor cordis inflatio pedū mol
lificatio apertio mēſtruorū de quibus omnib⁹ ſuperius
dicta eſt cura preter curſum mēſtruorū ⁊ hec regula in
ca obſeruāda tacite ſubiūgetur ⁊ eſt cum lenioꝛib⁹ ſi poſ
ſibile eſt ⁊ exterius applicādis ꝓcedamus in primiſ ma
xime tribus mēſibus ⁊ vltimis. Jnquit.n.hipo. ꝑgnā-
tes ſi purgare cōuenit a quatuor vſq; ad ſeptem minus
vero has. Et in curſu mēſtruorū cōmēdatū eſt filōniū
ꝑ ſiccū valde ⁊ expertum eſt vt bibat vinum ponticum
cū aqua alumis nigrum qm̄ ꝓhibet vomitū ⁊ cōſeruat
fetum in matrice: ⁊ ſedat in aq̄ decoctionis gallarū ba-
lauſtiarum corticū granatorū gallarū cipreſſi mirtilorū
⁊ huiuſmōi tepida. Et ſumat mane vnū trociſcū de ter
ra ſigillata cū ſucco mirtino ſub mamillis abſq; ſcarifi-
catiōe prius oibus apponātur ventoſe ⁊ vngātur ven-
ter ⁊ renes: cū hac vnctiōe. ℞.bolij maſti.ſan.ꝛu.terre
ſigillate thuris ana.ʒ.ij.ſūmach berberis nucū cipreſſi
ipoquiſtidos acatie ana.ʒ.ij.colofonie ſarie ſigilis ana.ʒ
j.confice cū ſucco plātaginiſ ⁊ virge paſtoris. Ad vomi
tum expertus eſt ſirupus de agreſta acetoſitas citri. Ad
mollificationē experta eſt tiriaca andromaci cū vino deco
ctionis ſaluie hec.n.mollificatiōem ⁊ ob dormitationē
tollūt mēbrorum humiditates matricis exiccāt ⁊ conſu
mūt ⁊ ꝯſeruāt fetum vt ait abo. Ad pedū inflationes di
minutio potus ⁊ ſubtractio viniū ⁊ fomentatio in ſalſa
⁊ maris ⁊ emplm̄ de folijs caulium aſſorum ⁊ cōmixtō
eorundem S.expertū ad cōfortationem fetus ⁊ cōfor-
tationē ipſius matris. ℞.doronici zedoarie margarita-
rū vtriuſq; coralli vtriuſq; been al.⁊ ru.gallarū ſpodij
aſſe odorifere galie muſ.cardamomi minoris cinamo-
mi pōtici ana.ʒ.j.boli arme.terre ſigil.ana.ʒ.ſ.ſirupi ro.
⁊ ſucci virge paſtoris qđ ſufficit doſ.ʒ.ſ.hec.n. rectifi-
cant diſpōnem matricis carū ⁊ ſtomaci ⁊ inteſtinorū ⁊
cordiſ ⁊ cerebri. Et diambre cōfectio facit illud ſubtra-
ctis muſco.⁊ ſpica ⁊ cinamomo ſit pōticū ⁊ ſi addaſ ipo-
qſtidos ⁊ ſpodiū ⁊ fructus rubi cū ſumac ꝑficit intentō
nem. Emplm̄ expertū ad cōfortationē ſtōaci ipſorū ⁊ retē
tionem vomitus ⁊ fluxus ventris eſt emplm̄ nr̄um de
gallia intentiōis caliditatis ꝯ frigiditatē ⁊ ſi mūdificatio-
ne indiget mūdificetur cū geleniabin cum aq̄ polipodij
ſicci. Jnūctio bona cōfortās ligamenta. ℞.olei mirtini
ʒ.iij.diſſoluaſ in eo thuris albi ⁊ maſt.ana:℈.i.⁊ inūgā
tur renes vel ex oleo maſtic.cum pluere terre ſigil. Spe
ciale regimen ꝑgnātis eſt triplex: vnum ꝙ cōpetit hñti
maſculū, aliud qđ competit habenti gemellos: ⁊ aliud
quod conuenit habenti debilem ⁊ īfirmum. Primum
eſt duplex vnū eſt diſpoſitiuū: aliud ꝯſeruatiuū. Et diſ
poſitiuū eſt ꝙ diſponit marē ⁊ feminam ad maſculi pro
creationē ⁊ impꝑgnationē: ⁊ eſt vt ambo calefiāt cum ci
bis ⁊ potibus ⁊ ſūptiōe mitridati: ⁊ cū ſuffumigatiōib⁹
aromaticorū penſaribus cliſteribus vnctiōibus ⁊ prope
cū aromatibus calis ⁊ cōfortātibus matrem: ⁊ diſponē-
tibus ad cōceptum ⁊ ꝓprie cum muſco croco ligno aloes
mundo ⁊ crudo atq; cāphora: ⁊ cū cōfortatione mere ⁊
gallia muſcata ⁊ ſtudeant vt vtriuſq; digō ſit ꝑfecta ⁊ ꝺ
uient oīa actu frigida vt poma ⁊ potū aq̄ ⁊ vt dimittāt
coitū ad tēpus nō oio: q2 corrūpit ſpma vt diximus iu-
uāt in gaudio ⁊ decubēt in domo leta in q̄ ſint picture
maſculorū ⁊ cogitēt in maſculis: ⁊ firmēt meditationē
ſuam in maſculis fortibus ⁊ melioris forme ⁊ pulcrioriſ
figure ⁊ cocāt. Cōſeruatiuū vero eſt triplex: primū vt
hñti maſculū ꝑdicta exhibita declinēt ad caſm paruum
cū intermiſſiōe frigidorū: ſm̄ vt cibus ⁊ potus ſit multe
q̄litatis ⁊ pauce q̄ntitatis. Tertium ē ꝙ infra ſpecificabi
mus in aborſu ſi xp̄s voluerit qui ſit bñdict⁹ ⁊ hñti ge
mellos ſilia cōpetūt ⁊ cibus. Ex his aūt q̄ cū ꝓprietate
opanſ: hoc eſt lutū creticū ſuſpēſum ſup ꝑgnātem ꝑſer
uat.n.eas ab abortu ⁊ alleuiāt ꝑtum. Ellm ad vētoſita-
tes q̄ fiunt ꝑgnātibus ⁊ ſolutiōes nāe ⁊ noiatur conſer
uans ſm Jo.ſeraphionis. ℞.caſtorei nucis mu.zedoa
rie dorōici oium ana.ʒ.v.ameos ſe.apij an.ʒ.j.ſe.iuſqa-
mi al.margaritarū nō ꝑforatarū ana.ʒ.ſ.zuchari duplū
oium miſceātur ⁊ ſit potio.ʒ.j.cū vio. Aliđ ꝑgnātibus
⁊ ventoſitatibus matricis ⁊ cōſeruat ēbriōnē. ℞.zedoa-
rie doronici ana.ʒ.ij.margaritarū nō ꝑforatarū bedelij co
ralli karabe ⁊ ſete cocte ⁊ crude ana.ʒ.ij.caſtorei.ʒ.j.ſ.aſ
nee ſpice ana.ʒ.ſ.hiel croci gare ana.ʒ.j.mellis q̄ntū ne-
ceſſe eſt: doſ ſit.ʒ.j.cū vino ꝑmixto: aut miſceaſ cum zu
charo ⁊ deſ. Jnqt Abo.ad ꝑgnātes: ⁊ cōſeruationē fe-
tus tiriaca cōſeruat fetū.ſ.G.⁊ andrōaci: q̄ diateſerō ve
ro facit aborſū hoc ſerapionis filius dixit. Juuamēta
ad apāta accn̄a in pedib⁹ ꝑgnātiū ſūt papirus qn̄ infun
diſ cū aceto ⁊ poniſ ſuper ipos ⁊ oleū ro.qn̄ miſceſ cū
aceto ⁊ cōcutiſ ⁊ inungiſ cū eo pes. Et ſal tritum ē cū
aceto ⁊ chimollea ⁊ eſt marmor inūctum in luto viridi
qn̄ pōiſ cū aceto ⁊ liniſ tritū i aq̄ caulis ⁊ aloes ⁊ ſauſel
⁊ ſandalus rubeus qn̄ liniſ cū aq̄ ſolatri.

¶ Ca.quartū de partu nāli: de qbus ſolummō ꝓceda
mus q̄ntū ſpectat ad idaginē eorū ⁊ ꝑ ipſorū notitia cās
cōſeruatiuas ⁊ nocumēta ipſorū ſi q̄ eueniāt cognoſcam⁹
vt eis ꝓuidētiam faciamus ⁊ curā.

Partus nālis eſt cū fetus moueaſ ad exitum
q2 iā cōpletus in vtero fuerit. Sicq; nā ſue
intētionis finē adepta velut in māifeſtū du
cere ꝙ patrauit: ⁊ ꝓpterea mrix nāe organū in
hoc actu mouet ipſū deſiderās expellere nocuū ⁊ ipi⁹
cā eſt coartatio eius ⁊ defectus ſanguinis ⁊ aeriſ ſibi ꝓue
nientis a matrice ad eius alimētū ⁊ ſpūs eius euētatio
nem q̄re recalcitrādo moueſ q̄rēs exire locū ſue coarta-
tiōis vt qđ ſibi deficit ſuppleatur poſt ꝑtū. Et tūc mrix
ſuſcipiēs nocumētū eius clauſa tā lōgo exn̄s tp̄e mora-
periſ ⁊ cōprimitur ad eius expulſionē mō quodā mira
bili. Unde G.ait qđ.n.vtiq; nāe exiſtit mirabilius q̄
mēſibus qdē totis nouē clauſis ſe os mr̄icis diligentiſ
ſime vt neq; piria vllus.i.acumē graffij ſuſcipiāt ꝑfecto
v̄o cōcepto diſtātiā hꝫ tā magnā vt totū aial exeat ꝑ il-
lud. Jllud tn̄ diuino ꝑcepto ꝓcedit: hꝫ āt inditia partiſ
nālis ex ꝑte tp̄is ex ꝑte figure exitus fetus ⁊ exeūdi mo
dus. Ex ꝑte v̄o tp̄is vt tēpus eius cōplōnis ipius ſit cō
reſpōdēs tp̄i creatiōis eius ⁊ motus vt ſup̄⁹ dēm ē. Et
ſi acciat in ventre melius ē q2 nā ē fortior ⁊ diſpō mēbro-
rū ad dilatatiōem aptior. Et ꝓpterea tp̄s nāle partus du-
plex erit plm̄ cōtingēs: primō erit mēſiū nouē cōpleto-
rū vel diminutorū in ſeptimana vna ſicut in muliere q̄-
dam vidimus ex experto licet illud raro accidat. Alio

tempus et raro cōtingens in ſeptem menſiū ꝯpletorū
in octauo vero menſe rarius eſt et cum eſt minus ſalua
tur natus. Jndecimo vero rariſſime licet et plurimum
ſaluetur reſpectu illius: qḋ eſt q: natus i octauo aut nō
eſt cōpletus quare moritur: aut ſi eſt ꝯpletus q: creatus
in .xv. die. fuerit et tūc cum petierit exitum in ſeptimo
menſe et laborauerit q: non exiuit remanſit debilitatuſ
cū ergo in octauo menſe exit iterū debilitatꝰ quare mori
tur niſi i locis meridiōalibus al' ſeptētrionalibꝰ in qui-
bus ſunt mulieres viragines ſm ag. ⁊ a v. in partibus ſu
is iſpanie. Qḋ ſi pertrāſeat octo tardet exitum vſqꝫ ad
nouem q: quieuit in octauo mēſe ⁊ reſumēs vires egre
ditur cōfortatus: viuet ſilr ſi natꝰ i decio mēſe ꝯpletꝰ fue
rit i nono ſꝫ nūc tractās exitū ⁊ nō potuit ſi exeat i decio
accit ſicut accit nato in octauo: q ſi cōplemētū habuit in
octauo mēſe accidet ei ſicut nato in nono cuius cōplemē
tum extitit in ſeptimo mēſe: licet parū accidat vt tantuꝫ
tardent: ⁊ virtutis debilitatem ſignificāt. Ex parte aūt
figure partus eſt naturalis ſi egrediatur fetus ſupra ca-
put ſuum ſm rectitudinē oris matricis abſqꝫ inclinatō
ne manibus eius extēſis ſuper coxas: ⁊ ecōtra eſt nō na-
turalis ⁊ quis ſit iſra dicetur. Ex parte vero modi vt ſit
velox facilis q: abſqꝫ accidētibus fortibꝰ ⁊ tunc vt pluri
mum exit. Signa naturalis ptus ſunt vt cū peruēit pre
gnās ad mēſem vltimum ſm ſuaꝫ cōiecturam ⁊ ſenſerit
grauedinem ſub vmblico ⁊ dolorē in dorſo ⁊ inguine: ⁊
caliditatem in vētre inflationē in ore matricis manaꝫ: ⁊
humectationē eius tunc iam apparēt ſigna partus ꝓpi-
qui. Cūqꝫ mollificatur eius cauda ⁊ inflantur inguina
eius ⁊ impletio eoꝝ ſit fortior tūc partus erit ſtatiꝫ: ⁊ ꝓ
pie ſi q̄ uā emittat. Et ſigna facilis ptus ſunt vt ſentiat
dolorē ante partum in anterioribus: ⁊ declinet ad pe-
cten: cum vero ad poſteriora declinat eſt debilis. Et re-
gimen eius eſt vt dimittat nature obſtetrix: ⁊ nihil agat
ſed cōfortet parientem cibis bonis: donec pariat deinde
cibet eam cibis facilis digeſtionis boni nutrimēti milte
qualitatis ⁊ pauce quātitatis ⁊ vinum odoriferum potet
⁊ ſtudeat in mundificatione eius pfecta que in maſculo
primo tenditur vſqꝫ ad .30. in femina vero vſqꝫ ad .40.
dies. Jmperfecta eniꝫ mūdificatio eſt cauſa omnis praue
diſpſitionis que eis accidere pūt que multiplex ē: ſed
que in difficili partu plurimuꝫ accidere cōſueuit dicere
differemus de cāis ad ca. illud vbi de oī praua diſpōne
ipaꝝ intēdimus latius dicere dāte deo.

Ca. v. de mala ꝯplōne matricis ⁊ cura eius.

Mala cōplō matricis eſt ſimplex ⁊ cōpoſita ⁊
vnaqueqꝫ: aut eſt pura aut impura ⁊ cuiuſ-
quidem cauſa: aut p vicinitateꝫ: ⁊ proprie eiꝰ
cure ⁊ cauſe procartica aliquarū cauſaruꝫ q̄
ſunt note ⁊ cauſe p cōitatem eius ad ep ⁊ renes calidos
vel frigidos vel totum corpus. Cauſa vero impure ⁊ ē
plurimū aut eſt propria ⁊ eſt humor coadunatus ⁊ col-
lectus aut a ſupioribus miſſus vt a toto corpore vel di-
ctiſ mēbris. Signa male cōplōnis matricis quedā ſunt
cōia omni male cōplōni eius: ⁊ ſunt defectio actiōis ꝓ-
prie. ſ. conceptus ⁊ ſterilitas: iquit .n. hipo. queciqꝫ frigi
das ⁊ denſas habent matrices ⁊ calidas ardentes vl' ſic-
cas vel humidas valde nō cōcipiunt. Quedaꝫ vero ſūt
propria caliditate ⁊ ſūt inflatio ꝑcepta in partibuſ vulue
⁊ mēbris adiacentibus ⁊ cōicātibus illi pruritus ⁊ pun-
ctio ⁊ deſiderium coitus forte velut priapiſmus ⁊ fortis
attractio ſpmatis vt vlcera matricis multitudo piloꝝ
pectinis ⁊ diſpoſitio mēſtruoꝝ q: paucitas q̄ū ipſiꝫ cō
ſumpſit aduſtio ⁊ color ipſorū qui in pāno in nocte ſup
poſito poteſt cognoſci ⁊ ꝓprie cum exiccari ꝑmittatur
in vmbra na color apparet vehemētis rubedis ⁊ nigre-
dinis ⁊ citrinus ⁊ odor eorum grauis ⁊ acutus ⁊ antici-
patio temporis. Et tinctura aque ⁊ ſiccitas oris: ⁊ velo-
citas pulſus ⁊ regimē precedēs calidū. Et frigide ſigna
ſunt predictis cōtraria ⁊ cōceptio difficilis: ⁊ ſigna humi
de ſunt tenuitas mēſtruoꝝ ⁊ cauſa ſue humiditatis ē ab
orſus facilis: ⁊ ſicce ſunt illis cōtraria ⁊ difficilis partus
Cura eius ex dictis in cura male cōplōnis renum veſi
ce ⁊ teſtiuꝫ eſt māifeſta ⁊ eſt tres res: prima abſcindit cau
ſam ſi adſit: ſa alterat diſcraſiam. Tertia corrigit accidē
tia vt debilitatem ⁊ dolorē eius de qua infra dicet. Cō
fectio penſarij ſm raſim ad calefaciendū matricem ⁊ ad
iuuat ad impgnandum. ℞. caſtorei ſtoracis galbani: eu
forbij opoponaci carpobalſami: granoruꝫ bēē coſti: bde-
lij ſpice ana ptes equales reſoluātur cū vino ⁊ ſiat pen-
ſarium noctibus pluribus ⁊ ſumatur in potu oī die dia
marte deide ſuffumiget cū eis ⁊ approximet ſecio.

Ca. vj. de egritudinibꝰ mātcis ex qbꝰ ē oppilatio.

Opilatio matricis aut eſt in collo aut in cō
cauo eius que vero in collo in orificio eiꝰ eſt
exteriore occurrēte vulue autē meatui: aut vl'
orificio interiori cōcurrēte matricis cōcauo:
q os matricis intrinſecū dictum eſt aut in orificijs vēa-
ruꝫ mēſtrualium. Que vero ē in cōcauo eius aut i mea
tu vaſorum ſpermatis aut in orificijs cotilidonū. Et cā
eius que eſt in orificio exteriori: aut eſt ſoliditas pānicu
li qualis eſt in virgibus: aut res carnoſa ibi velut vir-
ga naturaliter cōcreata: aut apoſtēa durum ibidem pre-
ter naturā eueniēs: aut icarnatio vlceris emoroides in
flate morum claui veruce ⁊ quelibet eſt carnoſa. Cauſa
eius: que in meatu cōtingit: plurimū cauſa carnoſa. Cā
vero eius que in orificio interiori qḋ os matricis dictū
eſt: ſimiliter eſt carnoſa: vel piguoſa in pter naturā graſ
⁊ cā eius que eſt in orificio venaruꝫ mēſtrualium pluri
mum eſt coartatoria ⁊ raro eſt atenuatoria rarius carno
ſa ⁊ cauſa eius que eſt in meatu vaſorū ⁊ orificijs cotili
donū ſimiliter exiſtit. Signa quedaꝫ ſunt communia q̄
dam propria: cōmunia ſunt: nam quelibet iparum ſi for
tis eſt ſit cauſa ſterilitatis: ſi vero debilis cauſa erit diffi
cilis impgnationis ⁊ partus. Cū enim pānicuꝰ ille na
turalis ꝓcreatus: nō ſit ſolidus: licet nō ruptus: ſꝫ fora-
mina hanc plurima p que matrix poſſit de ſpmate etiaꝫ
ꝓijcere extra ipſaꝫ ⁊ in facie eius vel in exteriori loco ca
lido temperato puta balneo in quo ſua caliditas ꝯſer-
uet orificio occurrēte trahetur aliquid deſiderio ſui cuꝫ
ſit parum cōceptio fiet: ⁊ tamen cū difficultate vt philo
ſophꝰ ponit lꝫ ſupra in capitulo de ſpermate a G. aliter
ſit dictum. Sꝫ ſigna propria diſtinctiua ſpecieruꝫ ⁊ cau
ſarum ipſarum ſunt: nā que ſunt orificio exteriori ē ma
nifeſta: q: ſubiacet ſenſui ⁊ ē prohibēs vel ipediēs coitū.
Ea vero que eſt in meatu ⁊ orificio interiori eſt certa: ⁊
cognoſcitur p ſterilitatē. Alijs vō cauſis exiſtētibus eis
q̄ infra dicere dꝫ. Sꝫ inter eas diſtinguit poſitō vl' itro
miſſio digiti obſtetricis. Cū .n. nō inueniat duritieꝫ co
artatem meatū oppilatio erit in orificio interiori: ſi ve

ro inueniat ibidem oppilatio erit in meatu interioꝛ ⁊ ſi
ne doloꝛe eſt carnoſa: ſi vero cum doloꝛe erit apoſtemo
ſa: ⁊ eſtate ꝓlōgatur hieme abꝛeuiatur: ⁊ foꝛtaſſe erit v-
trobiqꝫ: eam vero que in meatu eſt cū carnoſa exiſtit ſi-
militer digiti impoſitio illud oſtendit ⁊ doloꝛ perceptꝰ
in coitu. Signa vero eius que in oꝛificijs venarū men
ſtrualium ſunt retentio ⁊ priuatio menſtruoꝝ cū ſignis
dominij hūoꝛis groſſi ⁊ viſcoſi: ſꝫ ſi quidē ſit in ꝯcauo
⁊ in meatu vaſoꝝ ſpermatis ſūt matricis ꝑfocatio niſi
aliud ꝯdicat ⁊ eius que eſt in oꝛificijs cotilidonū ē poſt
impꝛegnationem aboꝛſus velox deficiente fetui ſangui
nis alimēto: ſꝫ illud qn̄qꝫ eſt totius coꝛpoꝛis cōitate cō
tingat q: ſiccū ⁊ tenue ſit ꝓut hipo. dixit in affo. Cura
eius que eſt exterioꝛis oꝛificij poſſibilis eſt ⁊ facilis. Et
ſi quidē ſit carnoſa cura eſt due res: pꝛima ē abſciſſio car
nis addite: ſecūda eſt regenerationis ꝓhibitio: pꝛīa cō-
plet dupliciter. ſ. cū coꝛpoꝛis diſpoſitiōe ⁊ modo. Et eſt
vt ſedeat coꝛā līnie cum pauco ſubſtenaculo: ad poſte
rioꝛa: ⁊ eleuatis coxis crura facit adherere eis. ⁊ bꝛachia
ligentur foꝛtiter ſup eis: ⁊ in curuatura ſuoꝝ poplitū
deinde cū ſciſione auferātur. Et ſit illō aūt cū ligatura
ſtricta donec putrefiat ⁊ cadat vt nō accidat fluxus ſan-
guinis: vt dictum eſt in emoꝛꝛoidibus: aut cū coꝛꝛoſiuis
farmatijs: aut cū inſtrūento ferreo acuto taliter vt ō ad
dita nō remaneat aliquid: nec aliquid de radicali tanga
tur. Deinde regatur cū ſtipticis exiccātibus medicis
Et qn̄qꝫ in accidētibus medicinis que note ſūt ⁊ qn̄qꝫ
cū coꝛꝛoſiuis. Si vero fuerit paniculoſa cura erit etiam
due res: pꝛima eſt aptio: ſc̄a apertionis conſeruatio: pꝛi-
ma cōpletur cū ſciſura pꝛimo mō. Secūda cōpletur du
pliciter: pꝛimo mō cum interpoſitiōe pille ex lana infuſa
in oleo ⁊ vino: ſc̄o cum conſolidatiōe labioꝝ ſciſſuraꝝ
ſit aūt cum ſtipticis ⁊ cicatrizātibus medicinis que no-
te frequēs ſequatur cōcubitus frequens. Sꝫ ſi quidem
ſit interioꝛis meatus ⁊ carnoſa cura eſt quatuoꝛ res: pꝛi-
ma eſt extractio cāe ſi poſſibile eſt cum vncis: ſc̄a ē abſci-
ſio eius cū inſtrumēto ſed fiat cum cautela: vt paulatim
incidatur nō ſubito ⁊ in multa quātitate ne tāgatur veſi
ca vel aliquid de matrice: ⁊ incurrat ſpaſmū ⁊ cūꝫ: ter-
tia erit vt inciſio regaꝭ in pꝛincipio cum lana infuſa ī vi-
no pōtico adherenti inciſioni: ſc̄o cū vnguentis linitiuis
cōſolidātibus vlcera ventris ⁊ ſuppoſitis cū naſcali ſint
actu oīa calida: ⁊ a frigoꝛe ꝓſeruentur: quarta eſt accidē
tium coꝛꝛectio vt eſt doloꝛ qui oꝫ vt ſedetur cū medicis
mollificātibus dictis ſupꝛa in tenaſmōe ⁊ fluxu ſanguis
cuius regimē ſupius habuiſti. Eius vero que in oꝛifitō
interioꝛi exiſtit cū carnoſa fuerit cura eſt īpoſſibilis. Sꝫ
eius qui eſt in oꝛificiis venaꝝ menſtrualium ⁊ vaſoꝛum
ſꝑmatis ⁊ cotilidonū: ſi coartatoꝛia ſit cura eſt impoſſibi
lis: fiat autem cū incidētibus ⁊ ſtipticis farmatijs ꝓut ī
cura retētionis mēſtruoꝝ dicemus. Nō ſi fuerit carno-
ſa eſt ēt impoſſibilis. Si vero attenuatoꝛia fuerit hec vt
in ipſa accidit in ꝯſumptis curabitur rehumectatiōe vni
uerſali totius cū regimine humectatiuo ⁊ ꝑticulari par-
tium ipſoꝛum cū balneis ⁊ ſexionibus ī eis: ⁊ vnctioni-
bus ⁊ humectātiū rerū: que note ſūt. Et ex appꝛopꝛia-
tis ſunt medulle laudabiles ſuppoſite ⁊ carnobite ⁊ mir
ra lenit duritiem coartātem ⁊ oleū de lilio ⁊ vinū ⁊ bde
liūm eſt cōueniēs. Si vero apoſtemoſa fuerit q̄cūqꝫ ſit
curabitur cū mollificātibus ⁊ reſoluētibus ꝯpatis ī mo

dum euchatiſmatis appꝛoximatis cū iniectionibus vn-
guētoꝝ penſarijs ex eiſdem iunctis reliq̄s particulares
opones cirugico dimittēdo. Et in cura emoꝛꝛoidarum
moꝛi ⁊ alioꝝ cura: ipſoꝝ in virga ⁊ ano ſupius dicta eſt
nota. Et ex appꝛopꝛiatis ſimplicibus in aptione oppila
tionū matricis eſt vehuen ⁊ bdeliū vtrūqꝫ ſpodium a-
perit os matricis mūdificat eā ⁊ pꝛouocat menſtrua ole
um maioꝛane calefaciēdo: ⁊ ſubtiliādo cōfert coartatiōi
oꝛis matricis ꝑducēdis ad pꝛefocatiōeꝫ: ⁊ oleū narciſi
aperit coartationem: ⁊ cōfert doloꝛibꝰ eius: ⁊ oleū abꝛo
tani: ſemē vꝛtice cū vino bibitum apit os matricis ⁊ ga-
lia ⁊ medicamina cōpoſita ſunt q̄ ex his ꝯponuntur.

¶ Ca. vij. de ſuſpenſiōe matricis: aſcēſu eius ⁊ decli-
tiōe ipſius ⁊ deſcēſu ſeu ꝑcipitatione.

Matrix mouetur de ꝓpꝛio loco ⁊ qn̄qꝫ ſuble
uaꝭ ⁊ ſuſpēditur: ⁊ qn̄qꝫ declinat ad alterum
laterū dextrū. ſ. vel ſiniſtrū. Et qn̄qꝫ deſ-
cēdit ⁊ ꝑcipitatur: adeo vt qn̄qꝫ exꝭ egrediaꝭ
⁊ qn̄qꝫ vtriuſqꝫ motibꝰ ſimlꝭ moueꝭ. Cā aūt eſt duplex
vna ꝑter naturā: ⁊ alia naturalis: ꝑter naturā cā eſt ipſi
us motus diſtictī. ⁊ plurimū ſecūdum G. eſt ſpaſmoſa
cōtractio cōcatenationū ipſius pp repletionē venarum
ipſius oꝛificijs venarū abſtractis: cū. n. concatenationes
ſupioꝛes repleāꝭ apoſtēoſe vꝭ non apoſtemoſe ⁊ eius cō
tractis ſubleuaꝭ matrix ⁊ ſuſpēdiꝭ: qn̄qꝫ eā illius eſt ven
toſitas ſubleuās cū vero lateralis declinabit ad alteram
ꝑtem cuius cōcatenatio eſt cōtracta reliqua extenſa: ſeu
mollificata. Et qn̄qꝫ cā in ea ſunt humoꝛes groſſi ⁊ viſ
coſi collecti in ea. Sꝫ ſi cōcatenationes vtraſqꝫ nō ſpaſ
mari ſꝫ mollificari cōtingat ⁊ extēdi neceſſe eſt deſcende
re ipſam. Cā anteꝫ mollificatiōis eſt antecedēs ⁊ eſt hu-
miditas viſcoſa mucilaginoſa aggregata in eis. Et qn̄
eſt pꝛimitiua vt frigiditas ſubintrās ex aere frigido bal-
neo frigido ⁊ ſeſſiōes ſup lapidem frigidū. Cā vero ex
tēſionis caꝝ eſt pꝛimitiua: vt caſus ⁊ ꝑcuſſio curſus foꝛ-
tis vt tuſſis ⁊ vociferatio aut ſternutatio vehemens: aut
toꝛrefactio ex ſtrepitu nō inq̄ꝛtū retrahit: ſꝫ inquātū tra-
ctum calorē ⁊ ſpiritū ſubito extinguit ⁊ frigidat ⁊ ſit pa
raliticū facit aut difficultas ꝑtus ⁊ generati: aut magnitu
do virilis virge. Aut laboꝛ. Obſtetricis in extrahēdo fe
tum ⁊ ſecūdinam aut exitus eius ſubito aut putrefactō
cōcatenationum ⁊ ligamētoꝛum. Cauſa naturalis eiꝫ
eſt cauſa vtriuſqꝫ motus ipſius ⁊ ſimiliꝭ tamē cū ſucceſ-
ſione modo ſupꝛa modo lateraliter: modo infra ⁊ eſt vt
eximo quam Galienus aſſeruit affirmās platonem cū
inquit ventriculi qui in vulua dicuntur cū ſint quaſi ani
mati cōcupiſcunt filios pꝛocreare ſi diu permanſerit q̄ꝰ
fructum non auferāt anguſtiantur ⁊ nequeunt vno lo-
co manere per coꝛpus enim moti vias ſpūſ oppilant an
helitum etiam coꝛrumpūt quare diuerſa ⁊ magna acci-
dentia in mulieribus fiunt. Signa quidem ⁊ accidētia
que ſubleuatiōe eius contingunt ſunt doloꝛ ⁊ grauedo
ſuper vmblicum ⁊ ſenſus rei rotunde: vel ſicut manus
apꝛehendens ibidem anhelitus coꝛruptus timoꝛ ⁊ tri-
ſtitia cauſa abhominatio faſtidium doloꝛ capitis: verti
go ſcotomia ⁊ diſcreta mulier ſentit illam ⁊ erucatio ſi
cum vētoſitate fuerit. Decliatiōeꝫ eius ⁊ accn̄a cōitaꝭ
ſ. doloꝛ grauedo alteratio laterū remotio oꝛis mr̄icis
ab oppoſitiōe recta per quā in ipām immittiꝭ ſꝑma q̄ꝭ cō
ceptio ipediꝭ: ⁊ obſtetrices cognoſcūt ꝑ tactū cū digitis

ꝑtis declinatõis ⁊ cognoſcũt: an ſit a repletione aut a-
poſtemate ꝑ duricieȝ in ꝯſtrictione inuẽta: ⁊ q̃nq̃ȝ accit
pfocatio: ⁊ ꝓprie cũ declinat ad ſiniſtrum ⁊ idrops
⁊ mola ꝓprie: ⁊ cũ declinat ad dextrũ. Deſceſſuȝ vo ei⁹
ꝯitant accña ⁊ dolor renũ ⁊ laterũ ⁊ igumũ tẽſiua: ⁊ in
pectie ꝯuatiu⁹ ſpaſm⁹: ⁊ tremor ⁊ ſenſus rei rotũde in pe-
ctie in egõne vrie difficultas ex eo q᷑ matrix deſcẽdens cõ
primit meatus fecis ⁊ vrie que erit alba in colore ⁊ ſpiſ-
ſa in ſubſtãtia lucẽs ſupius cũ reſolutiõib⁹ cinoidalibus
flaui coloris: ⁊ nigri mlte adherẽtie reſidẽt in fũdo apd
vuluã ſentit rem deſcendẽtem leuis tactus ꝑ ꝑ ej⁹ cõne-
xionẽ ⁊ cũ egredit̃ magis ⁊ ẽ mãifeſta. Et ſi quidẽ in cã
ſit res ꝑter nãm puta repletio venaꝝ cum obſtructione
orificiorum ipſarum indicat eam retentio menſtruoꝝ.
Si vero ſit cã mollificans antecedẽs: regimen ⁊ exitus
mucilagis appoſitione colirij: ⁊ hũiditatis multiplica
tio in nã cũ alijs circũſtantijs ꝯſimilibus: ⁊ ſi ventoſitaſ
eſt biſonitus ⁊ rugitus. Si vero ſit pimitiua eſt mãife-
ſta. Si vero cã fuerit nãlis inducat eã cõſuetus cõcept⁹
nec priuatus cũ ſanitate fortitudie: ⁊ ilaritate corporis: ⁊
bonitate regimis. Cura eius q̃ preter nãm eſt ex replõ
ne eſt qnq̃ȝ res: prima eſt euãtio: ſa eſt ipſi⁹ matricis re-
ductio: tertia eſt ipſius reducte cõſeruatio: q̃rta ꝯueniẽſ
regimẽ: qnta correctio accñtiuȝ: ⁊ ſilr q̃ a mollificatõne
pcedit. Euãtio vero duplex eſt vna replõnis venaruȝ
alia hũoris groſſi ⁊ viſcoſi earũ orificia obſtruentis: vel
mollificatis cõcatenatiões ⁊ ligamẽta. Primam rem
cõplent flebothõia ſaphene in aſcendẽte ⁊ in declinãte
ex oppoſito pede ⁊ in deſcẽdente ex baſilica. Secũdam
cõplẽt farmaca ꝓpria p̄miſſa p̄paratiõe educẽtia a toto
corpore ſi cacochimia ſit in eo influẽs illi: ⁊ ꝯria pte mo
ta eius ⁊ fomẽtationes ſexio: vnctõ: ⁊ naſcalia appropa
ta i educẽdo illos ex matricis ptib⁹ que infra in cura re
tentiõis mẽſtruoꝝ dicẽtur ſa eſt retractio eius ad oppo
ſitũ: ⁊ reductio ad mediũ loci: ⁊ q̃litatẽ ꝯpletur ãt i ſub-
leuata ei⁹ tractio cũ ſternutatiõe ex obteranico: retẽtiõe
anhelit⁹ ⁊ vẽtoſ in ãbob⁹ igũib⁹ ⁊ pectie ⁊ coxis applica
tis ⁊ doloroſ ligaturis ad alteꝝ cũ eaꝝ appõne in oppoſi
tis tñ ⁊ ſilr ligatura ⁊ cubit⁹ ſr oppoſitã ptẽ: ⁊ i deſcen-
dendo cũ appoſitione eaꝝ ſupra dorſũ renes ſupra vm
bilicũ ⁊ latera ligaturis manuuȝ: ⁊ cũ applicatio odora-
bilium vel fetidoꝝ circa nares: oꝝ ⁊ vuluaȝ delectat̃ .n.
matrix quaſi aiata exiſtẽs odoribus ⁊ triſtat̃ fetorib⁹ vt
currat ad illoſ fugiat vero fetidos nõ q᷑ mẽtem ⁊ intel-
lecuȝ hẽat vt alias ſȝ a ſui ꝓprietate quã docuit ipſa nã:
⁊ ꝓinde in ſubleuata fetida naribus ⁊ ori applicẽtur o-
dorabiliaȝ vulue ex quib⁹ ꝓprie eſt galia ſuffumigata:
hec .n. deſcendere facit matricẽ pfocatã ⁊ declinãteȝ ad
alteꝝ latus. Silr ecõtra in deſceſſu eius reductionẽ adiu
uabit obſtetrix p⁹ balneũ ventrẽ manibus ſecernẽdo: ⁊
cũ itromiſſione digitoꝝ ⁊ i vuluã inũctoꝝ adipe gallie
vel anatiſ ⁊ ad ꝓpriũ locũ ſubleuãdo ⁊ coequãdo ⁊ ad
rectitudinẽ reducẽdo cũ appoſitione ventoſe magne in
medio ſumiſ ⁊ vmbilico ⁊ in medio dorſi. Tertia eſt cõ
ſeruatio ipſius iam reducte q᷑ in remiſſiõe accidẽtum ⁊
relatiõe obſtetricis cognoſcere poteris: ⁊ illud cũ quiete
⁊ decubitu ſupino eſt ſtipticis applicatis intus ⁊ ex. em
brocis ex vino ſtiptico decoctiõis vnctiõibus ⁊ ẽplaſtriſ
⁊ ꝑ oẽm mõm approximatis ex quibus ſũt ꝓpria expta-
ſimplicia ⁊ cõpoſita q̃ infra dicẽtur ſimplicia ſũt mirtuſ

ſunt mirtus acatia cortices ꝯnatoꝝ ⁊ roſe ſqnãti ⁊ her
ba que oritur ſup lapides cũ ſunt in aq̃: ⁊ faciunt lubrica
re pedes ⁊ lentes: ⁊ breuiter oĩa ſtiptica odorifera. Quĩ
ta res eſt regimen cõueniẽs ⁊ eſt vt regat̃ in aere tpato
declinãte ad frigidũ hipo. inqt mortu⁹ a caliditate ẽ cõ-
tra frigidum paliticũ faciens: vitet oẽm motũ aĩe ⁊ cor-
poris ⁊ oẽs ſupiores noiatos repletionẽ ciboꝝ ⁊ ꝓprie
viſcoſorũ groſſoꝝ frigidorũ ventoſorũ ⁊ ſalſoꝝ: vtatur
vero bonis ⁊ ſtipticis ⁊ potus ſit frigide aque ⁊ ſtiptice
groſſe ⁊ luminoſe diuerſorũ ⁊ inanatur cliſteribus vel
vomitibus vt ſuperius dictuȝ eſt: vtatur quiete ⁊ ſonno.
Quinta reſ ⁊ vltima eſt accidẽtiũ correctio: ⁊ ex medici
nis accidẽtia p̄dicta corrigẽtibus: quedã eſt cõis ⁊ illa ẽ
balneũ ex aq̃ dulci decoctiõis anodinoꝝ mollificãtium
quedã ſũt ꝓprie que ex dictis ⁊ dicẽdiſ in ꝓpris capitul'
colligere põt prudẽs. Si vero cã fuerit naturalis cura e
rit alteꝝ duaꝝ rerum vel cõceptiõis ⁊ generatiõis ꝓcu-
ratio ſi poſſibile eſt vl' cũ viro ſi honeſta: vel cũ alio ſi in
honeſta: vel libidinis extictio ſi vidua ſit: vel virgo vel
virũ abſentẽ hẽat ⁊ hãc cõplẽt ſpma exiccãtia que dicta
ſunt in cura gomorree pollutiõis ⁊ coitus exuberatõniſ
Abo. dixit in deſcẽdente reſupinet̃ mulier ⁊ aperiat qđ
eſt inter cura ſua ⁊ aſſume lanã ex leuibus velamibus: ⁊
madefactã adherere fac matrici. Deide accipe lanaȝ ali
am ⁊ infũde eã in acatie ſucco aut in vino in quo diſſo
lutũ ſit aliquid ſtipticũ ⁊ pone ſup oſ matricis: ⁊ rẽdit cũ
facilitate ad interiora: deinde accipe aliam lanam ⁊ cuȝ
aceto pone ſup vuluã: ⁊ precipe mulieri vt iaceat ſuper
latus vel dorſum: ⁊ adunet cura ſua ⁊ ſeruet̃ lanã vt eſt
tẽperata in ea ne cadat. Et pone vẽtoſas ſup radicem ſu
minis eius ⁊ ſup dorſuȝ: ⁊ fac eã odorare odores bonoſ
valde. In declinãte det̃ in poto oleũ de keruа ⁊ ſimilia
educẽtia flegmatichos chimos ⁊ vẽtoſas ⁊ emchatiſma
cũ decoctiõe ſpice cõfert lubricitati matricis Abo. etiaȝ
dixit folia vrtice recẽtia reddũt matricẽ exeuntem loco
emplaſtri cõtrita ⁊ ſuppoſita: ⁊ bouinũ ſtercus ſuffũmi
gatum G. dixit cũ mater egredit̃ armoniacuȝ diſtẽpa-
tum cũ ſucco abſinthij ⁊ inde inũgatur venter cũ pẽna:
poſtea accipe caſtorẽũ rutã arthemiſiam eq̃liter in vino
coquãtur cũ cõſumptione duaꝝ ptiũ ⁊ tertiaȝ da in po
tu. Et in ſumma cõuenit cura eius cũ cura mollificatio
nis ⁊ exitus ani ⁊ dixit ſi mater lateraliter moueatur vt
tortionẽ ⁊ rugitũ ſentiat q᷑ iudicat ventoſitatẽ interclu-
ſam apiũ fenugre. ⁊ ruta in vino dabit̃: vel coſtũ cũ mel
le vel doronigi ⁊ ſquinãti ⁊ ariſtologia rotũda. Itẽ ac-
cipe agaricũ aſpaltũ ſemẽ plantaginis ⁊ ſaturegie ⁊ pul-
uerizata cũ vino cocta. Itẽ ariſtologia ⁊ ꝓprie cocta cũ
oximelle ſtiptica ventoſitati matricis eſt ꝓpria: ⁊ ſtoma
ci atq̃ȝ ſplenis. Itẽ intromitte in balneũ ⁊ poſt ipm fac
emplaſtruȝ de ſucco rapiſtri ⁊ farina ordei: ⁊ appõe vẽ-
tri ⁊ vulue. Itẽ ad exitũ matricis cã virilis virge ſter-
nutatiõis vel alterius cãe pimitiue line pãnum lini cuȝ
pice vel aliquo oleo pſegio: vel muſtelio ⁊ ipũe vuluue
⁊ liga: quouſq̃ȝ mater ꝑ ſe reſideat ⁊ calida facta ſit. Si
vero frigiditatẽ recepit balneet̃ in aq̃ decoctionis folo
lioꝝ lauri pulegij abrotani ⁊ enule ⁊ arthemiſie: dein-
de ſuffumiget̃ cũ muſco: ãbra ⁊ galia: in aſcẽdẽte balnet̃
cũ aq̃ cicute: q̃m ſubleuat ⁊ ſedat dolorẽ ⁊ ſuffumigetur
cũ capill' vel ſcarpis vel aſa. ⁊ inũgat̃ vẽter cũ oleo ſãbu
cio vl' de enula vl' nardino betino ꝺ lilio ⁊ rutaceo.

Sirupus ad digeſtionem humoꝝ flegmaticoꝝ mol-
lificãduꝝ ligamẽta matricis: aut ſi deſcẽdat ⁊ obſtruan-
tur orificia venarũ quare retinentur ⁊ cõtrahũtur ⁊ fiũt
cauſa ſuſpenſiõis ⁊ declinatiõis. ℞. artemiſie radicum
ireos citule radicis lilij camedreos camepitheos: thimi
ringoꝝ roris marini radicũ ireos ⁊ bugloſe radicuꝝ ca-
pil. veneris adiãtos: ana. ℳ. j. aniſi maratri: epithimi
floꝝ vtriuſq;: ſticados petroſilini: ſeminũ ſparagi: ſpice
celtice ſquinãti: liquiritie mũde ana. ℥. j. zuchari. li. iij.
vini mali granati li. ſ. fiat ſirupus de quo vtat mane: ⁊
ſero cũ aquã pluuiali. Digeſta materia purgetur cum
hijs pillulis. ℞. theodoricon: anacardinũ benedicte: añ
℥. j. ſ. agarici. ʒ. j. eſule. ʒ. ij. fiant pillule: ⁊ poſt tertiũ
intret balneũ iſtaꝝ herbarum. ℞. arthẽiſie radicis ireoſ
lilij altee: bugloſe ana. ℳ. j. oĩa bulliãt i aqua fiat bal
neum p dies duos: ⁊ tertia die poſt balneũ flebothome
tur de baſilica quibus ex p̄dictis fiat hec ſuffumigatõ p̄
dicta: ⁊ erit efficax: ſi xp̄s voluerit. Et cũ matrix ad pro
priũ locuꝝ redierit apponaꝛ hoc emplaſtrũ ſup ſumen
⁊ renes. ℞. maſticis thuris albi: oppopnaci: terbentinẽ
galbani ſerapini reſine ſtoracis liquide coloſonie ana. ℥
j. cere rubee. ʒ. ij. fiat cerotum.

¶ Ca. viij. de p̄focatiõe matricis ⁊ medicinis eius.

Refactio matricis ſiue ſuffocatio[illegible] ſiue a-
nhelit⁹ ablatio dicatur in preſenti ca. oñde-
re eſt intentio: paſſiõem. n. matricis cum aſſi
gnãt quedã que a ſuis accidẽtibus ſortita eſt
nomen cõmixtus ex ſpaſmo ⁊ ſincopi: quare Abo. eam
dixit moꝛ eſſe quedã epiſe. ſincopis ⁊ ex ſenſus ⁊ motuſ
ablatiõe atq; anhelitus quare G. eam ſuffocationẽ di-
xit. Cauſa vero ipſaꝝ eſt paſſio. ſ. cordis cerebri ⁊ alioꝝ
principalium nõ ꝓpria tñ ſ; ex colligãtia ad matricẽ pri
cipaliter patiẽtem mediatiõe velaminis ⁊ venaꝝ pulſa-
tilium ⁊ quietarum ex mẽſtrui vel ſpmatis diuturna re
tentione q̄re matricis ſuffocatio dicta eſt. Et mod⁹ eſt
cum. n. mẽſtrua retinẽt matricem neceſſe eſt pati multi
pliciter prius ⁊ hipo. dñte in affo. Menſtruuſ plurib⁹
veniẽtibus ⁊ non vẽientibus a nã accñt egritudines taľ
aũt cõſtat oĩs generis eſſe male ꝯplexiõis replexiõis re-
ceptaculoꝝ ⁊ venaꝝ ipſius extẽſionis ⁊ ſolutiõis conti-
nui male cõplexiõis frigide plis cuꝫ mã frigida ſit ⁊ mľ
ta ⁊ qñq; calide ſi putreſiat augumẽtum ẽt ſi ex nutrimẽ
to calido ſit infrigidato ⁊ ſeqtur niſi ex eo acciat putre-
factio queadmoꝫ. n. putrefactio ex caliditate: ita ex pu-
trefactiõe caliditas accit: ait princeps Abo. nec nõ ⁊ qñ
q; apoſtematũ eius nã nõ potẽte materiã extraducere
pp obſtructionẽ meatuũ quare ſpgitur in ſubſtãtiã ma
tricis ⁊ apoſtematis coopante doloꝛe ꝓuocãte alia mẽ-
ſtrua ſup ipſa nec nõ ⁊ mãꝫ aptaꝫ trahi ſi qua in corpore
fuerit aut q: ex egritudinibus ꝓpria ꝓueniũt accidentia
⁊ pp colligãtia ad principalia inſurgũt alia totum corp⁹
vexãtia. Proinde ex repletiõe p̄dictorum matricis mo-
tus p̄ter naturã p̄dictis accit cum ſuis ꝓprijſ accñtib⁹
ſuperius diſtinctis. Extẽſiones vero eius dolores for-
tes adeo vt mulierem torquere faciant vndiq; ⁊ caput
genibus implicari et reſolutionis ſincopis ꝓuenit: ma
litia frigide cõpletiõis obſtructionẽ meatuũ ⁊ poroꝛuꝫ
ipſius quare mã coartaꝛ ⁊ coartata infrigidabitur: ⁊ pu
trefiet: ⁊ fumũ emittet pp ſui malitiã venenoſam naturꝛ
mulieris ⁊ calori eius in nato a ſpẽ tota ꝯtrium ⁊ cũ non
hanc ſpiracula quibus ex corp⁹ poſſit excludi eſt neceſ-
ſe ſurſum aſcẽdere ad ſtomacum ⁊ cum ꝓuenerit ibi nau
ſeaꝫ gignit vomitum ⁊ oẽm eius actum ꝑturbat: ⁊ ad
diafragma infrigidando ꝓhibet eius motũ q̄re anheli
tum corrumpit vľ tollit aſcẽſum: ſ; aliquid ſit neceſſari⁹
quã diu viua exiſtat. Et maxie q: vlterius aſcẽdẽdo ad
cor calorem naturalẽ in eo tãquã in ſuo principio ſic de
bilitat extiguẽdo q magna ſenſibili excitatione nõ eget
ſicq; igr neceſſitate diminuto ⁊ organo impedito ãhe-
litus adeo ſenſui priuatus aſſiſtit q ablatus totaliter vi
detur au cuius idagatõnem lanam ſubtilẽ carminatam
bene int nares ⁊ os talibus ãtiq mãdauerunt appõi vľ
ciffum plenum aqua ſupra ſtomaci orificium exiſtenteꝫ
n. anhelitu quãtũlibet diminuto ea mouenꝛ: ⁊ eis nõ cõ
motis priuato anhelitu mortua iudicaꝛ ꝓpᴛ cũ ex tali
fumo cor ſic ẽt cõſtringatur vt neq; ſpũm p arterias e-
mittat q̄re pulſus ibi auferaꝛ neq; ſanguinẽ p venas q̄-
rẽ corpus infrigidatur. ⁊ palidus color appet viuido oc
culto mortalis. Et ẽt ſincopis accit vlterius aſcẽdendo
petit ⁊ cerebrum attingẽdo ſpaſmum gignit: ⁊ eius cõ-
tractione in ſe quare ꝯhetur vľr prius. Et deinde ſuper
occupato cerebro ſenſus ⁊ motus auferetur in toto qui
bus ablatis ſ; actum ⁊ finitũ cõcludiꝛ vera mors. Que
accñã ex retẽtiõe ſpmatis magis ac fortiora ⁊ terrenda e
uenire neceſſe eſt. Res tñ quãto purior eſt ⁊ magis nãe
ꝯformis maioris eſt inuamẽti quã diu cũ nã ꝯſiſtat. ſ. q
naturale eſt ⁊ peioris cõuerſionis atq; malitie cũ in ꝯtra
ium ſue nature vertatur magis circa nature vigoreꝫ per
dendo. Et ꝓinde ſ; ex ſanguine ſpma ſit gñatuꝫ tamen
q: ex eo p alterationem depuratuꝫ ⁊ coagulationẽ ꝓpi
quũ p nãm ad ꝯſeruationẽ ſpeciei ſolicite reſeruaꝛ men
ſtruũ ex eo vt ſupfluum ſequeſtratur cũ in cõtrariuꝫ ſue
nature vertatur deterioris cõuerſionis q: p cõgelatiõeꝫ
vel putrefactionẽ maliciã veneni acquirat maxime ſi ex
mala materia fuerit ⁊ peioris impreſſionis q: accñtium
terrẽdorum quã ſanguis cũ deſierit eſſe ſanguis qͦ da
re patet in lacte: qͦ cũ ex ſanguine generetur ſic maio-
ris erit inuamẽti quã ſanguis cum in ꝓpria natura ꝯſi-
ſtat pp eandem aſſignatam cãm: ⁊ cũ in cõtrariuꝫ natu-
re vertatur vt cõgelationẽ vel corruptõnẽ in ſtomaco fit
peioris cõuerſionis quã in natura veneni ⁊ maioris im
p̄ſſionis atq; malitie: quã ſanguis ſi a ſua natura ꝓpria
permuttetur ꝓut ſupra in ſtõ eſt mõſtratum. Quaꝫ ob
rem arbitramur ſerapionẽ eſtimaſſe ex ſolo ſpmate de-
bere cãri: qͦ equidẽ arguit q: viduatis mẽſtruatis ẽt ac
cidit: ⁊ cõiugatis ẽt illis retẽtis nõ cõtingit q̄ſi voluerit
dicere ex menſtruoꝝ retẽtõne nõ ꝯtingat q̄diu ex ſper
matis retẽtione necẽta praua. Qua pp eius euẽtuſ: licet
ſit rarius plurimũ tñ accidit in ſãguineis mulieribuſ vi
ri potentibus ⁊ adoleſcẽtibus ⁊ ſpermate abũdantibus
libidinoſiſq; coire conſuetis nõ viduatis ⁊ cõſeruãtib⁹
caſtitatem ⁊ quib⁹ mẽſtrua retinẽtur ⁊ autũni tpe. Ve-
rum qñq; accidũt huic egritudini periodi ſicut in epi-
lepſia: cũ a ꝓpinq̃t piodus accidit debilitas cõſilij: ⁊ pi
gritatio cogitationis debilitas crurium ⁊ citrinitas fa-
ciei diſnia pulſus cordis ⁊ dolor capitis ⁊ qñq; ſiť. Cũ
ergo firmatur egritudo accidit ſubet vľ pmixtõ rãtõiſ
deſtructio ſenſuũ ⁊ deſtructio vocis ⁊ ſpaſmus cũ rube
dine maxillarũ: ſincopis ⁊ ſtridor dentiũ. Et cũ appro-
pinquat hora reſolutionis eius incipit apparere humi-

ditas quedam ad ꝑtem receptricis que ad tactum ſentit
⁊ redeunt ſenſus eaꝝ ⁊ intellectus ⁊ ꝙ ex matrice ſit cau
ſa retentionis mēſtrui: vel ſpermatis ſignum eſt ꝙ eſt qꝛ
accidit in muliere ſana boni regiminis vidua cuius mē
ſtrua nō deſecerūt. Sed ſigna eiuſ q̄ eſt ex menſtruis ſūt
qꝛ preceſſit retētio menſtruoꝝ quam indicat qn̄qꝫ gene
ratio lactis in mamillis. hipo. dicēte in affo. Si mulier q̄
neqꝫ pregnans eſt neqꝫ generauit lac habet eius mēſtrua
deſecerunt graue corporis debilitas ſenſuūꝫ ⁊ alia ſigna
retentionis ipſoꝝ que capitulo ſuo dicenꝫ. Et ſunt diuer
ſa ſm̄ diuerſitatē humoris vincentis in ſanguine quē co
lor menſtruoꝝ oſtendit. Cum ergo in eo vincit mlicus
accidit melancolia ⁊ mania ⁊ loquetur ſola ꝓpter cerebri
ꝯmoditatem ⁊ ſincopis fortis propter cōmoditatem cor
dis ⁊ deſtructio anhelitus ꝓpter cōmunitatem amboꝝ
⁊ diafragmatis. ꝙ ſi flegmaticus erit: grauiora ⁊ quietio
ra habebit accidentia: ⁊ ſi colericus erit acutus ⁊ in colu
mis. ¶ Signa eius q̄ eſt ex ſpermate ſūt naꝫ incipit cuꝫ
nocumento hanelitus ⁊ magnificatꝫ tior cū obmiſſiōe coi
tus ꝯſueti menſtruis nō retentis. Et accidit multotiens
ꝙ cū obſtetrix tangit matricem eius ſpaſmoſā accidit cō
motio ⁊ deſideriū qualiter deſcendit ſpma groſſum ⁊ ſa
natur: ⁊ qn̄qꝫ deſcendit illud ex cōtractu ſui iꝑ ſius ⁊ inue
nit requiē. Sed nunquid accidat ſeruātibus caſtitateꝫ ꝑ
ſocatio ſic mulierib⁹ q̄ cū nō accidat viꝫ arguere ꝙ nō ex
ſpermate ſed ex mēſtruis accidat ſolū cuius ꝯtrariū ſera
pio dixit. Cui G. rn̄dit ꝙ viris in retētione ſpermatiſ lō
ga accn̄a: accidūt multa praua que ſ̄ in cap. de illo quem
dimiſſio coitus ledit habuiſti. nō tn̄ ſic frequēter eo ꝙ la
boribus reſoluiꝫ ⁊ nō congregatur: nec tā grauia moleſta
⁊ terrenda cū nō ſit ex tā mala materia in viris ſicͭ in femi
nis. Eſt. n. in eis ex generatione ſanguinis mēſtrui quod
mlicum eſt ⁊ ſupfluū niſi ſit coartatū in ꝓfundo corporiſ
ſicut in muliere quarꝫ ſimiliter ꝑncipalia nō leduntur qꝺ
declarat qꝛ mulier in tali paſſione mortē frequenter icur
rit: maſcul⁹ vͦ nūq̄. Et q̄liter nō accidit ipregnantib⁹ in
quibus mēſtrua diutius retinenꝫ. qꝺ quidē ꝯtingit qꝛ ſic
in eis menſtrua retinenꝫ ex puriori tamen eoꝝ ꝑte embrio
nutriꝫ ⁊ augmentatur ⁊ qꝺ ſuperfluit ex eis vtiliter a nā
ꝑui reſeruaꝫ ſicqꝫ ne putrefiat vel congeletur ſtudioſe in
terduſum in ſe pāniculo ꝯſeruatur ex quo matrix nō pa
titur: ⁊ fumus ēt ad ſuperiora ꝑncipalia nō aſcendit niſi
grādis ſit cauſa: ⁊ illuꝺ ē rāo. ꝑtea. cur ſenſu ablato ſpaſ
mus contingit cū dicat phs. qꝺ ſenſus ⁊ motus adeq̄tꝫ ⁊
ēt. G. qꝺ ſentire pati ē qꝺ ē minus: moueꝫ vͦ ageꝫ qꝺ ē
maius. Item ſi ablato ſenſu motis remanē ñ debeaſ qūo
ablato ſenſu ⁊ motu ſpaſmus qui eſt motus ſequeꝫ. Qui
bus dꝺ quod ſpaſm⁹ mot⁹ eſt ꝑter nām: nec ēt i cōueniēſ
ſenſum ⁊ motū nā ē amiti actualiter ⁊ cū q̄ ꝑtere nām ē ac
cidere dn̄te ypo. in. affo. Si inebriatus qs fuerit ⁊ repen
te ſine voce fiat ſpaſmus i nato moritur. Et ſi qdē ſēſu. ⁊
motu naturalis obmiſſo preter nām mot⁹ q ſpaſm⁹ ē ac
cidat multo magis ſolo ſēſu ablato talis motus ꝑter nāꝫ
contingere poterit. Et quideꝫ dic. G. vexꝫ hꝫi ſēſu ⁊ mo
tu naturali vel vbi ꝑ eundē ſūt neruū ꝑterea ſi ſimiliſ ē epi
ſie ſpaſmo ⁊ ſincopi appoplexie ⁊ litargie eo ꝙ omnibus
in ſupra dictis accn̄tibus ꝯuenit in quo a ſingulis differt
Differentia vͦ eſt duplex inter eā ⁊ ꝑdicās vna eſt ſpeci
alis: alia gnālis. gnālis eſt nāqꝫ qꝛ lꝫ in ea ſint accn̄a pre
dictaꝝ ſūt tamen in ea nō ſingularia ⁊ diſtincta ſed oia ꝯ

fuſa ⁊ mixta. Specialis ē qꝛ epile. ſit abſqꝫ menſtruoꝝ re
tentione ⁊ in coeuntibus magis ⁊ os ſpermatis in ea quē
difficilis eſt ⁊ ex cerebro nec narrat qui acta ſūt epilenti
ca cū euadit a ꝓrimo ſicͭ fecit prouocata: niſi ꝑſocatio ma
xime ſit ⁊ immoderata nō ſentit aliud eleuari ſurſuꝫ vſqꝫ
ad os ſtomaci ⁊ deponi. nec nō ⁊ in aliꝭs q̄ dicta ſūt accn̄
tibus epilentic. preterea in epileſmia ſenſus ⁊ motus in
tegre eſt ablatus in hac vero nō integre. Preterea inter
ipſam ⁊ litargiam diſtinguit febris cōtinua que litargiaꝫ
cōcomitatur ⁊ pulſus vndoſus plenus ⁊ principium do
loris in capite in prefocatione diuerſis. Sed inter eam ⁊
ſpaſmū: diſtinguitur ſecundū G. ꝙ eſt qꝛ ſpaſmus ex re
pletione accidit ⁊ inanitione paulatim prefocatio ſubito
⁊ ex repletione ſola. Cura huius paſſionis eſt tres res.
Prima matricis egritudinem tollit que ipſius eſt cauſa.
Secunda ordinat regimen. Tertia corrigit accn̄a que li
cet tertia ſit in numero propter errorem tamen aliquoruꝫ
⁊ pericula patientis fiet prior in ordine: prima conſiſtit in
duobus ſimpliciter ſcilicet in cauſe abſciſione ⁊ in morbi
ſi quis factus ſit curatione. Cauſe vero abſciſio comple
tur cum prouocatione ſanguinis menſtruorum vel ſper
matis preter naturam retenti. Inquit enim Abo. Cum
qꝫ ventris cōſtrictio qui fluere ſolebat aliquam egritudi
nem poſſidere fecerit ipſius euōis reuerſio ſecundū plu
rimum ipſam medicantibus. dixit ſecundū plm̄ vt q̄diu
retentioni ꝓportionata fuerit. nā ſi ſuperflua pōt eē mor
tis cauſa: ſicut alibi poſuit cum dixit. Cum retentio ſolo
nis conturbat: eius ſolo facit acquirere tranquillitatem ⁊
eſt mortalis. hoc aūt ꝑ eius abundantiam ⁊ exceſſus etiā
ſi febris ſit eradicata ꝓut dixit in alio quodam loco: que
vͦ minor ſit nō illico medicabiꝫ. Fiat aūt talis ꝓuocatō
cū his que euāndo trahūt ſanguinē a matrice. vt eſt fl'oia
ſaphene: ⁊ ꝓprie que eſt ſub poplite ⁊ i piguibus cū ven
toſ ſuꝑ loco ſaphene ſcarificatiōe ꝑcedente. vel cū ſangui
ugis ꝑꝑ occulatiōnē vene. deinde cū purgatione hūidita
tis viſcoſe q̄ oppilādo venas retentiōis eſt cā. Et cū iera
pigra: ⁊ iera colloquintida ⁊ rufina. Et pillulis de tapſia
⁊ fetidis: preparatione precedente cū oximelle ſquillitico
ꝓprie: ⁊ aq̄ diureticoꝝ caloꝝ: ⁊ ꝓprie rubee tictoꝝ nigel
le: qn̄qꝫ radicū: enule: ⁊ ſiliū: quib⁹ ſm̄ ocm̄ modū vten
dum ex ſimplicib⁹ ⁊ ꝯpoſitis in via medic: ⁊ cibi. ſenibuſ
ex apitiuis ⁊ diureticis vt eſt fenugre. anetū: ſemē lini: ⁊
ſanſucus: ⁊ abrotanū: ſiſimbriuꝫ: ſauina: ruta: vrtica: ⁊ a
lia q̄ ſubtiliando ſanguinē reddūt ipſū acutum. Et aperi
unt ⁊ cū balneis termaꝝ ꝓprijs ⁊ colirijs ⁊ ꝓuocantib⁹
menſtrua q̄ ſtatim dicenꝫ in ſuo cap. ⁊ ꝓprie ex cordumēi
piꝑe: ⁊ euforbio qꝺ eſt forte faciens deſcēdere menſtrua
ſtatim ⁊ cū ſuffumigijs ex cipero: ſtorace liq̄da ſpica ⁊ ni
gella. ⁊ cū commotiōe oris matricis: ⁊ partium eius ap
poſitis digitis obſtetricis inunctis cū aſſungia galline: ⁊
oleo de lilio vel de been nardino vel anc. ipſa. n. ꝯferūt
ſiue retentione ſit mēſtruorum ſiue ſpermatis. faciūt eni
declinare matricē prefocatam ad inferiora ⁊ redire ad e
qualitatem ⁊ parant menſtrua ad prouocationem. Et cū
exhibitione in potu caſtorei ⁊ mirre cū aqua mellis ⁊ ſa
genea diacimino ⁊ ſerapinum cum aqua cicerum aut fa
ſeolorum rubeorum: ⁊ caſtoreo: ⁊ nigella: cum rubea tic
toruꝫ in oximelle: ſquillitico puluerizata ſunt vltima aut
acetum ſquiliticum ⁊ oximel eius ⁊ opponaci. ꝫ. i. Et al
manſo: cum ex eo ſumiꝫ in potu eſt in eo ſanitas: ⁊ ex hiſ

q̄ trahere habet ſanguinem ad matricē. Eſt appoſitio vē
toſarum ſuper renes deinde ſuper coxas ⁊ inguina: ge
nua ⁊ crura: ⁊ cauiculas pedum ⁊ fricatio ipſorum ⁊ liga
tura cū inſtitis doloroſa per horā dimiſſa. Calefacio cuꝫ
fomentis feruētibus ⁊ cū cliſteribus acutis vnctionibus
⁊ emplis ex rebus rubificantibꝰ votis q̄ ſanguinē ſubtili
ent atqꝫ trahant: ⁊ oībus alijs prouocantibus menſtrua
que in ſuo loco dicent̄. Si vero retentū fuerit ſpma tunc
oꝫ vt ipetu tribuat̄ ⁊ vſqꝫ ad illā horā vtatur exercitio: ⁊
exiccatiuis ſpermatis vt eſt agnus caſtus: ruta calamentū
ficla: ſemen almarij: ⁊ diacīminū cum diureticis vt eſt ď
coctio de radicibus. Et oꝫ vt itromittat obſtetrix ma
nū in iniunctam vt p̄dictum eſt vt faciat ꝯmotionem de
lectabileꝫ: ita ꝙ cum ꝯmotione accidat dolor ipſa. n. for
taſſe expellet ſetiduꝫ ⁊ ſaluabit: ⁊ ſiit cum ſupponunt̄ res
mordicatiue ꝯmotionē facientes ſicut ſalgemma cū olo
lauri. ⁊ ſic ziꝫi. ⁊ pip. cordumenuꝫ ſunt mirabiles in hꝰ.
Et caue in hac diſpōe flebotomiā: qm̄ infrat imo admi
ſceas ea q̄ excitant caliditatē: ⁊ ſūt meliores q̄ igcniant cōi
cum eis cum inſtrō in modū virge: virilis ex qua delec
tantur ⁊ ꝯfert. Modꝰ vbi vero curatio facit: ex retentione
illorum vt ē mala ꝯplexio frā. ⁊ huius curatio ex dictis:
⁊ dicendis eſt māifeſta. Secunda res que eſt regis ordi
natio eſt vt abſtineat ab oībus multiplicantibꝰ ſpma ſic
eſt vinū lꝫ ſincopis illud petent ⁊ carnes: ⁊ vtatur exican
tibus ſperma que ſ̄ in cura pollutionis dicta ſunt. Ter
tia res. ſ. correctio accñium que verenda ſunt vt ē ſincopiſ
alteratio ſenſus: ⁊ motus atqꝫ hānelitus dolor fortis ex
ſpaſmo ⁊ huius pmittenda eſt fiat autē cuꝫ expgefacienti
bus pmo puta fumigatione ex fetidis approximatis: na
ribus ⁊ ori quales ſunt pecie cōbuſte pile: ⁊ pene cōbuſte
aſſa ⁊ cornu fetide caſtoreum: ruta. armel: ⁊ huiꝰ obtali
micha ⁊ vigilantia: ⁊ conſilia: cum ligaturis in extremis
fricatiōibus ꝯpreſſionibus doloroſis: ꝯtractum capillorꝫ
⁊ aurium ⁊ nariū ⁊ clamoribus ⁊ vocationibus ⁊ alijs q̄
dicta ſūt in cura litargie: appoplīe ⁊ eplīe ⁊ ſincopis. ⁊ fa
cam ſternutare tenendo os ⁊ nares vt hipo. dixit in afo.
Et applica ventoſas anchis in gunibus ⁊ coxis: ⁊ fomē
ta cū rubificantibus: ⁊ emplaſtra cū eis ⁊ euforbio ingui
na: ⁊ ſuppone coilīria p̄dicta ex acutis ⁊ odoriferis. vt eſt
gallia: folium garofilorum ⁊ ciperum ⁊ laurum. Et cli
ſteria educent a ventoſitate ex aniſo: feniculo: ariſtologia
ſpica ⁊ ſilibus donec redeat. Qui ſi in predictis ſenſus ⁊
motus nō redeant nec hanelitus: tunc neceſſariū eſt vt fū
datur oleū feruēs ſup caput eius. Sit aūt aliquid ex aro
matibus cōfortantibus cerebꝝ calafacientibus valde qua
le eſt nardinū de balſāo ⁊ ď been. aut cauterizetur ſinci
put eiꝰ ſi nō ē excuſatio inde. Et qñqꝫ euadit cū ſīoīa ⁊ re
dit cū ergo redierit hanelitꝰ tūc curabis ſincopiꝫ cuꝫ his
que cor cerebꝝ ꝯfortant: ⁊ confert ad huius ⁊ alia acciden
tia. Et eſt ex ſimplicibus ſerapinū: gariofilum: ⁊ ex com
poſitis confectio nominata ꝯfectio iuuamenti ⁊ eſt mira
bilis fagenea: mitridatū: medicamen de muſco ⁊ tiriaca. ⁊
ſi times ex mitridato ⁊ diamuſco de cōmotione ſperma
tis. confortatio tñ nature: ⁊ cordis ex eis impellendo illď
⁊ reſiſtendo illi eſt maioris iuuamenti. ⁊ cum alijs ſupra i
capitulo enarratis intus ⁊ extra: ⁊ per omnem modū ad
miniſtrationis: que habet cerebꝝ cor ⁊ totum corpus con
fortare. Deinde oꝫ redire ad predicta ex adminiſtratiōe
enim predictorꝫ ceſſant egritudines ⁊ alia accidentia leui
ora: niſi ſit ſolō ꝯtinui vel apoſtēa. Cuꝫ ergo accidit illď
oꝫ vt curet̄ cura ſolonis ⁊ apoſtēatis cū his que ꝯueniun
tur ei ⁊ p̄focationi q̄liter eſt in apoſtēate. ℞. pinguedinis
anatis ⁊ galline añ. ʒ. iij. cere bone: croci: mirre: amōi ma
ſticis: añ. ʒ. i. olei balſami: olei lilij celeſtis añ. ʒ. iij. terant̄
ſicca: ⁊ liquefiat humida vl' adminiſtrentur in penſario.
Aliud iuuatiuum ⁊ exptū. ℞. ſtoracis. ℥. iij. thuris pipis
añ. ℥. i. ſ. cere albe. ʒ. vij. pinguedinis anatis ⁊ anſeris añ.
℥. iiij. pinguedinis galine. ℥. iij. olei balſami: olei lilij al
bi: ⁊ lilij celeſtis: ⁊ olei de ſpica: añ ſecundū quātitatē ne
ceſſitatis. Si aūt vis vt ſit fortis tunc adde in eo. ℥. iij. cor
dumeni: ⁊ ſeminis vrtice: aur̄. iij. miſceant̄ ⁊ adminiſtren
tur. Dicum qď lenit ⁊ calefacit ⁊ ꝯuenit ad dolorē matri
cis ⁊ prefocationē. ℞. helcalimbat: olei maſticis: ⁊ ſpice:
olei laurine añ. ℥. v. olei lilij celeſtis ⁊ aneti añ. lib. i. ſede
negi: ⁊ bdelij ⁊ piretri: añ. ℥. iiij. mellilotí: caſſief. ⁊ nigel
le: ⁊ calamēti campeſtris aut fluuialis añ. ℥. i. terantur me
dicine ſicce ſicut puluis: ⁊ liquefac alkechegi cū oleiſ ⁊ mi
ſceant̄ omnia ⁊ vngat̄ cū eis qď eſt ſub vmbilico: ⁊ pecti
ne anche ⁊ pedes. Inquit filius ſerapionis. Si euenīet
egritudo ſcilicet hec mulieri que eſt pregnans: tunc nō o
portet vt adminiſtret̄ flebotomia aut vētris ſolō: imo ꝯ
tenti ſumꝰ vnctione cū oleo excepto ex oleis calefacien
bus ⁊ reſoluētibus: ſicut eſt oleū de lilio ⁊ de been: ⁊ que
ſūt ſimilia. Et aduertendū ꝙ dixit ſi euenerit: quaſi dicat
ꝙ raro accidit pp̄ cām ſuperius aſſignatā. Item inquit ⁊
ad vltimū dico ſermonē abſcindentē ꝙ opꝫ vt curentur
mulieres quibꝰ accit hec egritudo ⁊ nō ſūt pregnantes ſꝫ
quātitatē ꝯplōnis earꝫ: ⁊ humiditatē corporis earꝫ: ⁊ ſicci
tatem earꝫ. nam illā ex eis quarꝫ corpus eſt leue albū hū
dum curamus cū me dis debilibus: ⁊ ex illis que ſūt ſm
ꝯtrariū illius donec int earꝫ corpus ſiccum neruoſū cura
re cū medicinis fortibus. ⁊ ſm hunc modū curant̄ vetule
⁊ ille q̄ ſentiūt inflationeꝫ ex ventoſitatibus inflatiuis cū
his que reſoluūt vētoſitates. ⁊ illis que ſentiunt grauedi
nem dant̄ ea que incidunt ⁊ ſubtiliāt: ⁊ ille q̄ ſentiūt acu
itatē curant̄ cū his in quibꝰ ē virtꝰ extinctiua. Suppoſito
rū Albo. educens ſanguinē menſtruū. ℞. ſtoracis liqui
de. ℥. iij. pipis: thuris añ. ℥. i. adipis anatis. ℥. iij. ſem. vr
tice. ℥. iiij. fiat ex eis licinū ⁊ ſupponatur.

Cap. ix. de ſpēbus ſolōnis ꝯtinui mrīcis ex qbus ſūt
vlcera corroſiones putrefactiones ragadie ⁊ fiſtule.

Ulcera mrīcis q̄dā ſūt ſimplicia ⁊ mūda: que
dam ꝯpoſita ⁊ cū putredine: ⁊ qñqꝫ ſūt cor
roſiua: ⁊ qñqꝫ cū apoſtemate: ⁊ qñqꝫ cū p̄fū
datiōe ⁊ qñꝫ nō p̄fūde. ⁊ qñqꝫ pueniunt ad
fiſtulā: ⁊ q̄dam ſūt in collo: ⁊ quedā in eiꝰ ꝯcauo. Et cā
vlceris q̄daꝫ ē interior ⁊ quedā exterior. Interior ē curſꝰ
humorꝫ acutorꝫ q ſi paulati ꝯgregati ſūt in ea erit ppua.
ſi ſubita ꝯfluāt ex toto aut aliquo mēbro erit ex cōitate aut
dubelitati vlceratū aut ſplaga vlcerata ⁊ eſt ppīe. Exte
rior ē caſus vl' pcuſſio: aut difficilis ptus: aut vulnꝰ inſtri
incidentis: aut ex medicamine acuto ſuppoſito: aut groſ
ſicies virge deuirginantis ⁊ illud ē nō p̄fundūꝫ ſꝫ i collo
eiꝰ tm̄ ⁊ ſilia. ⁊ cā putredis ē ꝙ eſt q: vlcera ſūt p̄funda q̄
nō euacuant̄ ab humiditatibꝰ p̄lis egredientibꝰ ad p̄fū
dū eiꝰ i quo retinent̄ ⁊ nō mūdificāt̄ ⁊ ex eis ē qñꝫ corrūp
tio ebrionis mltiplicātis putredineꝫ corroſionis ipoꝝ cā
ē acuitas ⁊ aduſtō hūiditatiſ ⁊ putredis corꝝ q̄re corrodat
velut cācer. ⁊ cauſa fiſtulationis ipſorum eſt prolongatō

ipſoꝝ q꜡ cuꝫ ꝓpꝛijs ñ recipiũt curã: q̃re ꝓlõgaꝛ cũ putre
dine multa corroſiua: ⁊ concauantur. Signa vlceꝝ eius
ſunt exitus puris ⁊ ſaniei ⁊ ſanguinis corrupti ⁊ virulẽti
⁊ humoꝛis diuerſi coloꝛis: ⁊ odoꝛis: ⁊ nocumentũ ex me
dicinis mollificantibus: ⁊ iuuamentum ex medicinis mũ
dificantibus: ⁊ ſtipticantibus. Eſt ſigna putredinis eorũ
⁊ ſoꝛdicie ⁊ tabyditatis e ſt multitudo hũiditatũ coꝛrupta
rum ſetentium: ⁊ eſt ſicut aqua carnis. Et ſi eſt cum coꝛroſio
ne illõ qđ egrediꝛ eſt nigrũ cum ardoꝛe vehemẽti ⁊ pul
ſatione ⁊ circumfluitõe pilorum vt dixit ypo. in affo. Et
dria inter coꝛroſionem ⁊ cãꝛ eſt quoniã cũ coꝛroſione ñ ẽ
grauitas nec duricies ⁊ ſequẽtur eã quies in hoꝛis qbus
dam ⁊ pꝛopꝛie pꝰ exitum eiꝰ qđ egrediꝛ ⁊ ñ ẽ pliſma lõgi
tudo tpis in curatõe. ¶ Cancer vero eſt aſſidui doloꝛis ſi
in pꝛincipio ſit. Si vero in proceſſu erit cũ pũctiõe ſcſꝰ ⁊ ẽ
cum pulſatione lõgi ſpatij. Et ſigno mundificationis vl
ceꝝ precedens ſanitatẽ eſt: quia qđ egrediꝛ ẽ ad groſſitieꝫ
⁊ albedinem decliue: ⁊ leue abſqꝫ doloꝛe vehementi: fe
toꝛe ſeu ardoꝛe ſeu moꝛdicatiõe. Et q̃ nõ ſunt profũda ſit
ſenſui manifeſta: profũda vͦ ſũt occulta ſenſui. Et cũ ſũt
cum apoſtẽate ſũt cũ predcis ſignis apoſte. ex qbꝰ ẽ hoꝛ
ripilatio febris. ¶ Cumqꝫ vlcera mrĩcis ſua putredine: ⁊
coꝛroſione ptraſeunt carnem ⁊ profũdantur ita qđ viciniũ
aliquod ex membꝛis vlceretur ⁊ coꝛrumpatur oſ pectinis
⁊ collum mrĩcis putrefiet adeo quod qñqꝫ pueniat ad ra
dicẽ pilos pectinis ⁊ incedit vſqꝫ ad partes ani ⁊ lacerto
rum eius. Quedã ſunt in parte manifeſta: ⁊ quedã i pte
occulta ⁊ declinantia ad latera eius ſunt ſilia. ¶ Et ragadie
mrĩcis ſunt ex genere ſolõis: ad modum fiſſurarum con
tingentium ex ſiccitate eiuſ q̃re ñ põt recipere debitã apđ
coitum vel apđ ptem extenſionẽ abſqꝫ ſciſſura. Et qñꝫ cã
abſcindens eſt magnitudo apoſtẽatis quare appenti raga
die ⁊ pꝛopꝛie cum tangiꝛ ⁊ qñꝫ i groſſanꝛ valde. ⁊ qñꝫ fiũt
ſicut veruce ⁊ ingroſſatur locus. Et ſi ſunt in collo eiꝰ aut i
concauo eius intꝰ ſcſuſ cum obſtetricis digitis cognoſceꝛ
Et ſi gña fiſtularum ſunt ãtéceſſio vlceruꝫ que ñ ſanãꝛ cuꝫ
curõibuſ pꝛopꝛis ⁊ pꝛolõgaꝛ ſpaſmũ eoꝝ cũ putredie mlꝰ
ta ⁊ curſu virus ⁊ doloꝛis attrahentia. deinde doloꝛes ille
ſiunt ſicut doloꝛeſ cãcri ⁊ cognoſcitur locuſ eius vbi peruei
nitur cum eo ⁊ ſcitur ſtratus eius an ſit cum carne adhuc
aut pertranſeat vſqꝫ ad os per id quod ſẽtit extremitaſ ra
dij: de lenitate ⁊ mollicie aſpitate ⁊ duritie. Et ragadiaꝝ
ſigna ſunt doloꝛ apđ coitum ⁊ exitus virge ſanguinolẽte
⁊ poſſibile eſt vt perueniatur ad confonem ipſaꝝ p põeꝫ
ſpeculi ſub muliere ⁊ apertione vulue ſuper ipꝫ. Cura vl
ceꝝ ſimplicium ⁊ puroꝝ ẽ conſolidatio tñ difficilꝰ. Inqt
S ¶ Inciſio vulue difficulter conſolidãꝛ. ipoꝝ vͦ ꝯpo
ſitorum cũ putredine ſoꝛdicie ⁊ ſi cũ coꝛroſione fuerit vlꝰ
apoſtẽate: mundificatio conſolidatio: accñtium coꝛrectio
⁊ conueniẽs regimẽ. Mũdificationeꝫ ꝯplẽt aq̃ mellꝰ lꝰ
paſſulaꝝ iniectio cũ inſtrõ: vel aq̃ decoctio cũ ireos: ⁊ oꝛ
deo, vel cuꝫ aliquo ex mundificãtibus vnguentis haben
tibus mũdificare ſoꝛdiciẽ ⁊ putredinem vel habẽtibꝰ mũ
dificare coꝛroſionẽ: ⁊ rectificare ipſã. aut cũ ſanatiuis apo
ſtematũ q̃s dicturi ſumus. Cum ergo mũdificata fuerit
vlcera curenꝛ cũ ꝯſolidatiꝰ: ex quibꝰ ſunt vnguenta pul
ueres ⁊ ſilia. Et ex vnguentis quedã ſũt q̃ ꝯferunt in pꝛi
cipio rei cũ nõdum naſciꝛ caro. ℞. litargiri: ceruſe ſarco
colle ana ptes equales. fiat ex eis cerotum cum oleo roſ.
Et ſi fuerit in illis ſoꝛdes miſceaꝛ cum eis parum mellis.

Cum autem caro incipit naſci extiatione debita curaꝛ cũ
hoc vnguẽto. ℞. tucie ablute: pꝛ. ij. climie: argente: ceru
ſe: ſarcocolle añ pꝛ. i. fiat ex eis cerotũ cum oleo roſato: ⁊
cera ⁊ miniſtreꝛ cũ tenta aut ex eis fiat puluis. Et ſi qui
dem ſit ꝓfunda: ⁊ in collo eiꝰ: ſicut in denigiata a groſſicie
virilis membꝛi: oꝫ vt foꝛtes doloꝛes q adſunt mitigentur
ſedendo in vino decoctionis ſtipticoꝝ: ⁊ admiſtrenꝛ ce
rota leniẽtia: ꝯſolidationẽ ꝓhibentia: alienenꝛ ꝯcubitus
deinde redeãt ad ipſũ paulati: ⁊ in tpe medio regaꝛ cum
cerotis p̃dictis admiſceaꝛ cũ eis terra ſigillata ⁊ ſilia coꝛre
ctio accñtiũ eſt vt ſi quidẽ ardoꝛ adſit vlcera curenꝛ cum
his q̃ ardoꝛem mittigant: ⁊ caloꝛem ſi mittigantia ſint ſicut
mucilago: pſilij. ſemen citonioꝝ: ⁊ aqua iuiubarum: ⁊ ſe
neſten ⁊ aq̃ oꝛdei. Si vͦ ꝯſolidantia ſint ſicut ſuccus ſola
tri: arnogloſſe: oleũ roſ. albarũ: albumen oui: lac ſuccus
poꝛtulace: dragaganti. ⁊ õmꝰ ad bibendum catarticum đ
iuiuberis ſemen papaueris: ⁊ mixta. ⁊ doloꝛes foꝛtes mi
tigentur ſexionibus in aquis ⁊ vinis ex ſtipticis ⁊ anodi
nis vt eſt fenugrecum: balauſtie: lentes ⁊ ſilia. Regimen
ꝯueniens eſt vt tpe mũdificationis vtatur ptiſana: oꝛdea
aqua ciceꝝ: hedoꝝ: gallinarum: ⁊ lacte aquoſo. Tempo
re aũt ꝯſolidatõis generãtibus ſanguinẽ groſſum ⁊ viſ
coſum vt ſũt extrema aialiũ: miliũ: riſuꝫ: panicũ: ⁊ ſumat
lac ⁊ ſimilia groſſa ⁊ ſtiptica oia. Illa occulta fiſtula que
ex eis eſt in occlto ⁊ ꝓfũdo nõ curaꝛ: ⁊ ꝓpꝛie ſi venitur
ad veſicam reliq̃ vero ab ea curãtur ẽt ſi difficiles ſũt ⁊ p
uenerunt ad abradendũ pilos ⁊ perfoꝛauerit os foꝛamie
puo. ⁊ quidẽ cura duplex eſt vͣ ⁊ poſſibilis. Uera cura
p abſciſſionẽ ⁊ pfoꝛationem fit piculoſa eſt pp neruoſita
tem membꝛi. timeꝛ. n. ex eo ſpaſmus pmixtõ rõis ⁊ pmix
tio vocis ⁊ moꝛs quare nõ ẽ poſſibilꝰ niſi in eſt q̃ ea in mãi
feſto: ⁊ cuius cãnem moꝛtuã oꝫ incidere. Cura vero poſ
ſibilis ẽ vt mũdificetur ⁊ matrix exiccetꝛ ⁊ ꝯfoꝛtetur. In
quit. n. hipo. in affo. Si matrix in vͭtebꝛo poſita fecerit ſe
niem: neceſſe eſt ꝯmotum fieri ⁊ hoc q꜡ vͣ cura ẽ impoſ
ſibilis iuxta mandatũ eius in alio affo. Quibus cũqꝫ cã
cri abſcõditi ſiũt ⁊ ex eis q̃ ꝯferũt valde eſt cauda eqna ſꝫ
oẽm modũ adminiſtrata. Ragadiaꝝ vero mrĩcis cura i
trinſecaꝝ eſt due res mitigatõ accidentiũ: ⁊ ꝯſolidatio ra
gadiaꝝ. Cõpletur aũt cum ſuppoſitoꝛijs penetrantibus
⁊ diſtillatiõibus iniectis ex aquis ſtipticiſ pmixtis cũ vn
guentis rectificãtibus: ſicut vnguentum factũ: ⁊ climias
⁊ plumbo aduſto: ⁊ vnguentis ragadiaꝝ ani. Accñtium
coꝛrectio eſt vt ſi cũ curatione ſentiat moꝛdicationẽ miſce
atur cũ eis ſicut vnguentũ baſilicõ cũ adipibus ⁊ pꝛopꝛie
ſi indiget maturatione. Et ſi quidem cuꝫ ragadijs fuerit
groſſicies q̃ ſignificat longitudo ⁊ prauitas receptionis
curationiſ adminiſtreꝛ vnguntũ de cãꝛ cuꝫ ol. ro. Si vͦ
nõ tolerat illud ponaꝛ cuꝫ eo oleum de li. ⁊ glutẽ halim
bach. Cum aut hec quieuerit curantur cura ragadiaruꝫ
duraꝝ: ⁊ ꝓpꝛie qñ vlcerantur. ⁊ quandoqꝫ indigent eis
que ſũt ſicut coꝛtex eris aut dragantum optime tritũ: aut
galle: autem illis aggregatis. Intrinſecus vero ſufficiẽs
puluis tucie cum vitellis ouoꝛum: ⁊ vnguentum de ce
ruſa ⁊ ſimilia. Cliſtere. ℞. aqua paſ. lib. i. diſſoluantur in
ea mellis ro. ℥. iij. ⁊ coletur: ⁊ adde olei amig. amara. ℥. i.
Iſaac inquit. Si vene ſit vt coꝛroſe õmꝰ ſang. dra. mir
tam: thus. bolum ariſtologiam: de quibus omnibus fiat
cliſtere vel cum licinio apponantur pulueriꝫata in tincta
in aqua arnogloſe vel acacie. Lici. valens ad pruritum

vlue ⁊ priapiſmum mulieris ⁊ purgat putredinem corro
ſionez ⁊ ſaniam. ℞.crocum:cāphorā:litargiꝛ:bac.lau.
albumen ouo.olꝫ ro.fiat naſtale vel cliſtere. Et ſan.ðra.
cum ſucco planta.iniectus valꝫ. Diaſcorides dixit faria
ſe.gre.cum ſā.anſeris valꝫ ad duriciem mřič.valꝫ etiam
lac ficuū cum vitellis ouorum ſi fiat inde naſtale.

¶ Cap.x de apoſtematibus matricis humoralibus.

Poſtemata accidunt matrici ſicut i predic-
tiſ membris ſꝫ duplicem modū p viā ꝯgeſtiōiſ
⁊ influſioniſ. Et cā earū ſufficiēs ē duplex ite
rior: ⁊ eſt ipſius diſpō vt debilitas ⁊ retentio
mēſtruorum in ipſa materiam aggregās. Et exterior du
plex imprimens vt caſus percuſſio : ⁊ multitudo coitus ⁊
proprie habentis virgam groſſam:aut diruptio facta ab
obſtrice cum recipit fetum:aut inciſio cum inſtrumento
prouocans reuma ⁊ faciens ipſum in regiones eius inter
medias ⁊ vacuas ſubintrare Et eo adiuuans eſt frigidi-
tas aeris prohibens reſolui materiam. Cum vero mate-
rialis eſt ex qua eſt antecedēs repleſio vlis totius vt hūo
res.4.vētoſitas aquoſitaſ viſcoſitaſ peneſ quoſ ſpecificant
⁊ abinuicem differunt curatione ⁊ particlis ipſius mřicis
materia ꝓpria ē ex ſanguie mēſtruo nō ex ſpmate lꝫ ad il
lam immittat ⁊ aggregetur in vaſis ſeminarrijs eius: ſed i
ꝯcauum immittitur aggregatum quoqꝫ in vaſis ipſi᷒ ꝓp-
ꝯ nō in corꝯ ſbā penetrat:ſed in ꝯcauo ꝯtinetur:ſanguie
vō mēſtruo in venis eius exñte diffuſo ex quib᷒ poſſibile
eſt ſubintrare refudās vacuas regiones ipſius vt faciat a
poſtema. Cauſa vō materialis ſubiectiua eſt ipſa matrix
ſuſcipiens ſm aliq̄ ſui partiū.qñqꝫ.n.fiunt in ore ei᷒ qñꝫ
in ꝯcauitate:qñqꝫ in altero latex añ:⁊ retro:⁊ deterius ē
q̄ per plures eius occupaſ ptes. Cauſa finaſ eſt vt mā ex
pellaſ.⁊ ſi nō extra ſaltim ad ipſā derivetur ⁊ deide extra
ducatur ꝓut poſſibile eſt q̄re qñqꝫ reſoluitur qñqꝫ ſanaſ
⁊ debellatur ⁊ qñqꝫ ꝯuertitur p reſolutionē partis ſubti
lis ad duriciē. Et cum aduritur ad cācrum ⁊ qñqꝫ ad fi-
ſtulaꝫ.⁊ qñqꝫ interficit. Signa quedā ſūt cōia omni ſpēi:
quedā cuiꝫ ꝓpria. Ex cōibus quedaꝫ ſumunſ a natura
mēbri.ſ.mřicis patientis.quedaꝫ ab alijs mēbris cōican-
tibus ipſi. Ex nā membri vt eſt dolor grauedo in vtero:
groſſicies ⁊ coartatio:ita vt nō ſit exitus ventoſitatis ⁊ in
flatio pectinis ⁊ almirach. Que vero ab alijs per cōitatē
ſumunſ ſunt vt dolor ſtomaci: ſuberſio.nauſea:ſingul-
tus:⁊ defectio opationū ei᷒ dolor capitis ⁊ ceruicis pp ce
rebri cōitatem ⁊ ꝓprie in ſincipite radicibus oclorū:⁊ co
li eius extenſio in dorſo totō corpore: ⁊ vſqꝫ ad extrema
mollificatio crurium:⁊ manuū debilitas:pulſus ⁊ ſilia.
totuꝫ corpus vexantia. Propria vero aiali cuiꝫ ſpēi ſūt
nam cū apoſtēa fuerit calꝫ dolor erit acutus cū pulſatiōe
horripilatio ⁊ febris inflamata ⁊ ſiccitas ⁊ ligue nigredo
Cum vero eſt ſrꝫ ſigna erūt ꝯtraria. Et ſi quidē ſit aquo
ſum vl ventoſum alia hꝫ propria ſigna que iſra dicentur
caplō de curſu ⁊ molla . Et ſi quidez apoſtema ſit in aliq̄
ſui parte dolor indicat ptes illius.naꝫ ſi eſt in pte poſtrēa
dolor erit in dorſo ⁊ retinetur ſtercus ꝓpter coartationē
inteſtini recti. Et ſi in parte anteriori dolor erit in illis: ⁊
ſequiſ diſtilatio vrine vel difficultas qm̄ veſica vel collū
eius coartatur ex apoſtemate: ⁊ quando apoſtematur la-
tera matricis extenduntſ ⁊ dolent iguina ⁊ grauanſ coſſe
⁊ dolet vertebrum ptis apoſtematis lateris ſed cū apoſte
matur ꝯcauitas dolor eſt in vmbilico. ⁊ quādo apoſtema
tur os eius tunc partes anteriores dolent: ⁊ ille que ſunt
ſtricte: ⁊ quando tangiſ cuꝫ digitis obſtetricis inuenitur
durum ⁊ clauſum. Cumqꝫ minoranſ accñā ⁊ dolor de-
letur reſolueſ apoſtema. Cum aūt tumor remanet dur᷒
⁊ grauedo tūc ꝯuertitur in duriciem ſine dolor᷒ ⁊ ſi ē ma
gnuꝫ ꝯprehenditur tactu. Cum vero augeaſ febris ⁊ do
lor ſignificat cōuerſionem in ſaniem: ⁊ cū minoratur du-
bellatur. Cum vō accñā fortificantur p̄dicta ⁊ accidit ſu
dor frigidus:ablatio vocis ſincopis ⁊ inflatio almirach ſi
gnificat augmentū apoſtematis ⁊ interficit: ⁊ cuꝫ euadit
ꝓlongatur: ⁊ cū roderſ incipit in cancrū ꝯuertitur ⁊ pro-
prie cū apoſtema durum nō eſt equalis figure a quo ꝓce
dunt ſicut varices: ⁊ mali coloris declinis ad rubedinem
fuſcitati ꝯmixtis ⁊ plūbeitatem ſi ſubiacet ſenſui.q̄ ſi nō
ſignificat ipſam grauitas ⁊ ſexio placida : ⁊ dolor: ⁊ cōi-
cant:pecten:renes:dorſum: ⁊ inguina. Et cum vlceratur
currit humiditas acuta:virulenta:declinis ad viriditatē
⁊ quandoqꝫ ſanguis purus pp corroſionē vene. Cura a
poſtematis matricis ē tres res euacuatio:accñtium miti-
gatio: ⁊ regiminis rectificatio. Euacuatio duplex eſt vliſ
⁊ pticularis. vlis eſt totius corporis vel mēbri mittentis
q: ſit repletū. Completur aūt cū premiſſione flōie de ba-
ſilica vt fluens mā per antipiſtaſim educaſ. deinde cū cō-
ſecutione flōie de vene ſaphena vſqꝫ ad deſcōem ſicut iuſ
ſit hypo. vt q̄ fluxa eſt expellatur ⁊ prouocatio mēſtruorꝫ
maxime ſi preceſſit corꝫ retentio eſt ꝯueniens : ⁊ fortaſſis
eam totalr̄ reſoluit vel q: ſit cacocimū. Completur autē
cū farmacia vomitia appropriatū humorē educentem:ac
p̄miſſione debiti digeſtiui qd̄ eſt notū: vel ſeceſſiua ſicut
lenibus q̄ nō inquietāt naturaꝫ: diſſoluant ⁊ prouocent
ad curſum ſup apoſtematū locū quemadmodū ſ in cura
ſtomaci diximus. Euacuatio aūt particularis ꝯſiſtit in p
ticularib᷒ opōibus exercendis circa apoſtematū locū qs
diuerſitas temporū morbi variat ⁊ diſponit atqꝫ diſtin-
guit. Si ergo apoſtema ſit calidam in principio eius opa
beris cū adminiſtratione repcutientiū materiā qualia ſūt
ex ſimplicibus roſ.lētes excorticate:cortices granatorum
balauſtiarum:cime vitis:arnogloſſis:ſolatrū endiuia vir
ga paſtoris:ſuccuſ portulace ⁊ pſilium qd̄ extinguit infla
tionem ſpuma:raſura cucurbite:farina ordei: ⁊ ſilia.ſit āt
eorum miniſtratio cum ſexiōe i aquis dulcibus deccoctō
nis ipſarum : ⁊ embrocatis ⁊ epithimatis: emplaſtratis:
cliſterizatis:iunctis: ⁊ ſuppoſitis. Et emplaſtrum de pa-
pauere diſſolutū in decoctione cum oleo onfancino vel
roſis.aut de pomis in hac hora cōueniens eſt. Cum vō
peruenit ad augmentum admiſcebis predictis qua mol-
lificant ⁊ reſoluunt ſicut fenugrecum:altea:mellilotum:
camomillam:anetum:crocum maluam:puluerem molē
dini: ⁊ ſimilia. ⁊ in ſtatu augebis que reſoluunt:in decli-
natione vero miniſtrentur que reſolunt tantum vt eſt a-
qua ſiſimbrij.ſanſuci:laurus polipodium: ⁊ ſimilia. ⁊ lau
danum ſuppoſitum reſoluit ipſum ⁊ propria ea qua con
ueniunt apoſtematibus frigidis ſicut armoniacum bdel-
lium ſtorax.galbanum: ⁊ cera: ⁊ medulle omnes: ⁊ pin-
guedines omnes: ⁊ olea que reſoluunt: ⁊ proprie oleum
de enula. Qui ſi apoſtema nō reſoluatur ⁊ perueniat ad
aggregationem ſaniei miniſtrabis maturantia que dicta
ſunt quibus admiſcebis que ſunt fortioris caliditatis q̄
ipſa. Cum ergo prolongabitur maturatio ſaniei cōfert
velocitate maturationis eius. Emplaſtrum de fenugre.

farina ordei decocta cum aqua ficuum mixtum cuꝫ eo ali
quid de fimo columbino ⁊ fermento ad apiendum ipſū
vel empſꝫ de iſopo: adipe anatis ⁊ anſeris: ⁊ vacce: ⁊ me
dulle cerui. ⁊ butiro ⁊ ſilibꝰ ⁊ ex eis pēſarium ſcōm ꝯtinuo
adminiſtreť. Cum autem dubellatum fuerit propinquū
ori mřicis: poſſibilis erit ſectio ſm debitum modum. Si
ṽo i interiori pte eiꝰ fuerit oꝫ ꝙ eruptio ex ipſomet fiat: vel
ex arte cū naſturcio vel ſucco ſcabioſe ſumpto ⁊ iniecto i
his q̄ ſupra in cͤpe dicta ſūt. Cum ṽo apertuꝫ fuerit tunc
plurimū egredieť pus eius ex vulua quare oꝫ vt mūdifi-
cantia miniſtrenť: qualia ſūt que dicta ſūt in p̄cedenti ca
pitulo. iniecta. Et vnguentū baſilicō minus cū oleo roſ.
cliſterizatuꝫ eſt ꝯueniens ⁊ cuꝫ butiro vaccino recenti: ⁊
ppe cū ſpiſſa eſt. ſi ſubtilis fuerit fedi odoris cliſteriza-
bis cū his in quibus eſt ſtipticitas plus. Et qn̄qꝫ egrediť
p veſicam quare oportet vt adminiſtres potū lactis ⁊ pſi
lium ⁊ ſemen melonis cū ſirupo roſ. quoniā ꝓhibet vlce
rationem veſice. ⁊ qn̄qꝫ rumpit ex inteſtinis quare oꝫ vt
cliſterizetur cuꝫ aqua ro. bala. decoctis in ea: ⁊ oleo roſ. ⁊
ſuc. ro. deinde curať p̄fecta mūdificatione cū medicami
ne i carnatiuo iniecto per cliſtere ⁊ denť i potu trociſci de
karabe. ⁊ ponať vnguentū incarnatiuum cuius virtus ꝓ
fundetur ſup locū in quo fit dolor. Qui ſi fiſtuleť cureť
put ſupra dictū eſt. Si vero factū fuerit ⁊ ſicum curetur
cū reſolutiuis exiccantibus ⁊ ſtipicis que in cura apoſte-
matum alioꝝ membrorum numerauimus. ſi vero in du
ricīe ꝯuertatur enonucione mřie naturalis ⁊ ſtatis groſ
ſicarabiť. deinde cū localibus ex mollificātibus reſoluen
tibus notis ſupra in cura ſplenis ⁊ renum. Et cum in cā
crum mutatur nō curatur vt hipo. dixit in affo. ⁊ proprie
ſi fuerit vlceratum: ſed ꝯmixtum. oꝫ tamē fieri cū mundi
ficantibus virulentiā ⁊ putredinem corroſiuam ⁊ ſoluen
tibus coleraꝫ nigram p ꝯuenientia exhibitis interualla.
Acciden tium vero mitigatio ꝯpletur cum his que dolo
rem ⁊ ardorem mitigant. Ex quibus ſūt ſectiones in a-
quis: ⁊ iniectiones naſtalia ⁊ embroce ⁊ ēplaſtra: ex anodi
nis: quaꝝ quedā calida q̄daꝫ frigida quibus vti oportet
ſecundū neceſſitatem. Calida ſūt vt fenugrecū: ſemen: li
ni: mellilotuꝫ camomilla. altea vitellum oui: malua: ⁊ ſi-
milia. Compoſitum vt cerotū factuꝫ ex fece olei dimiſſi
in vaſe eris cū cera citrina ⁊ inunctū exterius. ¶ Frigida
vero ſūt emplaſta facta de papauere cū corīādro: ſolatro
⁊ oleo roſ. ⁊ albumine oui: ⁊ illud qđ reſolniť ex plūbo
ad inuicē fricato cū aqua coriandri ⁊ iteꝝ decoctio lentiū
cliſterizatum ⁊ lac aſine: ⁊ ſuccus arnogloſſe ꝯiunctuꝫ vł
ſigillatim. Et ſi quideꝫ ex vlcere fluat ſanguis miniſtrenť
que ſanguinē fluentem detinent ⁊ ſimplicia: ⁊ ꝯpoſita ſu
perius nominata. ⁊ ſimiliter ſi debilitas ſtomaci mitigeť
cū proprijs ⁊ cordis ꝯpaſſio pducens ad ſincopim: ſudo-
rem frigidum: ⁊ vocis ablationem: cuꝫ ꝯfortantibus cor
⁊ cerebrū regatur. Regimen ꝯueniens eſt vt regatur in
domo boni ⁊ temperati aeris redolentis ⁊ quieſcat ⁊ vi-
gilet: ⁊ prohibeať vel minoretur cibus in diebus ſuis pri-
mis vſqꝫ ad tres dies: ⁊ ꝓhibeatur aqua penitus: in die
primo vtatur vomitu ⁊ ſoloe facili. Confectio ſuppoſito
rij ad apoſtema duꝝ matricis ⁊ dolorē frigiduꝫ. ℞. thu
ris. been: lilij: iudaici: galbani: an̄. ℥. ij. cere oppoponaci:
aromatici: an̄. ʒ. i. maſticis caſtorei ſtoracis liquide olei de
bdelio adipis anatis olei camomille an̄. ʒ. iij. gummi cum
vino ⁊ melle ⁊ eliquantur adipes: ⁊ aggregentur omnia
⁊ fiat ſuppoſitorium ⁊ adminiſtretur: ⁊ eſt Raſis. Con-
fectio decoctionis qua ſedatur dolor matricis. ℞. ſambuci
balſamite ſemina abrotani cauľ fenugreci ſemen lini ca-
momille mellilotí an̄ partes equales ⁊ ſedatur in eis ⁊ ē
raſis. Confectio ad dolorē matricis ex apoſtemate. ℞. ſe
minis lini ꝯtriti cū. ʒ. v. vitelli oui elixati croci an̄. ʒ. ij. opij
ſeis iuſquiami an̄. ʒ. i. Confectio ſuppoſitorij ſedātis do
lorem matricis. ℞. cere camomille adipis anati opij an̄ e
qualiter ⁊ ſupponať cū lana: ⁊ eſt filij ſerapionis. Confec
tio ſuppoſitorij ſedātis dolorē matricis calidi. ℞. roſ ſic-
caruꝫ. ʒ. iiij. ſeminis lactuce ⁊ amili an̄. ʒ. i. terant: ⁊ cribe
lentur ⁊ cōficē cū viol: ⁊ oleo roſ. ⁊ lacte mulieris vel aſi
nino cuꝫ lacte miniſtretur. Item ait ⁊ oꝫ vt caueas ⁊ ob-
ſerues quādo peruenīūt apoſtemata ad ſtatum miniſtraſ
aliquid ex eis que excitant ⁊ prouocant ſanguinem men-
ſtruum. In hora vero declinationis poſtquā ſedanť apo
ſtēata parum ſi indiges vt prouoces ſanguinem menſtru
orum tūc oportet vt fiat illud.

¶ Cap. xi. de nocumētis in actione menſtruali ⁊ primo
de cura fluxus menſtruorum.

Aquit hypo. mēſtruis plurimis ꝯueniētibꝰ
accidunt egritudines ⁊ nō ꝯuenientibus a nā
accīt egritudines ex q̄bus innuit ſana eſſe ſi
fuerint moderata vt ſupius de menſtruis di
ctum eſt. Ut ergo ad moderantiā reducanť ſi imoderata
ſint cauſas imoderatie inueſtigare oꝫ ⁊ earum ſigna que
ſcilicet ſūt occulta quas inueſtigans G. ait plurima vrine
vel nō venire totaľr vel in pte cū ſit ꝯtraria ⁊ ex ꝯtrarijs
caīs fiunt plurima. n. ſūt aut ex aptione ſuperflua oris ve
naruꝫ aut ex peccato ſanguinis in quali in ſubſtātia: ⁊ q̄n
to q2 caldus ſubtilis vel multus exiſtať q̄bus ꝯtentia de
ficit ⁊ expulſiua iuuatur quare plurima erūt ⁊ ſuperflueť
⁊ hoc aut in mřice aut epate vel corpe toto communitate
matricis ad illa a quibus ſuperfluitates ſanguineas per
menſtrua ex matrice natura inſtituit expurgari ſicut ali-
bi dixit. E contrario aut oppilatione matricis aut frigidi
tate aūt groſſicie aut paucitate ſanguinis detinenť totali
ter vel in parte quibus ꝯfortatur retentiua: ⁊ deficit expľ
ſiua ſecundū varietatem ipſaꝝ in quāto Cauſa oium du
plex eſt interior ⁊ exterior. ¶ Interior in aptione oris ve-
narum matricis epatis ⁊ totius corporis ſanguinis inflā
matione ⁊ ſubtiliatione plurimum eſt mala ꝯplexio cali
da ⁊ humida dilatans: ⁊ quādoqꝫ ſunt vlcera: corroſiōes
ragadie fiſſure: fractura venaꝝ matricis ⁊ menſtrualiuꝫ
⁊ proprie aptio apoſtematis ⁊ ſimilia quare ꝯtentiua de
ficere eſt neceſſe vbiqꝫ. Exterior auteꝫ duplex eſt. aut ali-
qua rerum necāriarum: aut nō neceſſaria accidētalis ne
ceſſariarum quidem vt aer caludus: ⁊ humidus motus
fortis inflāmans ⁊ nō reſoluens corporis vel matricis ve
nas aperiens inflāmans ⁊ ſubtilians ſanguinem in matri
ce ⁊ corpore toto cibus multus ⁊ potus calidus ⁊ humi-
dus generans ſanguinem ſubtilians ⁊ inflāmans vel mľ
tiplicans in eo humorem acutum debilitans naturā cor
poris in digerendo: conuertendo cibum: ⁊ expellendo ci
bum: ⁊ expellendo ſuperfluitates cuius via alia conſue-
ta quare materia fluit educenda: inde vigilie multe: ſom
nus diminutus: repletō ⁊ proprie ex calidis humoribus
⁊ ſubtilibus: inanitio frigidorum ⁊ groſſorum atqꝫ ina
nitionis ſeu euacuationis ſanguinis conſuete retentio: ⁊
ſanguinis fluxus ex naribus vel emorroidibus per vōi-

tum:ſeceſſum vel vrinam:priuatio conſueti ſudoris pu-
ſtularuꝫ:vlcerum:ſcabiei:apoſtematuꝫ: ⁊ ſimilium:quo
rum materiã natura cõſueuit per predictas regiones ex-
pellere:nũc vero retentã conatur ad matricẽ expellere: ⁊
ĩde expellendũ: ira ſolicitudo ⁊ gaudiũ imoderatũ api-
ens ora venaꝝ:inflãmans ⁊ ſubtilians ſanguinem:ac diſ
ponẽs ad motũ de epate vel de toto corpore ad matriceꝫ
⁊ de matrice ad fluxum imoderatuꝫ ad extra cauſa vero
nõ neceſſaria eſt balneuꝫ calidum: ⁊ humidum vt hypo.
ait q̄cunqꝫ infrigidata ſũt calefacere oꝫ exceptis his qui-
bus ſanguinẽ emanare futuꝝ eſt fricatio multa:inflãmãs
nõ reſoluẽs. Accidentalis eſt artificialis euacuationis cõ
ſuete obmiſſio ⁊ ꝓprie ſanguis ſudoris:vomitus ⁊ flux⁹
ventris:puſtula:vlcerũ:ſcabiei:vel apoſtematũ ⁊ ſimiliũ
priuatio.quoꝝ materiam natura cõſueuit ꝑ predictas re
giones expellere:nũc vero retentã ad matricẽ conat̃ im-
pellere vt exinde extra ducat. Et in oppilatione vero ve
narum ⁊ ſanguis ſupradicte diſpõni ꝯtraria tam interior
q̄ exterior econtraria eſt ſumenda. Interior namqꝫ eſt
mala cõplexio ſicca vel frigida vel calida ſuperfluens:ſim-
plex vel ꝯmixta pura ꝯſtringens ⁊ attenuãs ora venaruꝫ
vel cũ materia coartans ⁊ eſt plurimũ quare ꝯfortatur ꝯ
tentiua ⁊ expulſiua debilitat̃ in matrice epate ⁊ corpe to-
to: ſanguis diſpõ obtũditur inſpiſſatur atqꝫ minuitur: lꝫ
diſpõ.aliqua carnoſa:lꝫ raro eueniat vel apoſtemoſa. Ex
terior: ex necãrijs eſt aer frigidus ſiccus vl̃ calidus ſuperflu
ens:quies mlta.infrãns ⁊ inſpiſſans ſcilicet motuſ pauc⁹
⁊ cibus paucus: ⁊ potus frigidus atqꝫ ſiccus:ſãguinẽ mi
nutum frꝫ atqꝫ ſpiſſum generãs: ac groſum ⁊ viſcoſum
humorem in eo mltiplicans: vel etiam ſi ſit multus natu
ra tñ corporis mulieris fortis exiſtit i digerendo plimuꝫ
conuertendo ⁊ ſuperfluum expellendo via occulta vel ſen-
ſibili ad mõꝫ virorum vel conuertendo in groſſicieꝫ atqꝫ
pilos ſ ic animalia bruta i eis ⁊ additamẽtis eorum queꝫ
admodũ eſt videre in mulierib⁹ viraginibus que neruo
ſe ſũt lacertoſe eaꝝ anche ſũt fortiores pectoribus ⁊ piloſi
⁊ exercitij multi vel in graſſis valde:quare ex cibo vel po
tu nil vel paꝝ ſuperfluit expellendũ:ſomnus multus:vi
gilie pauce:repl̃o frigidoꝝ ⁊ groſſoꝝ humorum manitõ
acutoꝝ:pigritia:mentis:triſticia timor gemitus:omfaria
⁊ deſpes.i.pigritia.ex nõ neceſſarijs vero cã erit balneuꝫ
frigidum ⁊ ſiccũ nãle vel artificiale: fricatio multa reſol-
uens ⁊ exiccans totius corporis vel mt̃icis. Accidentales
ſũt ſicut euacuationes incõſuete artificiales educentes ex
corpe mãm que ꝯſueuit per menſtrua ex matrice excludi
ſupra ventus alicuius euacuationis nõ ſolite vel deriuã-
tis materiã ad aliã regionem ⁊ exinde educentis. Signa
menſtruoꝝ fluxus plurimus lꝫ mulieris ſit notus: ⁊ ſimi
liter retentõ ⁊ priuatio:medico tñ ſufficienti ex ſe ⁊ abſqꝫ
mulieris relatu debet eſſe ꝓprijs ſignil not⁹. Sunt autẽ
ſigna ipſoꝝ egritudies que ex ipſis accidit q̄s ſupra de mẽ
ſtruis: ⁊ ꝓfocatione diximus: quaꝝ quedã matricis ſunt
proprie:quedã alijs mẽbris naturalibus ⁊ vitalib⁹ ⁊ ani-
matis ꝑ cõmunitatem accidentes: ⁊ alia toti corpori que
obmittant̃ hic idem.n.in quolibet loco repetere non niſi
alienatio eſt ſecunduꝫ G. Sunt quoqꝫ ⁊ accidentia alia
que ſequunt̃:vnde G.ait. Si menſtrua ceſſauerint alia
accñia ſequunt̃ ſcilicet dolor in femoribus collo capite: ⁊
carne ⁊ oculoruꝫ vaſis ⁊ acuta febris vrina nigra viridis
⁊ eruginoſa ſimilis loture carnis ⁊ cardonuꝫ ⁊ nõnullis

natura cõſtringitur. Accidunt quoqꝫ pluries accidentia
ante ꝓductionem ipſoꝝ cũ duriter prouocantur. Qui ſi
fluxus vltra modũ extiterit ſequet̃ corruptio coloris tu-
mor pedum ⁊ totius corpis indigeſtio ⁊ deſideriũ: ⁊ oia
accñia fluxui coicantia apparent. Signa vero cãꝝ que oc
culta ſũt hec ſũt. In fluxu.n.male ꝯplexionis calide ⁊ hu
mide ſimplicis ⁊ ꝯmixte pure vel impure matricis hic ſu
pra habuiſti ⁊ epatis ⁊ totius corporis ſupra vbi ð ẽpe di
ctuꝫ fuit. Signa inflatiõis ſubtilitatis ⁊ multitudinis ſã
guinis in matrice ex q̃litate: ⁊ quãtitate mẽſtruoꝝ perci-
pies ⁊ ex ſignis repletionis venarum ⁊ ꝑtium accidẽtiũ
vt ventris pectinis renum ⁊ coxaꝝ. ⁊ ſilir in epate ⁊ cor-
pore toto ex ſignis repletionis vlis que nota ſũt. Signa
quoqꝫ vlceꝝ corroſionis ragadiaruꝫ fiſſure fracturaruꝫ
venarum matricis aptiõis apoſtenatum ⁊ ſimiliuꝫ ſupra
ſunt dicta. In ꝑuatione quoqꝫ ſigna ecõtrario colligẽda
ex predictis ſunt nota caplĩ ⁊ eo vꝫ de oppilatiõe miñſ
proprie illuc ǵ redi. Cura plimi fluxus ⁊ priua nõis mẽ
ſtruorum ex cura fluxus ſanguinis ex naribus ⁊ moroi-
darum generaliter nota eſt. In ea.n.duplex erat intentio
general̃ ſiue vniuerſal̃ ⁊ particlãris ſ vlis equideꝫ in.quin
qꝫ conſiſtebat rebus quarum quatuor prime fluxui con-
ueniũt huic plurimo quas ex illis colliges ⁊ ad ꝓpoſitũ
reducens cum inuitabit neceſſitas reſtrigendi ⁊ eſt cum
defectio incipit apparere vt ſ upra emoroydibus fuit dic
tum. In priuatione vero ⁊ retentiõe:tres ex eis ſũt opor
tune ſꝫ tertia ⁊ quarta dimittantur ⁊ earũ contraria ꝓcu-
retur ⁊ eſt vt ſãguis retentus qui ad mt̃icẽ conſueuit trãſ
mitti non deriuetur ſꝫ ad ipſam quoquomõ conuenienti
trahat̃ niſi aliđ contradicat: vie non conſtipẽtur ſꝫ dilatẽ
tur. Tractionem vero complet ea que ſupra in cura pſo
catiõis ex mẽſtruoꝝ retẽtione ſũt dicta. Dilatationem
v̊o diuretice medicie calide ⁊ ꝯpoſite iterius: ⁊ exterius
⁊ ꝑ omnem modũ approximate cõplent que infra dicent̃
⁊ ſuperius ibidem aliqua nota ſũt. Particularis porro
ĩtentio verſat̃ circa ꝑticulares intẽtiones in matrice ꝯtra
diſpõnes earuꝫ cũ localibus exercendas. Eſt aũt triplex
eaꝝ diſpõ.aut.n.fluebant ſuperflue: aut diminuebant in
toto aut in parte: ⁊ ſic incõplete fluebant. ⁊ addebat̃ ſupra
capitulo de mẽſtruis quarta.q: cũ paruis accidẽtibus ibi
enumeratis retẽta vel erant fluentia. Sic equidẽ in duo
bus talis ꝯſiſtit ad pñs intentio in rectificãda diſpõne: ⁊
accñtium correctione. Et q: natura membra lꝫ nõ variet
localia remedia hec ⁊ ibi.ſed diuerſa diſpõ tantum oꝫ hic
alia remedia q̄ matrici in hac ſua diſpõe ſũt propria licet
aliqua ſint eis cõia que ibidẽ ſũt dicta: enarare ſimplicia
deinde cõpoſita. In plimis itaqꝫ ⁊ ſuperfluentib⁹ men-
ſtruis qualitercũqꝫ ſiue reſpectu ꝯplexionis ꝓprij corpo-
ris etatis: regiminis: ⁊ hitudinis: diſpõis ſiue ꝯſuetudi-
nis ſintomatice: ſiue cretice nõ reſpectu tempati reſpectu
cuius huius ſuperfluitatẽ hꝫ. Si cũ nõ diminuta ⁊ pau-
ca cũ defectio incipiens appuerit: aliqua forte permiſſio
flebotomie baſilice aut nigre: vel purgatio humoris ſan
guinei acuentis preſeruat ea premiſſa: ⁊ deriuationes ſã
guinis cũ deriuantib⁹ notis ⁊ proprie cum ſinijs magnis
appoſitis ſub mamillis abſqꝫ igne cum ſuctione forti vl̃
etiam cum ſufficienti flãma. vt iuſſit hypo. ⁊ ſupra dorſũ
⁊ inter anchas ⁊ ſpatulas. Rectificatio quoqꝫ regiminis
cum his que ſtipticitate ſanguinem laudabilem gignũt
q: groſſum ⁊ frigidum: ⁊ precedente alteratiõe corporis

ępatis ⁊ humorum cum frigidis ſtipticitatibus: nec non
ocartatione viarum ⁊ ductuum que inter renes pecten: ⁊
inguina ſūt ⁊ vltra per quas ad matricem de ſuperiorib⁹
ſanguinis fluit cum frigidis ſtipticis ꝯglutinantibus no-
nis ſupra de cōſolatione mediarum cum ſuperfluens ca-
tarticum docuimus retinere in canonibus vlis intentio
nis ꝯtentis ingeniabimur aptionem venarum matricis
vel ſciſſuraȝ vel fracturam precludere: ⁊ ſuperfluentem
ſanguinem retinere: ⁊ ebibitis pulueribus iniectionib⁹
encatiſmis: cilirijs: ⁊ emplaſtris vnctionibus ex eis que
illud habent eijcere a ꝯplexione vt frigiditate ſtipticitate
ꝯglutinatione: cauſticitate: vel appropriate: quorum que
dam ſimplicia: ⁊ ꝯpoſita ſunt cōia hic ⁊ ibi predcis capi-
tulis enarrata: ⁊ in cura fluxus ventris. Quedā huic ſpe
cialiter ſubuenientia ex ſimplicibus aut aptiōe ſciſſure ⁊
fracture: quedam cōia ſūt ſicut arnogloſa cui nulla her-
barum eſt par in cura fluxus ſanguinis acuti ꝯfert .n. bi-
bita ⁊ iniecta ⁊ cronico ⁊ nō cronico: ⁊ alhaſce ſumpta in
potu ⁊ camphora. lac. n. coctum cū ferro ignito: ⁊ ſcoria
ferri bibita ⁊ iniecta cū ſirupo mirtino: vel aliquo ſtipti-
corum vt eſt ſuccus glandium ⁊ corticum granatorum:
cauda eqna ꝯſolida: ligua hircina: ⁊ cauda pecoria: ſemē
⁊ radix nenufaris herba coriandri roſ ⁊ ſemen eius ⁊ plā
ta'ciente cū vno ſemine ſuppoſita ⁊ ēplaſtrata q̄ retinēt
⁊ ꝯfert doloribus matricis ⁊ āttera: ⁊ ſolatrum ſuppoſi-
tum ⁊ emplaſtrum: ⁊ eſt expertum virga paſto. ſumach
viola ſaracenica corigiola q̄libet die ſumpta in quātitate
ʒ.iij. Et ſcoria ferri ſumpta cū rob ⁊ ſuppoſita eſt. n. vltia
licet prohibeat impregnationē gummi arabici ⁊ dragāti
⁊ ſemen lini torrefactū cum aqua calida ferrea alumino
ſa ⁊ eſt ꝓprie bibita ⁊ enchatiſmata ⁊ aq̄ pluuial' acetum
epithimatū cum pāno ſupra pectinē inguina ⁊ renes reti
nēt ipſū potēter nabach grana pini karab nabatia ꝯmeſta
⁊ ſuppoſita ⁊ miſta ⁊ fructus ei⁹ acetoſitas citri proprieta
te ſua citoniaȝarur: ⁊ omnes fructus pontici. Et ſi quidē
propter vlcera matricis aptio venarum talis exiſtat mi-
niſtrabis eas que mūdificando conſolidant vlcera: ⁊ ſūt
galle aduſte exiccate in aceto carte ꝯbuſte obſtracha com
buſta ⁊ cornu cerui aduſtum ⁊ alie medicine ſimiles illis
etiam ſi ex aptione apoſtematis fuerint. Si vero ex corro
ſione facta in matrice miniſtrabis medicias aliaſ ſicut th⁹
⁊ ꝓprie cortex eius ⁊ aloes ſanguinem draco. ⁊ corallum
mitraȝ karabe ⁊ lutū memite amilum: ⁊ ceruſam ⁊ mer-
daſengi achoris colcotar terra ſigillata bolluȝ armenum
⁊ que illis ſūt ſimiles oȝ tamē vt predictoꝝ quolibet pul
uerizato ſicut alchohol diuerti cuȝ aliquod admiſceatur
cuius virtute ad ꝓfundum matricis cito valeat penerare
Et ſi quideȝ ſuperfluat pp tenuitatem ſanguinis curabiſ
cū aquoſitatis euacuatione vt cū procurātibus ſudoreȝ ꝓ
prie ⁊ alijs q̄ infra in cura curſus matricis dicemus. ex cō-
poſitis vero ꝓprijs ſūt troci. de ſpo. cū camph. tro. cū tra
ſigilata nſi trociſci de cāphora trociſci de karabe. Si pro
pãe fit ex acuitate ſanguinis ⁊ coriandꝝ ⁊ alia ſanguinem
ingroſantia ⁊ obtundentia. Et ſilr trociſci de ſcoria ferri
electuariū eius ⁊ trifera ⁊ filoniū perſicum eſt vltimum ⁊
alia opiata vt eſt ꝯfectio artemiſie tiriaca noua diaoliba-
num ⁊ ſimilia. oportet aūt vt ſumantur cum aliquo ſtipti
corum vt aqua granoruȝ mirte ⁊ aqua roſ. Et ſi quidem
fluant ſine interpolatione ꝯtinue adminiſtrenſ cum reite
ratione. Si vero adſint ꝓiodi in hora periodi ſtudeas ad

ſedanduȝ obſeruetur tamen hora quietis ne tunc aliquid
prouocatiuum ſumatur. ſed quando eſt neceſſarium peri
odum peruenire: ⁊ illud eſt ante tempus peryodi predic
ta euacuentur ⁊ mūdificantia miniſtrentur. Sit tamē le-
nia que nō agitent trahant ⁊ ꝓuocent: ſed mundificando
retineant ⁊ ꝯfortando membra ſuperiora ductibus ⁊ vijſ
etiā coanguſtationē acquirant. qualia ſūt ex mirobalaniſ
reubarbaro: fumo terre. ſicco barbe hircine: roſ. vel aga-
ris. ⁊ cuſcute. educunt. n. coleram vel aquoſitatem ex ſan
gūne cuȝ retentione ⁊ mundificant matricem ⁊ ſimilibus.
Deinde matrix mundificetur ⁊ cōfortetur vt nō recipi
at ſuperfluitates egredientes a neceſſitate. Et illud etiaȝ
cum ꝑat. qualia ſunt ex mundificantibus: feniculum: ſi-
ſamum: ⁊ fenugrecum: ⁊ altee folia ⁊ radix decocta in aq̄
⁊ bibita cum melle ⁊ ſuppoſita. Et ſimiliter laudanuȝ in
forma glandis: amigdala ſuppoſita ⁊ lac ficuū cū vitello
oui: ⁊ ſuffumigium: cum ameos: grana pini: ⁊ ſeſſio in de
coctiōe ſua: ⁊ ſuppoſitio cum gallia ad cōfortandum ma-
tricē ne recipiat ſuperfluitates: ⁊ mēſtrua: ⁊ ſunt ſumach
naboli: ſpicam: rubus: ⁊ flos eius: proprie galle: ⁊ decoc-
tio fructus mirte ſecundū omnem modum adminiſtratō
nis exhibita omnia ſupradicta. Compoſita alia infra di-
centur. In priuatione vero ⁊ retentione ipſorum omnio
da vel in parte econtrario eſt agendum: premiſſis. n. reb⁹
trahentibus ⁊ mouentib⁹ ſanguinem ad matriceȝ ⁊ alijs
prout vniuerſalis intentio indicabit elaborabimus circa
aptionem orificiorum ipſarum venarum menſtrualium
ab his que apiunt ſanguinem ⁊ acuunt ⁊ reddendo ſub-
tilem faciunt poros facile penetrare. Ex quibus ſunt bi
bita ⁊ puluerizata in aqua mellis ſumpta ⁊ ſuppoſita ⁊ i-
iecta ſeu encatiſmata ſuffumigata: ⁊ emplaſtrata ⁊ inunc
ta prout in cura ſuffocationis eſt dictum. Et ſunt ſimpli-
cia ⁊ compoſita. Et ſimplicia in oppilatione. Et ſi quidē
correcta cōmunis fuerit ſunt triplicia: quedaȝ leuia vt ab
ſinthium mercurialis flos ſquinanti marubium artemi-
ſia laudanum amigdale ⁊ nuces aloes ⁊ enula ⁊ decoctio
eius radix iuniperi ireos decoctio faſeolorum rubeorum
ſemē aniſi feniculi petroſilini ⁊ ſanſuci ⁊ caſſie lignee agni
caſti ſeueſten ⁊ eſt coriandrum putei vel capillus veneris
batheca acorus ſparagus andacoca fenugrec. ſiſamuȝ gra
num viride amigdalis radix altee ⁊ ꝓprie vbi fuerit at-
tenuatoria quo cāu ſuppoſita inungatur cum adipe galli
ne anſeris vel anatis ⁊ oleo de lilio vel amigdalino: ⁊ ex
illis eſt carica inuerſa in ydromelle infuſa ⁊ ſuppoſita cuſ
cute curides herbum caules meri ⁊ mel. quedam ſūt me
diocria vt camedreos camepit. balla. ſumptum ⁊c ſuppo
ſicum cum coſto ſtorax aſſarum gentiana pollium vtrun
q̄ȝ graues cinamomum dauē ypicō diacapparis apium
lubric angul pulegium vrtica ruta piper ſauina ſerapi-
ni oppoponaci aſſa. vterq̄ȝ caſtoreum cordumeni rubea
tinctorum ſunt fortia. Et ex illis que ſupponuntur eſt op
poponacum ⁊ fructus eius ⁊ radix brionie: ⁊ ciclaminis
⁊ ſerpentarie ⁊ pionie ⁊ coſti ſuccus cucumeris aſinini cē
taurea pulpa colloquintide elleborus gummi oliue ſil-
ueſtris cordumeni: ⁊ cum ſupponitur euforbium ſuper
coſtam ſtatim prouocat: mirra ⁊ petroleum ſuffumiga-
tum ⁊ ſpecies gummorum ⁊ pulpe colloquintide ſola.
Si vero fuerit carnoſa curam non habet q̄ ſi compelle-
ris ad curandum eam tunc oportet vt cum lenientibus: ⁊
aperientibus in ea procedes prout ſupra in oppilatione

epatis eſt dictum. Si vero apoſtemoſa curabitur cura a-
poſtematis dicta. Ex compoſitis ſunt trociſci mirte dia-
curcūa ſagenca dialtea dialaca diacalamētū ierapigra : ⁊
ſimilia. Accidentiū vero correctō que ex retentione pro
ueniunt iam ſuperius in cura ſuffocationis ſunt nota pl'
rimorum: vniuerſaliter autem cura vniuſcuiuſq; eſt vna
cum his que ſanguinem prouocant ⁊ oppilationem api
unt ſecundum omnem adminiſtrationis ſupra dictū mo
dum. Eorum vero que ex ſuperfluentibus immediate ac
cidunt cura vniuerſaliter eſt cum his que retinent ⁊ con
fortant. Eorum vero que conſequenter ⁊ mediate cum
alijs que in proprijs dicta ſūt ⁊ dicentur capitulis. Con
fectio medicine vltimi iuuamenti ad ſuperflua menſtrua
℞. terre ſigillate: boli armeni: aluminis: gallarum: ſan-
guinis dragonis ana partes equales: fiat puluis de quo
recipiatur. ʒ. i. camphore. ʒ. ij. ⁊ galle ſextam. ʒ. i. ⁊ totū diſ
ſoluatur in ſirupo mirtino ⁊ detur: ⁊ eſt Aboali. Itē ex
perta eſt ſpongiola quedā alba marina in litoribus ma
ris inuenta ⁊ minutatim ſciſſa ⁊ exhibita ⁊ commixta cū
zuccaro roſ. ⁊ eſt ex inuentione noſtra: ⁊ viola ſaracenica
Confectio cliſteris ad fluxum excoriationū matricis. ℞.
colchothar: draganti: acatie: corticis: thuris anthimonij
añ. partes equales. ⁊ fiat ex eis trociſc' aur. i. ⁊ boli arme
ni: gummi arabici. karabe. añ. ʒ. i. ponant' in. ʒ. ij. ſucci ſtip
tici: aut aq̄ aluminis ⁊ cliſterizetur in ea matrix. Et ſi fu-
erit ibi dolor fortis adde iuſquiami: ⁊ opij: aut ſe. cicute
quod ſufficit ⁊ eſt Abo. Suppoſitorium bonū ⁊ proprie
ad corroſiones ⁊ vlcera. ℞. teſtas furni: ⁊ ſuccū barbe hir
cine. grana: agreſte. cartā de pāno combuſtam: ſandalū
al. corticem thuris: terram ſigillatā. capita granatorū vel
folium: ſcoria ferri. coriandrum: ficcū: ⁊ ſupponantur ex
eis puluerizatis. ʒ. iij. cum his imbibita aqua mirti ⁊ tene
at tota nocte. Et de medis cōferentibus ei ē enchatiſma
in decoctione roſ. cum ſtiptibus mirte: ex corticibus gra-
natorum viridibus gall. ⁊ gallarum cipreſſi: balauſtiarū
⁊ barbe hircine. ⁊ quidam addunt radicem vlmi: filicū
⁊ fructuum ponticorū. Item de epithimatibus eius eſt
alchāna iuuncta ſuper ſumen ⁊ partis matricis cum oleo
ſtiptico fortis ſtipticitatis. Ex naſtalibus ⁊ ſuppoſitorijs
proprijs eſt lana vel cotum intinctum in ſucco conſolide
vel galle viridis cui ſit ſuperaſperſus puluis trociſcus de
balauſtijs vel de terra ſigillata deſcriptiōis noſtre. Et ex
vltimis eſt naſtale quod. ℞. collofonie camphore: ſcorie
ferri: ɔfice cū ſucco ſolatri: ortulani: ⁊ ſuppone cū coto
Filij ſerapionis. Confectio medicaminis retinentis ſan
guinem. ℞. ſedenegi: ſang. dra. draganti: karabe: coralli:
alūis: iameni. balauſtiarum: boli armeni: terre ſigillate: ſe
minis portulace: añ partes equales terantur ⁊ cribellent'
⁊ dentur ex ea. ʒ. iij. cum aqua: ſumach: ⁊ ſe. apij: aut cum
aqua anthimonij cōtriti quod ſit infuſum die ac necte in
aqua arnogloſſe. Cliſtere. ℞. ſucci v̇ge paſtoris. ℥. ij. de
coctionis corticum granatorum extremitatis mirti: nucis
cipreſſi: gallarum roſ. ⁊ balauſtiarum añ. ℥. ij. miſceant' ⁊
iniciatur cum cliſteri. G. vero ait cum curaſſet tabē fluxū
cum medicinis interius ⁊ exterius approximatis cū nō
contuliſſ; cum ſucco ſolo arnogloſe cliſterizaui ⁊ dedi il-
lud per os ⁊ ſanata extitit. Et ſi talibus ſuccis aliquid ex
retinentibus ſanguinem conglutinatione ſua miſceam'
oportunum eſt ⁊ proprie ſi cum ſol'oe vel vlcere fuerit. ¶
Peſſarium. ℞. gallarum immaturarum aluminis iameni

achacie: farine: thuris. añ partes equales: tere ⁊ cribela ⁊
ɔfice cum mirtha humida ⁊ ſuppone cū coto. Aliud re
tinēs ſanguinem valde. ℞. cornu cerui ɔbuſti: carte com
buſte: gallarū ſiccarum: ramich: troc. de lacca: ſandalis al.
alūis iameni: obſtracorum figuli nouorum: licij: gallarū
aduſtarū extinctarū in aceto: ſanguis dra. calcadis calcātū
viride. nam quando antiquatur fit calcadis colcotar. anti
monij: friſi cum oleo ſumach: ſedenegi: ſpongie cōbuſte
extincte in aceto: obſtracorum aduſtorum: corticum thu-
ris oiū: añ partes equales: tere ⁊ cōfice cū aqua ſumach
aut arnogloſſe: aut virge paſtoris. Suffumigiū retinēs
ſanguinem menſtruum effluentem ſuperflue. ℞. maſtic:
colofonie: boli: ſanguinis dra. añ: argilla ſiccabis pona-
tur ſupra prunas ⁊ recipiat fumum embotum. Sirupus
ad idem. ℞. ſucci plantaginis: faſiolarie: corigiole penta
filon: viol. ſaracenice añ. ℥. vi. his ſuccis depuratis ⁊ col
latis addatur lib. 5. ſirupi roſ. ⁊ zuccari albi. lib. i. in fine
decoctionis irrorentur aqua roſ. vel nenufaris lib. i. in q̄
ductus ſit lapis emathitus ⁊ in pecia rara buliant ſanguiſ
dra. boliar. terre ſigillate: añ. ʒ. i. doſis. ℥. i. cum aqua mir
te. ⁊ eſt ex inuentione noſtra. Confectio ſirupi prouocan
tis retenta mēſtrua. ℞. calamenti agreſtis: ⁊ calamēti pu-
legij: radić enule: campane: ⁊ ireos: matricarie: radić iu-
niperi: pericon: añ. M. i. rubee tinctorum: nigelle: zedo
arie: ⁊ dorengi: radić dauci: ſpodij: praſſij: ſquinanti: añ
ʒ. iiij. omnia coquātur. lib. vi. aque vſq; ad medium ⁊ col
la ⁊ pone feces in lib. iij. aque ⁊ coque vſq; ad medium ⁊
cola. Et aduna vtraq; calamenta: ⁊ pone mellis lib. ij. ⁊
coque: ⁊ in initio coctionis pone ſpice caſſie: gariofili: aſa
ri: cinamomi: maſtić. croci. añ. ʒ. 5. ſubtiliter puluerizata i
panno lini ⁊ mitte aceti ſquilitici ℥. iij. ſi non prohibeant
alia educ̄ enim menſtrua ex cauſa frigida ⁊ coartatoria re
tenta ⁊ eſt ſanum ⁊ expertum doſis. ℥. ij. in aurora cū ca
lida. Pillule poſt predictam preparationē educens hu
mores oppilantes ⁊ aperientes obſtrictionem venarum
menſtrualiū ſūt pille de yerapigra: pillule fetide: ⁊ d gū
mis: ⁊ de tapſia. ⁊ alie ſuperi' dicte. Enchatiſma prouo
cans mēſtrua apiendo ora venarū matricis ſanguinē tra-
hens ad iteriora ipſi' ſubtiliās ⁊ apiens vt facilius egredi
atur. ℞. ſauine: pulegij: calamenti: apij: feniculi: acrimo
nie: filipendie: pitarie: abſinthij: rute matricarie. añ ptes
equales bulliant in aqua dulci: ⁊ ſedat' in ea calida. Itē
ſuffumigatio poſt predictū enchatiſma. ℞. gallie muſca
ſari: gummi: edere: ſpice: croci: muſ. ambre: centauree
puluerizent' ⁊ ponātur ſuper prunas ⁊ cū emboto ſuffū
get' pān' eā tegēdo dorſum ꝓuocant. n. hec menſtrua vt
ait hypo. cū inqt. Mulicbria educit ex aromatibus cale
factio ſi nō capitis grauedinem facerent. Et ex eis ſūt ſuf
fumigatio cū altero horū. ſ. coloquintida: aſſa: ſerapino
oppoponaco: ⁊ cordumeni: ⁊ etiam commiſta. Confec-
tio ſuppoſitorij efficacis. ℞. mirti calamenti amborum:
añ. ʒ. iiij. ſanſuci. ʒ. viij. rute ſicce. ʒ. x. paſſularum enuclea
tarum. ʒ. xx. conficiantur cum felle taurino ⁊. fiant penſa
ria. oleum de ſpica ſambucinum: de lilio: ireos: amigda-
lis amararū: oleū de narciſco: de iunipero prouocat ſup-
poſitū. Aliud penſariū. ℞. caſtorei muſci: ambre: mirre:
croci: añ ptes equales. Confice cū oleo de been: ⁊ fiant
penſaria. Item ſuccus papaueris ruf: ſuccuſ matricarie
abſinthiū dauci: radicum apij: ⁊ petroſilini: paritarie p
uocat. Aloes ſumptus ⁊ ſuppoſitus prouocat menſtrua

Ex ꝓprijs ⁊ expertis medicaminibꝰ ad accñtia predicta ex retentione menſtruorum inſurgētia cum accidūt mulieri ante prorupcionem ipſorum eſt: vt per tres dies ante tempus conſuetum ipſorum comedat mulier: matricem cerue ⁊ capre elixatam: quolibet trium dierum mane ⁊ in ieiunio de vtraqꝫ comedendo.

¶ Capitulum duodecimum de curſu matricis ſeu fluxu aque.

Contingit quibuſdam mulieribus ꝙ currant ex earum matricibus non menſtrua de quibus dictum eſt: ſed humiditates alie alteriꝰ generis. Ex eis enim ſunt aquoſe: eruginoſe: rubee: vel citrine: proprijs coloribus: ⁊ ſubſtantijs deſignate: ſicut ex earum relatione habuimus ⁊ inſpeximꝰ in pānis ⁊ vaſis collectas quarū euentus eſt ex ſuperioribus corporis in quibus talis materia generatur ꝙ natura ex eis imittit periodice ad matricem tāquā nauis ad ſentinam ꝑ quam totum corpus in mulieribꝰ ſtatuit expurgari ipſa nullum malū habente ſicut innuit Galienus cum dixit. Item cōtingit fluxus ſanguinis vulua nihil infirmitatis habēte cauſa: qꝛ natura totū corpus per vuluam: ſicut ꝑ renes vel nares mundificat ꝙ plurimum fit flegmaticum ⁊ tenerum. Porro ꝙ egreditur ē eruginoſum rubeum citrinum vel aquoſum q̄ omnia a mēſtruis differunt: qꝛ veniunt a remotis in quibus diſpoſitionem aliquam ꝑter naturam percipiunt: vt grauedinem ⁊ tumorem malitiam anhelitus ⁊ digeſtiōis ſub alia ſpecie quam aduenit a menſtruis: ſunt enim de collo matricis ſicut flebotomia ex eis ſanguis menſtrualis. Sed quod aquoſum eſt in debilitatis quete teneris ⁊ flegmaticis currere eſt eueniēs vt dicamus a natura ꝑmoti. In cōtrarijs vero eruginoſum rubeum ⁊ citrinum peccato exiſtente vtrobiqꝫ digeſtionis epatis ⁊ venarū ex frigiditate ea maiori que mēſtruis cauſa eſt vel caliditate ſuperflua generātibus tales ſuꝑfluitates in eis. Cuiꝰ ſigna ſupra in epate ſūt mōſtrata: vel cū febre acuta: vlcere ſeu apoſtemate in mēbris quorum materias natura per matricem expurgat.

¶ Capitulum decimum tertium de cura retentionis menſtruorū.

Has non oportet retinere cum natura repat illa per cōuenientem regionem ⁊ idoneam niſi ſi ſinthomatice dūmodo reguletilla: ſꝫ nature prouidentie dimittere ſi cretice vel ꝙ docqꝫ ſinthomatice: nec valens ea cōtinere dimittit exinde ꝓrumpētia: ſed vt ex matrice periodice educātur ſtudioſius operari: ita quidem vt cōpetenti quātitate non deficiant neqꝫ fluant cum in ſuperioribus magnū quia ſinthoma ⁊ nature defectionem quo caſu ſunt retinēda infra dicetur: ſed ſufficiant ⁊ earum proportionentur generationi. Uerum quia tales humiditates producentes licet mulieribus talibus in ſe ſint vtiles ⁊ ſi moderate ſint tamen quia ſunt ex eiſdem in ſua dignitate ⁊ indiuiduitate ⁊ quolibet modo turpes: faſtidiū generantes ipſis ⁊ viris facientes ſemen lubricare: vel eorum petens: ⁊ proinde genealogiā ⁊ generationem quam naturaliter appetunt prohibētes expetit quoquomodo prohibere eas ne generentur cum naturaliter in corpore ſano generari non debeant idonee regulatio: ⁊ quod de eis iam generatum eſt a membris corporis debite expurgari: ⁊ ne ad matricem veniant cōuenientibus auxilijs deriuari. Cura ſi quidem eſt tres res prima eſt prohibitio generationis ipſarum: ſecunda eſt eius quod generatū eſt ⁊ quotidie generabitur dōec prohibitio fiat expurgatio: ⁊ ne ad matricem fluat deriuatio: tertia eſt accidentium correctio. Primam rem complent rerum non naturaliū debita ordinatio ad ſiccitatem tendens: ⁊ medicinarum conueniens exhibitio malitiam complexionis epatis ⁊ venarum alterantium prout digeſtioni complende epatis ⁊ ipſarum expedit que ſupra in epate ſunt monſtrate hec enim non ſint ſolum preſeruatiue ſed etiam curatiue. Secundam rem complent ea que ſuperfluitates aquoſas ⁊ colericas habent educere ꝑ poros ſenſibiliter ⁊ ꝓprie per ſudorem vt ſudorem prouocantia. Inquit enī Aboali. Sudor eſt aquoſitas ſanguinis cui pus colericum eſt admixtus. Aut per vrinā vt diuretica ⁊ chemeſir ꝙ eſt ſpecies oppoponaci ſed dicit. Aut ꝙ eſt fortius ⁊ non habet parem in reſoluēdo ſaniem ⁊ aquoſitatem vel īſenſibiliter: vt exercitiū ⁊ ſepelitio in arena fames ſitis ⁊ abſtinētia ab hūidis ⁊ brodialibus ⁊ alijs in cura idropiſis denotatis vel fluxu vētris ſi qdē erugioſe fuerint: vel flōia de baſilica vel nigra ſi rubee fuerit: vel vomitu ſi colerice de qbus oībus in cura fluxus vētris plene dictū eſt. Et ſi ex mā febris acute apoſtēatis vel vlceris exeāt cura illorū ꝓprie ipſarū eſt cura q̄ in ſuo q̄ratur loco. Et ſi quidē ſuꝑfluāt cū ꝑdictorū reiteratiōe agendum eſt: ⁊ etiā cum his q̄ in ſuꝑfluētibus mēſtruis dicta ſunt ſupra. Inquit hipo. Oia ſm rationem facienti ⁊ nō euēientibus illico ſm rationem non trāſire ad aliud oportet manente dato quod viſum eſt a principio. Agēs enim ⁊ ſi nō in breui ꝑꝑ in diſpōnem ſubiecti imprimit in lōgo tñ tꝑe imprimēdo ꝓcedēs ꝑficiet ⁊ manifeſtum faciet actionē. Tertia res ſcilicet correctio accidētium eſt vt mitigētur dolores: alleuiētur grauedines ⁊ pūctiōes vt ſupra in mēſtruis eſt notatum. Ordinatio artifitialiſ balnei exiccatiui aquoſitatum poſt nāle ſicut eſt termarū ⁊ ꝓprie ſudatoriū eſt multiplex. Uno mō ſicut ſemicupiū fiat bñ cooptum vt nō expiret vapor vel fumus: ⁊ ſi ſit in medio eius tabula ꝑforata in multis locis ⁊ de ſubtus pōatur aqua maris calida ſimplex vel decoctōis exiccatiuū medicinarū: vt baurach ſpume maris: nitri: ſulfuris. Et herbarū vt ſtichados foliorū cāomille: roriſmarini ⁊ folium prout neceſſitati tibi videbitur expedire. Et deſuper ſituetur corpus vt fumus ipſum bene attingat Et cum tepeſcere incipit habeant lapides molares igniti vel lateres ⁊ proijciantur in aqua: etiam iterum fumū recipiat quoniam multum exiccat. Alij vero aliter faciunt: caldariam magnam de ere bene coopertā vt ex ea nullus fumus expiret conſtruūt ſupra ignem in qua predicta imponunt ⁊ faciunt ea buliri ⁊ per manicam quādam ſeu canale de ea intinam protenſā in qua bene cooperta ſtet corpus ⁊ fumum recipiat donec bene ſudatū fuerit. Et ex tunc egrediatur ⁊ quieſcēs in lecto iterum ſudet ⁊ reiterent quantum fuerit neceſſe. ¶ Hoc enim balneum non ſolum ſuperfluitates tales deriuando educit ⁊ exiccat: ſed etiam diſcraſiam frigidam ⁊ humidam corporis ⁊ membrorum ipſas generantium alterat: ⁊ emendat: vt cum bono premiſſo regimine non vlterius generentur digeſtione confortata cuius generatur debilitatem ⁊ qd eſt in matrice iā fluxum ⁊ ꝯtentum ꝯſumit.

Sudor

Balneū artificiale sudatoriū

herbe ad sudandū

Lapides

Aliud

Et balſam⁹ bibit⁹ ⁊ euaporatus ⁊ exiccat hũiditates ei⁹ Et vt cõſumatur ⁊ vlterius matrix nõ recipiat eas ſedeat in aqua alumĩnis vel granorum rubi ⁊ mirte. Et iterũ poterit ſuffumigari ⁊ ſupponi ex eo qualia ſũt ſandaraca: ſpongia maris: alumen: ſpica: ſeria ſaluitrũ: ſpuma maris: bauracꝭ: ſulfur ſtorax ſicca: furni fuligo: tela aranea: ſcarpa: alchana ⁊ ſimilia. Et cliſterizẽtur ſtiptica ex aqs ⁊ ſuccis iã dictis in menſtruis ſupra.

Capitulum quartumdecimũ de ſterilitate ⁊ difficultate impregnatiõis.

Sterilitas ⁊ impĝnatiõis difficultas differunt ſicut ablatio ⁊ diminutio. Conueniũt n. in ſpẽ: ſꝫ in q̃tο differũt: ⁊ ſilr̃ in ſpẽbus cãꝝ ſꝫ in quãto ipſaꝝ: cũ. n. ſunt fortes cã ſũt ſterilitatis: ſi vero debiles fuerit ſũt cã difficultatis. Et quidẽ cãe ipſaꝝ ꝯrie ſunt cauſis cõceptiõis ſupius ꝑdiſtinctis q̃ ſunt ex ꝓpinqs ⁊ imediate opantibus vt vno ꝯpꝛehẽdanᷓ ca. ordinate: dicimus aũt ꝙ in corpoꝛe integro ſuis mẽbꝛis: etate pfecta ⁊ appente in ſe ſano: aut ex ſe cauſis interioꝛibus principaliter: aut ex cãis exterius impꝛimẽtibus: pmo mõ aut ſũt ex pte viri: aut mlieris: aut vtriuſq;. Ex pte ſemis: ãt i ſe q: ſit ex aliq̃ mala mã generatũ q̃ a ꝓprietate generet in ſm: vt dixit. Egidi⁹ ⁊ Archi. Ja. vel q̃litatis diſtinctũ vl' inſectũ aliquo malo hũoꝛe vel coꝛꝛuptũ loga retẽtione ⁊ debilitatũ ſiue impſectũ in ꝑncipalibus vel ſe leſũ alioꝝ cõitate mẽbroꝝ vel totius corpis q: febꝛiẽs: aut tpe diminutũ vel ſua ꝓprietate ſicut diſpõ arboꝛis nõ fructificãtiſ: vt dixit Almãſoꝛ: aut alijs accñtibus cãis vel q̃litercũq; ineptũ fuerit: vt ſupꝛa de ſꝑmate dictũ eſt. Ex pte vero inſtrumẽti ſeu virge q: fuerit nimis lõga vel bꝛeuis recipienti nõ ꝓpoꝛtionata: vel debilis mollificata: vel in erectõne deficiẽs: vel mõ quolꝫ leſũ in cã nocumẽti erectõnis: ⁊ in ſꝑmate ſupius ꝑdiſtincto. Ex pte mulieris cã eſt multiplex: aut. n. erit in eius ſꝑmate: aut i loco a nã ĝñoi ei⁹ deputato vt in matrice. Cã vero in ſꝑmate eius ſilis, ẽ cauſe eius in ſꝑmate viri iã dicte. Cã vero i matrice aut erit in oꝛificio eius ⁊ collo q: ſit toꝛtũ vel oppilatũ: vt ſupꝛa in ꝓpꝛio ca. eſt dc̃m. Quare ſemẽ trahere nõ valebit cõcipiet ſicut ypo. in affo. dixit cũ inqt. Queũq; vero ꝑter nãꝫ groſſe nõ cõcipiũt his pĩguedo os matricũ obturat: aut in matricis ꝯcauo: ⁊ tũc aut q: ſit a diſcraſia aliq̃ debilitata: quare ſemẽ non attrahit ſi frigida fuerit aut nõ retinet ſi fuerit hũectata: vel madefacta lubꝛicat ⁊ egrediᷓ ſemẽ: aut q: ſit feta ⁊ imũda ſꝑm coꝛꝛũpens: aut ꝯgellãs ipſum ſi frigida fuerit ꝙ eſt plurimũ vel nimiſ calida ipſũ adurens ⁊ ꝯſumens: aut ſicca vt terra arida ⁊ arena: ⁊ eſt q̃ nõ ſolũ ſemen exiccat: ſꝫ etiã alimẽtum ſanguinis imiſſum a toto coꝛpoꝛe ꝯſumit: vel q: ſit in vijs eius vel ipſoꝝ vaſoꝝ ſꝑmatis denſata ⁊ oppilata quare ſꝑma in eius cõcauũ nõ diffunditᷓ: nec ſanguis ad alimẽtũ immittiᷓ: vel ſi imittaᷓ nõ eſt bonus: quare nõ trahitur in matricẽ nec nutrit. Inquit G. cibus nutritiu⁹ oĩs q̃litatis exceſſu vel foꝛtitudĩe dꝫ carere quã ſi hẽat ipſum alteret nã: vt ſupꝛa in ſuo ca. dictũ eſt: vnde ypo. dixit in affo. Queccunq; frigidas ⁊ dẽpſas hẽnt mĩcẽſ nõ ꝯcipiũt ſilr̃: ⁊ in naribus ſubiũgẽdo. Aut q: ſit aliq̃ predictaꝝ egritudinũ generate vl' accñte q̃lꝫleſa in ſe vl' cõitate ad mẽbꝛũ aliqd ꝓpinquũ vel remotũ: vel totum coꝛpus q: fuerit febꝛiẽs. Ex pte vero vtriuſq; multipliciter: aut q: nõ fuerit cũ amoꝛe ⁊ deſiderio debite copulati: aut q: coeũtes nõ conuenerunt in emiſſione ſꝑmatis: vt debitã ſemina recipiãt mixtionẽ: vel ſi cõuenerũt ventoſitas ſepauit inᷓ ea vt nõ ꝑmiſcerẽtur ad inuicẽ: aut q: ꝑmixta nõ fuerit ꝯtpata: ⁊ diſtempata nec inter ſe inuicem vel cũ mᷓice ꝯtẽperãtiã receperũt: qd declarat: q: facto diuoꝛtio ⁊ copulatõe cũ alijs ĝñabit vterq; p ꝯriã cãꝫ. Cauſe vero exterius iꝑmimẽtes q̃dam ſunt ex neceſſarijs: quedã ex nõ neceſſarijs: ex neceſſarijs ſunt q̃dem vt aer vt hoc aut ſua virtute manifeſta q: fuerit nimis calidus vel frigidus vel coꝛꝛuptus q: fuerit peſtilẽs: ⁊ reſoluat vel cõgelet ſemina vl' coꝛꝛũpat virtute occulta vt q: a ꝯſtellatiõe influẽte in coꝛpoꝛa alicuius regiõis ſterilitatis eius accidit qd eſt mãifeſtum. Uidemus. n. aliqs regiones bñ ꝑducẽtes male cõſeruãtes ⁊ aliquas ſolũ cõſeruãtes bene: ⁊ aliq̃s in vtroq; nulla cã mãifeſta in terra vel aere vel regimĩe ⁊ exercitiũ laborioſum ſubitũ ⁊ cũ ſaltu plurimo ad poſterioꝛa: q̃ñ faciet deſcẽdere ſperma ⁊ cũ ſternutatiõe maxime ⁊ ꝓpꝛie imediate poſt coitum. Quies multiplicans ſuperfluitates inficiẽtes ⁊ coꝛrumpẽtes ſemina. Cibus ⁊ potus ſuperfluus malus ⁊ inoꝛdinatus multiplicãs mucilagines facientes lubꝛicare ſemen ⁊ preſtãtes alia nocumẽta. Similiter ſupflu⁹ ſomnus ⁊ vigilie: ſũt. n. motui ſimiles ⁊ qeti vt dixit Abohali. Supflua inanitio. ſ. ſanguinis ⁊ alioꝝ ſuperfluoꝝ humoꝛum: naturalis vel accidentalis: occulta vel manifeſta: vomitu vel fluxu ꝑducẽs ad diminutionem materie ſeminis vel ſanguis mẽſtrui. Et ſuperflua repletio ſuffocatiua ſeminum ⁊ anime accidentia: vt gaudiũ ſubitum immoderatum: timoꝛ eueniẽs ſubito: doloꝛ ⁊ triſtitia. Et ex non neceſſarijs ſunt vt balneum frigidũ vl' calidum reſolutiuum omni tempoꝛe ſumptio rei pꝛohibentis conceptionem vt bibitio multa camphoꝛe: ⁊ emplaſtratio teſtium cum cum iuſquiamo nigro ⁊ ſimilia que infra in difficili partu diceñ. Signa ſterilis cognoſcatur mulier per effectum omni premiſſa cura. Ingenio numquã impregnatur cum pꝛopꝛio vel alia: vel ſi viro generanti cum alia copulentur. Et ſigna ⁊ pꝛopꝛietates viraginis ſunt in ipſa. Et ſimiliter vt ſterilis cognoſcitur per effectum. Et ſigna quia ſpanus ideſt ſine pilis in barba. Difficultas vero impregnatiõis cognoſcitur: q: tarde ⁊ raro impregnatur ⁊ non niſi cum aliquibus curis premiſſis ⁊ ingenijs quos infra dicemus ſecundum Ariſtotilem in de generatione animalium. Quedam habent a diſpoſitione naturali mulieres: vt pꝛima etate non concipiant: ſed ſecunda ⁊ tertia ſic. quedam nec pꝛima nec ſecunda nec tertia ſic. Uidimus enim quadam dominam medici filiam que nunquam concipere potuit niſi ad quinquageſimum ãnum: ⁊ pꝛimo tempoꝛe fuit paſſa mollam. Deinde ano vero ſequenti fuit impĝnata vere. Quedam pꝛima ⁊ ſecunda ⁊ tertia non acquiritur enim quedam diſpoſitio vel indiſpoſitio ipſius ad impregnationem mutatione etatis cum pꝛopoꝛtõnatur ſuo compari vel diſpꝛopoꝛtionetur vere. Et ſigna cãrũ ſunt que indicant an cauſa ſit ex parte viri aut mulieris. Sic ea que ypo. in ſuiſ affoꝛiſmis cum dixit. Mulier ſi non conceperit in vtero: velis autẽ ſcire ſi conciperet tege eã veſtimentis ⁊ ſuffumiga eam doꝛſũ aromaticis.

Et ſi qdeꝫ odoꝛ ꝑ corpꝰ ad nares ⁊ os ꝓuenerit cognoſ
ce quoniaꝫ ipſa ex ſe non concipit: eſt autem culpa viri.
Alij autem dixerunt. Supponatur alleum ⁊ concoꝛda
ret ſi ꝓuenit odoꝛ ad os: aut nares: aut nõ. Si.n.non ꝑ
uenerit oppilatio in poꝛis ⁊ ductibus matricis oñditur
que ꝓhibet impregnationem vel mala cõplexio eius cõ
ſumẽs vapoꝛes calidia ⁊ ſicca vel cõgulans ⁊ inſpiſſans
vt nõ penetrent ſi frigida ⁊ humida fuerit: ſꝫ hoc ſignuꝫ
eſt ſuper ꝑticularem cauſam ſterilitatis nõ ſuper omnẽ
cum alie cauſe ipſius ſint multe ꝑter oppilationeꝫ ⁊ ma
litiam qualitatis ipſius. Alij vero alia dixerũt que in a
ligno non verificantur niſi ſigna inueſtigentur ꝓpria.
Signa defectus in materia ſeminis ſunt cibi mali ⁊ po
tus vel pauci ꝑſumptio vel ipſius aſſiduatio ⁊ dige-
ſtionis malicia. Signa vero malitie qualitatis ⁊ vaſoꝝ
ſunt: qm̃ ſi caliꝫ ſit cito emittitur ⁊ ſentit mľr apud emiſ
ſionem eius acuitatẽ ⁊ ardoꝛem: ⁊ cũ recipitur extra ap-
paret coloꝛ decliuis ad rubedinẽ vel citrinitateꝫ ⁊ odo-
ris acuti ⁊ ſubſtantie tenuis vel ſpiſſe ſi aduſtio nõ ꝓue
nerit in genitalibus. Signa caliditatis percipiens: ⁊ ſili
ter vrine tincturã: ſi vero frigida cõtraria apparebunt ſi
vero ſicca paucum erit ⁊ groſſuꝫ: ⁊ coꝛpus erit ſimiliter
ſiccũ: ſi vero humidũ cõtraria apparebũt. Signa impꝑ
fectionis ipſius ſũt q: ſit aquoſum ⁊ indigeſtũ eſt: ⁊ cum
paſſione teſtium vel alicuius mẽbꝛoꝝ ꝓncipaliũ. Sigñ
vero ineptitudinis ipſius ex ꝑte totius coꝛpoꝛis vel alia
rum cauſarũ ſenſui nõ ſunt ⁊ manifeſta in viro cõiter: ⁊
muliere. Sperma quidẽ ꝑfectum ſanum ⁊ generatiuuꝫ
eſt album ſplendidum viſcoſuꝫ ⁊ vnitũ ſicut grãdo ⁊ o-
doꝛis palee: vel floꝛis ſambuci ⁊ poſitũ in aqua dẽſcẽdit
ſicut in de generatiõe animaliũ dixit Ari. Signa vͦo c.i
rum ꝓcedentiuꝫ ex matrice: vt q: in oꝛifitio ſit oppilata
vel collo: aut toꝛtuoſa in ipo: ex ca. oppilatiõis ipſiꝰ ſunt
manifeſta ſi ſit in via vaſoꝝ ſꝑmatis vľ ſanguinis ad ali
mẽtum imixto. Et ſi quidẽ defectus ſanguinei alimenti
cõitate totius coꝛpoꝛis fuerit ariditas ⁊ ſubtilitas coꝛpo
ris demoſtrabit: ſi vero ipſiꝰ malitia q̃litatis ipſiꝰ ⁊ ſub-
ſtantia ꝑcollecte. Sed ſigna male q̃litatis cõcaui ipſius
matricis hñtur ex tactu quẽ percipit apud coituꝫ virga
viri: vt ſi quidẽ cãlia fuerit ꝓueniunt ad caput eius ſenſus
tactus caliditatis: ſi frigida ſenſus frigiditatis ſi humida
hũiditas abundãs deturpãs ac coitũ indelectabile oper
ans ⁊ curſuꝫ mñcis. Si ſiccus eõ: hñtur ⁊ ex diſpõne ge
nitaliũ appẽtiuꝫ mẽbꝛoꝝ ⁊ alijs exeuntibꝰ in vrina ⁊ to
tius cõitate. Si vero ſit aliq̃ ꝑdictaꝝ egritudinũ graua
ta pñia illius oñdit ⁊ ſilr ſi alicuius mẽbꝛi cõitate vel to-
tius coꝛpoꝛis. Si ẽt plẽitudo ex mucilaginibus cotillido
nũ ex regiẽ ⁊ coꝛpis ipera mẽto ꝑcipiẽs: ⁊ g̃uedies ſenſu
circa renes ⁊ inguina. Sig̃ cãꝝ ex ꝑte vtriuſqꜫ exñtium
expimẽto ſũt mãifeſta ⁊ ꝓprie mulieris relatiõe. Et ſig̃
incõtemperãtie ipſoꝝ cũ mñcis ſũt defectus aliaꝝ cãruꝫ
⁊ q: facto diuoꝛtio: ⁊ cõplõne cuꝫ alio: generabit vterqꜫ
vel aliter. Cauſe vero alie exitus impinctes ſunt ſenſui
manifeſte. Cura in cura ſterilitatis duplex eſt intẽtio ge
neralis. ſ. ⁊ ſpãlis gñalis eſt adeq̃tio maris ad mulierem
ſic qdẽ q: in oibus q̃ ad gñationẽ ꝑtinẽt marie ⁊ media-
te ⁊ ex ꝓpinquo q̃ ſunt dicta: inter eos fiat ꝓpoꝛtio ⁊ tẽ-
peries: ⁊ ꝯtẽperãtia.n.eoꝝ inter ſe gñatio ꝓucit ⁊ hũiſti
veꝝ talis apõ medicũ difficilis eſt ⁊ q̃ſi ipoſſibilis eſt pe
nitus ignota vel difficilis ⁊ laboꝛioſa: cognitio eq̃biliuꝫ
marie ſi meq̃litas nãliter adſit. Et ꝓinde ſi agamus ali
qd ad ipſum ꝓcurãdũ inter eos hactẽus ꝑquiramus ſi-
ue ſterilitas ſit ex nãli diſpoſitione ſiue accñtali. Et ſi ex
diſpõne nãli: aut erit ꝑpetua: aut tꝑalis ſm variã diſpõ
nẽ etatis vt dixit phũs ſi primo mõ dimittẽda eſt vel al-
teri ſociãda ⁊ ſic ecõuerſo: nã.n.coo ꝑãte vana ſunt oia
dixit ypo. ſi vero ſo mõ ſilr dimittẽda: vel cũ leuibꝰ diſ-
ponẽtibus ⁊ cõfoꝛtãtibus ⁊ cuꝫ ſꝫ ſapñaꝫ ꝓcedẽdũ q̃ ſi
nõ ꝯferat: q: nõ bñ appꝛopent ꝑꝑ difficultatẽ cognitio-
nis nõ noceãt ꝑꝑ gñandi malitiã ⁊ nãleꝫ diſpõneꝫ ꝑmu
tent: ex hoc.n.q̃ aliq̃ etate diſpoſita erat: fiet in diſpoſita
ſemꝑ. Si vero accñtalẽ fuerit agẽdũ eſt caute ſilr ne cum
foꝛtibus ⁊ ꝑiculoſis ac irratiõalibꝰ fiat vt ſtolidi agũt ⁊
impꝑiti cũ q̃bus nõ eq̃nt: ſed diuerſificãt: nõ cõtẽꝑant: ſꝫ
diſtẽꝑerãt magis: ⁊ in prauas diſpõnes aduenĩũt: ſic ge-
neratiõnẽ nõ ꝓcurãt: ſꝫ in receptiõnẽ magis vt ergo cau
te ⁊ tute agamus ſpãleꝫ in adeq̃ndo eos ſic ꝓſequamur
intẽtionẽ. Cõſiſtit aũt in tribus rebus: in cãe ſterilitatis
abſciſione in ſemiũ vtriuſqꜫ ꝯfoꝛtatõe: ⁊ in apti mõi coe
undi ad gñationẽ opoꝛtuni inuẽtione. Spãlis intentio
eſt q̃ ex dimiſſiõe generalis accipiẽtes in actũ deducimꝰ
cũ ſpãlibus ⁊ ꝓprijs medis: ⁊ eſt vt ſiqdeꝫ ſterilitatis cã
in ſemie viri affuerit abſcidat variis auxilijs ſm varie-
tatem cãrũ: vt q: ſi fuerit ex mala mã ꝓcreatũ abſcinda
mus inuãdo digõneꝫ miſtrãdo cibaria: ⁊ potus: ſilr cali
da ⁊ humida: que bonũ faciunt ſanguineꝫ ⁊ ſꝑma ſuper
exereſcere vt eſt ſupꝛa de ſꝑmate dictũ: ſi vero q: fuerit
impꝑfectum in teſtibus ⁊ alijs principatibus ſupioꝛibus
ſtudebimus ipſa pꝛĩcipalia coꝛrigere ⁊ cõfoꝛtare cũ alte-
rantibus eoꝝ diſcraſiaꝫ aromaticis eoꝝ ſpũs confoꝛtan
tibus ⁊ multiplicãtibus: vt ſupꝛa in cura nocumẽti ere-
ctionis eſt dictum: nec nõ ⁊ ipſum tempoꝛe competenti
mandabimus retineri ⁊ raro coire: vel alias eoꝛum paſ-
ſiones auferre cum his que ſupꝛa in pꝛopꝛijs capitulis
ipſaruꝫ ſunt ſerioſe deſcripta. Similiter ſi aliqua parua
effectum fuerit qualitate alteratiõe pꝛedictoꝛum ambo-
rum ſtudebimus illam cum diureticis notis calidis vel
frigidis alterare. Si quoqꜫ eſt aliquo modo humoꝛe in
fectum cum mũdificantibus ſanguinem ⁊ purgantibus
abſcindemus: Similiter ſi coꝛruptum fuerit ex lõga re
tentione mandabimus coire frequẽtius nec nõ ſi ex cõ-
munitate alicuius membꝛoꝛum vicinoꝛuꝫ teſtibus ⁊ va
ſis cõtingerit vel coꝛpoꝛis totius procuratione ⁊ rectifi-
catione illoꝛum coꝛrigetur ⁊ in rectificatiõe regiminis:
nec nõ accidentium exterioꝛum ⁊ cauſarum ãmotione ſi
ex illis cõtingat. Sed ſi ex ꝑte inſtrumẽti cauſa ſterilita-
tis contingat quia virga fuerit longa vel bꝛeuis curam
non habet ⁊ pꝛopꝛie nimis longa: bꝛeuis enim vt dictũ
eſt ſupꝛa occurit vſqꜫ ad vulue oꝛificium matrix ⁊ cum
deſiderio naturali trahit ſperma: ſicut trahit ipſum ꝑ co
rium ibidem in non violatis: vt ſupꝛa dictuꝫ fuit in op-
pilatione matricis: ⁊ quandoqꜫ trahitur cuꝫ aſſuefactio
ne pꝛoiectionis ventoſarũ in inguinibus ⁊ alijs niſi bꝛe-
uis ſit adeo q: delectationem aliquam non inducat qua
tamen in aumaſtica etate coꝛrectioneꝫ habent. ¶ Si ve
ro quia mollificata ſit: cum paraliſia coꝛrigetur quam
ſupꝛa diximus in cura neruoꝛum. Poꝛro ſi cauſa fue-
rit in matrice: quia eius collum fuerit toꝛtuoſum vľ eiꝰ
oꝛificium ſtrictum adminiſtrẽtur continue radij de ſta-
gnoq ingroſſent paulati ⁊ inũgatur adipibus leuitiuis

⁊ oleis intret balneum humectatiuum ⁊ confert in hoc
caſu comeſtio caulium cimini: aniſi: apij: ⁊ ſimilium.
Et ſi fuerit carnoſa non curatur. Et ſi cauſa oppilatio-
nis fuerit humor: euacuatiõe cũ hieris cliſteribus ⁊ col-
lirijs ⁊ particularibus ⁊ ꝓprijs educet. Sed ſi quidem
fuerit ex multitudine adipis curabitur exercitio reſolu-
tiuo ⁊ cũ extenuatiua ⁊ exiccatiua dieta. Balneũ quo
qꝫ exiccatiuũ eſt conueniens ⁊ poſt ipſum antidota cali
da exiccatiua: vt tiria. ⁊ teodoricon cliſteria ⁊ ſuppoſito-
ria exiccatiua ⁊ vnctiões ex melle albo ⁊ oleo de ſpica ⁊
lilio. Et ſi fuerit mala cõplo in eius concauo: ⁊ frigida
vel calida: ſicca vel humida: vel qlitercũqꝫ cõmixta cu-
retur cura malitie cõplexionis ipſius ſupius dicta in ca.
proprio. Et illud cũ dictis: balneis euchatiſmatibꝰ: cli-
ſteribus: ſuffumigatiõibus ⁊ ſuppoſitorijs declinãtibꝰ
ad qualitatem quã diſcraſia exigit. Quod ſi cã eius fue
rit humor coadunatus in eo ꝑcedente dieta purgabitur
cũ purgatiõe corporis ꝑcedẽte cum cliſteribus ⁊ ſuppo
ſitorijs q̃ infra dicetur. Etiam ſi vẽtoſitas in eo collecta
fuerit ꝓhibẽs a debita ſpmatũ mixtiõe: curabiť cũ edu-
cẽtibꝰ mãꝫ eiꝰ ⁊ extẽuãtibꝰ vẽtoſitatẽ ľ educẽtibꝰ eã ex ꝓ
prio loco ⁊ regimie extẽuatio. Et ex illis ſunt ea q̃ infra
dicentur in molla ex vẽtoſitate. Et ex ꝓprijs eſt ariſto
logia rotun. Et ſi oppilatio fuerit in vijs vaſorũ ſpma-
matis vel alimẽti: curabitur ꝓut ſupra in cura oppilatõ
nis eſt dictum. Quod ſi cauſa fuerit ex parte malitie ali
mẽti: q: ſanguis ſit malus rectificatiõe curabitur ⁊ die-
ta. Et ſi defectus fuerit ex parte corporis mulieris q: ꝑ
ter naturaꝫ tenuis fuerit regimine humectatiuo ꝑdicto
emẽdabitur ⁊ impiguatiuo q̄ ſuo loco xpo propiciante
dicetur. Nec nõ ⁊ ſi aliqua egritudinũ vel accidẽte ali-
quo fuerit grauata: cura illiuſ ꝓpria medicabitur q̃ ex di
ctis vel dñdis eſt colligenda. Si aũt ex malitia regimi-
nis cotillidones pleni mucillagine fuerit: ⁊ grauati re-
ctificatiõe regiminis ad calidũ ⁊ ſiccũ ꝑmutatione cura
bitur: aut eductione ipſoꝶ cum collirijs ⁊ ſimilibꝰ. Cõ
fortatio vero ſeminũ que eſt ſecũda ſpetialiſ completur
cũ his quecũqꝫ digeſtiones habẽt pfectas ⁊ ſanguinem
gignunt equalem q̃ ſupius in cura ſtõaci habuiſti: ⁊ mẽ
bra generatiõis principalia maxime in ſua ſolita ⁊ debi-
ta eq̃litate cõſeruant que in proprijs ſunt dicta capitulis
Si ergo cũ abſcindes ⁊ cum talibus ⁊ ſpermata confor
tantibus q̄ in vno quoqꝫ acquiratur tpies: ⁊ ex mixtio
ne tẽperatorũ maior tpies fiet: vel ſi non poſſibile fue-
rit poſt indiſpoſitionẽ naturarũ ſexuũ vel etatũ: tpies
fieri in eorũ quolibet fit diuerſitas in eis: ⁊ inequalitas
reſeruetur q̄ ex emiſſione vtriuſqꝫ ad inuicem reſultat
equalitas q̃ generatiõis eſt cauſa. Et q: plurimũ diſpo
ſitio frigida in viris ⁊ in mulieribus humida vľ vtraqꝫ
ſterilitatis eſt cauſa ⁊ plurimũ recipiẽs curam: abſcindẽ-
tia ipſa ꝓinde calida erũt ⁊ ſicca que dicentur infra ſim-
plicia ⁊ compoſita. Cõfortãtia quoqꝫ ſemẽ talia erunt
que ſua caliditate frigiditatẽ alterẽt: ⁊ ſua virtute etiam
humiditatẽ expurgẽt ⁊ ſiccent ⁊ ſua ꝓprietate cõfortan-
do in ſtama generationis ⁊ ſpmatis cõceptũ ⁊ ipregna
tionẽ ꝓcurent. ¶ Et ex cõpoſitis q̃ ſine nocumento ex-
purgãt ſunt hiere exhibite cliſterizate ⁊ ſuppoſite. Et ex
cõfortãtibus ſunt antidota ⁊ confectiones magne vt mi
tridatum: diamuſcũ: tiriaca non omnis vt Serapio in
quit q: non diateſſeron: vt Abo. inquit de aborſũ ⁊ re

gimie. Sed G. vel andromaci que communiter habẽtur
in vſu que non ſolum impregnationem ꝓcurant: ſꝫ etiã
fetum in matrice conſeruant vt ponit Abo. de medici-
cinis appropriatis loquẽdo. Et ex illis eſt theodoricũ
⁊ medicamẽ alkekengi vt ſupra in cura nocumẽti erectõ
nis eſt dictũ. Et ex appropriatis ſimplicibus ſit vt mu
lieri detur vrina elefantis: nam eſt mirabilis apud pro-
pinquitatem coitus ⁊ hora eius: ⁊ raſura eboris bibita
eſt preſentis iuuamenti cum oſſe de corde cerui: ⁊ ſemen
ſiſeleos expertum eſt ⁊ datur pecudibus feminis de co
vt multiplicetur earum generatio: ⁊ oleum de balſamo
bibitũ euaporatum ⁊ ſuppoſitũ: vel de ben in penſario
ſuppoſitum: ⁊ oleum de lilio: ⁊ penſarium de napta ni-
gra: ⁊ coſto ⁊ adeps anſeris in lana ⁊ cũ ſingulis aroma
ticis ſcilicet muſco ſpica cipero aneto origão amcos iſo
po bdelio ⁊ teſticulis vulpis ⁊ darieſebrã eſt mirabile:
⁊ nux cipreſſi ⁊ bache lauri gallia amomum cordumeni
Et ex omni calefactiuo ⁊ ſtiptico ꝓprie: ⁊ ſuppoſitõ coa
gulorũ: ⁊ proprie coaguli leporis cum oleo viol. pꝰ mũ-
dificationẽ adiuuat ad impregnandũ aut ſuppoſitio ſter
coris ⁊ proprie gagelli maſculi: ⁊ proprie ſi ponãtur cũ
eo aliquid teſticuli vulpis: ⁊ ſuppoſitio fimi eius: vel fel
lis adhib vel leporis vel leonis in pondere. ʒ. j. ⁊ ex cõ-
poſitis ſũt que infra dicetur. Sequitur ſpecificatio ⁊ ad
actum deductio tertie rei que eſt inuẽtio modi coeundi
ad cõcipiendum apti. Fiet autẽ ⁊ cõplebitur taliter vt e-
ligatur aptior hora: ⁊ eſt poſt mũdificationem mẽſtruo-
rum: ⁊ tam diu ſtent ſeperati q̄ generatio ſeminũ facta
ſit bona ⁊ perfecta vt ꝑfertur nec tamen tantũ q̄ corrũ-
pantur a frigido ꝓpter longaꝫ retentõnẽ quo caſu opor
tet coire ⁊ iterum abſtinere moderate. Cum ergo extia-
tum eſt qđ ipſa generatio facta ſit vt oportet foueant ſe
ambo cũ vſu confortãtium predictorum: ⁊ mulier apud
introitum loci poſt fomẽtationem loci cum aqua calidã
decoctionis matricarie foliorum citri camo. ⁊ roſ. fu-
migetur per traiectorium cũ aromaticis non valde cali-
dis: vt eſt gallia proprie ⁊ cõfectio nere. Et vir ablutis
pedibus cũ calida predicta aromatica: ⁊ inũcta virga cũ
hiſ que delectationem habẽt inducere ſupradictis: deue
niãt ad verba venerea ⁊ excogitãdo in actu venereo cũ
deſiderio mutuo intrẽt lectum ⁊ cum oſculis ⁊ amplexi
bus adhereãt inter ſe tãgendo mutuo vbera ⁊ pectine:
pitoneonem atqꝫ virgam. Cum ergo deſideriũ cõmu-
ne coeundi vtriqꝫ procedat valde ꝑmiſceãt ſe permixtio
ne non vera ⁊ completa: deinde ſe retrahãt ⁊ tangat qđ
eſt inter anum deſup ⁊ vuluam. Eſt enim ille locus de-
lectationis prouocans ipſam: ⁊ alliciens in oculis placi
cidis non ceſſet requirere eam. Cum ergo aduenit ho-
ra deſiderij ⁊ vehemẽtie adherentie vtriuſqꝫ ⁊ incipiũt
oculi mutari in rubedinem: anhelituſ eleuari: ⁊ verba bal
butire: ⁊ tangendo vuluam inueniet os aſperum ex cõ-
curſu matricis ad ipſam deſiderando ſperma: tunc im-
mittat virgam eleuatis coxis compleat immittendo ſp
ma oppoſitum oris matricis: quia aliter perderet. Stu-
deant autem quod in emiſſione ſpermatis ambo ſimul
eueniunt in hora. ¶ Si autem immiſſio eius non cum
multa dilatatione oris ipſius ne aer ingrediatur qui cor
rũperet ipſũ. Et ꝓinde fugaũ ãbo inſtrumẽta ante vt
ſtrigaũ ⁊ adhereant melius inter ſe. ⁊ in emiſſiõe inter ſe
adhereant fortiter ne ſimul cũ ſpmate ingrediatur aer.

Et ſi apud emiſſionem ipſius ſentiat vir matricem con
currere ad caput virge ⁊ ipſum ſtringẽdo ſurgere ẽ ma
ximum ſignũ conceptionis ſm̃ S. Quare hunc opor
tet vt non extrahat eam ſ3 eã intus dimittat dõec ceſſet
anhelitus inſpiſſatio: deinde ſe paulatiue retrahat ab ea
⁊ mulier ſtringẽdo crura leniter in vuluã dimittit: dein
de dormiat cruribus ſtrictis ⁊ odoramẽtis poſitis nari
bus quãdiu eſt poſſibile ꝙ natura cõſueuit appetere vl
iaceat ⁊ cũ experge facta fuerit ſi adhuc appetat ſup coe
at ⁊ queſcat. Deinde ſurgat ſuauiter: abſtineatq3 ab oi
bus que ꝓcurant aborſum q̃ infra dicẽtur. Ex cõpoſitis
vero medicinis ⁊ exptis eſt. ¶ Cõfectio ſirupi ꝑpa
ratiui materie frigide impediẽtis cõceptum ad purgatõ
nẽ. ℞. matricarie: pullegij: calamẽti: radicum enule: aco
ri: radicũ morellis: altee feniculi: ⁊ dardani ana. ℥. ij. cuſ
cute. ℥. ſ. melliſſe: praſij ameos ana. ℥. ſ. corticũ citri. ℥. j
paſſularum enucleatarum: liquiritie ana. ℥. j. ciceruʒ ꝑ
tem. j. zuchari li. j. aceti ſquilitici. ℥. ij. mellis ro. ℥. iiij. in
petia rara buliant galie. j. ʒ. ſpice. ʒ. ſ. Doſis mane. ℥. ij
cũ aqua gariofiloruʒ. Deinde purgetur vterq3 ſi indi
geat cũ hiera ⁊ agarico: vel cum pillulis fetidis: ⁊ bene
dicta: terbẽtina: ſi mã fuerit groſſa valde poſt purgatio
nem balneetur in aqua decoctiõis foliorum lauri: men
taſtri: ſaluie: origani: pulegij: ⁊ premiſſo ſufficiẽti exerci
tio exercitetur ꝑmiſſa mũdificatione corporis vniuerſi
mſicis fiat expurgatõ ſiue mũdificatõ: calefactõ: exiccatõ
confortatio mũdificetur ſi expediat: ſ3 fiat primo cliſtere
deinde ſuppoſitoriũ. ¶ Cliſtere ſit tale. ℞. pulpe collogn
tide. ʒ. ij. buliãt in aqua maſticis ⁊ in eius quãtitate. ʒ. iij
diſſoluãtur hiere gall. ʒ. ij. vel colloquin. ⁊ iniciatur pen
ſariũ. ℞. macis: bdelij galliemuſ. añ. ʒ. ij. pulpe cologn.
ʒ. j. pulueris hiere. ʒ. j. cõfice cum laudano ⁊ fiat penſari
um lõgum ita ꝙ perueniat ad matricis cõcauum: ⁊ ali
qui addunt euforbiũ. Calefactio exiccatio atq3 confor
tatio fiet cũ vnctionibus penſarijs atq3 ſuffumigijs ⁊ cõ
fectiõibus. Vnctio talis fit ⁊ eſt efficax ⁊ expta. ℞. radi
cũ enule: campane mũde ⁊ trite li. j. radicis brãce vrſine
li. ſ. ſimiliter raſe ⁊ trite que buliãt in li. vij. vini odori.
albi ſuficienter cũ lardi veteris contriti li. iij. mſicarie.
℥. j. deinde coleť ⁊ colatura ponať in olla noua ⁊ fac bu
lire: ⁊ mitte thuris albi maſticis añ. ℥. ſ. cere noue. ℥. vj
Et ex quo ꝑdicta ſunt liq̃facta depõe de igne ⁊ immit
te puluerem harũ ſpecierum. ℞. cinamomi: galie gario
filoꝝ fuſticelli: nucis muſ. macis: galange: ſpice: zinzi. añ.
ʒ. iij. croci. ʒ. j. ⁊ aggrega bñ cũ ſpatula: deinde fac coagu
lare ⁊ tũc videbis ꝙ ſupnatabit vnctoſum coagulatum
⁊ reſidebũt ſpẽs: ⁊ in medio erit vinũ. Vtatur ergo eis
ſic ⁊ intret balneum ⁊ balneet totũ corpus ſuuʒ cũ aqua
decoctionis foliorum lauri: ⁊ inũgat totuʒ corpus de ꝑ
te illius vini ⁊ vẽtrẽ ex ſpẽbus ⁊ induat ſe ⁊ recedat. Se
quentibus aũt diebus donec durabit intret balneum ſi
milit nec lauet ſe: ſ3 ſuperungat crura ⁊ brachia ⁊ coxas
⁊ nates ex vino: dorſum vero ⁊ pectus ex vnctoſo. To
tum vero epichaſtꝫ ex ſpẽbus nec cohеat cum ea vir oi
bus diebus: ſ3 qualʒ die cũ egreditur de balneo. Ad ca
lefaciẽdum vero ⁊ cõfortãdum ſumat de triſera hac cuʒ
vino. ʒ. ij. ℞. gariof. ℥. j. ſiſeleos. ʒ. ſ. raſure eboris zinzi.
naſtur. aſſari ana. ʒ. iij. aniſi ameos: baucie karui ana. ʒ. ii
ij. mell emblicoꝝ: ſucci humani generis ⁊ mſicarie: am
bre: ana. ʒ. j. muſci. ʒ. ſ. Ex his fiat triſera vel vtatur cõfe
ctiõe diambre. Calefactio exiccatio ⁊ cõfortatio etiã fi
at cũ ſuffumigio tali. ℞. ligni aloeſ: caſtorei: caſſie lignee
ſtoracis: calami aro. gallie: ana. ʒ. ij. muſci ambre. ʒ. ſ. cõ
fice cũ ſucco cimaꝝ lauri: ⁊ ſuffumigetur cuʒ eo. Deide
vero abluat ſe bene ⁊ cohеat vir cum ea mõ predicto: ſ3
vtatur quolʒ die interiʒ ello tali. ℞. ſecacal albi mũdi: ⁊
exiccati in aqua ſatirionũ quoruʒ aqua ſit li. j. teſticuloꝝ
vulpis. ʒ. viij. radicũ raſani. ʒ. iij. baucie. ℥. ij. pinearum
purgatoꝝ. ℥. j. fiſticoꝝ. ℥. iiij. granoꝝ ſiſami. ʒ. iij. zinzi.
been albi ⁊ rubei ana. ʒ. ij. naſturtij: cinamomi: piperis:
ſcheille longi ana. ʒ. ſ. zuchari li. ſ olei ſiſami. ʒ. ij. oleum
balſami bibitũ ⁊ euaporatum ⁊ gallie facit deſcendere ꝑ
focatam ⁊ mellinatam: ⁊ cõfert frigori: ⁊ mũdificat ⁊ ex
iccat hũiditatem matricis: iuuat ad ĩpregnandũ ſ3 Ab.
Penſarium Abo. educẽs humiditates matricis cale
faciens ⁊ exiccãs. ℞. aleum ſiccuʒ ⁊ hũidum ⁊ fundatur
quãtum ipſa ſunt de olõ ro. decoq̃tur dõec in eo diſſol
uatur ⁊ recedat aquoſitas ab eis: ⁊ ſuppõatur cum lana
⁊ eſt mirabile. ¶ Suffumigatio ſm̃ eum ad idem fiat ex
trociſcis. ℞. mirte ſtoracis: baccarũ lauri: ⁊ omni die ſuf
fumigetur. Alius ſerap̃. inquit. Sumaſ medicia vomi
tus ⁊ extimo ꝙ ſit nux vomica ⁊ inuoluatur in lana: ⁊ cõ
buratur ⁊ ſupponatur. Ipſa. n. abſcindit hũiditateʒ ma
tricis exñte in tota matrice ⁊ mundificabit valde. Ideʒ
cliſtere ad mulierem que humectatur ad cõcubitũ: ⁊ nõ
impregnatur mundificat matriceʒ ⁊ cõfortatione bona.
℞. corticum thuris ciperi contriti ana. ʒ. xxx. mirre bo
ne. ʒ. x. decoquãtur in li. iij. aque vſq3 ad vnam ⁊ coleñ
⁊ cliſterizenť omni die li. illius tertia dieb⁹ trib⁹ ꝯtinuis.
Si v̓o ſterilitas ex alia cã q̃ ex hũiditate ⁊ ſritate fuerit:
cureť cũ ꝯrijs q̃ ex dictis ſunt elligẽda.

¶ Ca. xv. de molla matricis.

Molla a molon perſice vel grece dicta eſt qð
multe carnis parturitio: latine vero imꝑgna
tio mẽdoſa in qua accidunt licet raro mulie
ris diſpoſitiones ſimiles diſpoſitionib⁹ vere
impregnationis: quas ypo. in ſuis retulit aſſo in, retentõ
ne menſtruorum ſcilicet ex alteratiõe corporis ⁊ caſu ap
petitus ex concluſione oris matricis: ⁊ deide inflatione
mamillarum ambarum ⁊ tumore ventris qui augetur
quottidie vſq3 ad quantitatem embrionis velut idrops
in quo ſentit motum ſimilem motui embrionis ⁊ moue
tur per compreſſionem dextram ⁊ ſiniſtram: ⁊ remanet
vſq3 ad tempus naturalis partus: ⁊ tunc accidit dolor ꝑ
tus ⁊ anguſtia: ⁊ non parit immo extenditur vltra vſq3
ad annos quattuor vel quinq3: ⁊ qñq3 vſq3 ad fineʒ vi
te: nec recipit curationem: ⁊ qñq3 emittit ac ſi pareret ali
quid: qð eſt diuerſarum ſubſtantiaruʒ qñq3 enim ẽ ſicut
fruſtum carnis cui eſt forma multarum ſpecierum inani
mati corporis: ⁊ quandoq3 eſt ventoſitas tantũ: ⁊ qñq3
ſunt ſuperfluitates aggregate aquoſe ⁊ mixte cum ſan
guine plurimo ⁊ tumeſcit venter. ¶ Et cauſa in genera
tione harum ſubſtantiarum eſt duplex: vna exiſtens in
materia alia vero in efficiente. In materia quidem ẽ mł
titudo materiei ſanguinee effuſe ⁊ tracte a multa calidi
tate ⁊ ſiccitate matricis poſt coitum in qua matrix ꝯpre
hendit ſperma mulieris tantum. In efficiente vero eſt
duplex vna per modum priuationis: ⁊ ẽ defectus v̓tut
virilis ſpermatis: q̃re non gñat vel concipit hominem.
Et cauſa defectus eſt: q2 aut non interuenit ſꝑma virile

nec fuerit emiſſum in coitu vt cõprehenderet ipſuz ma-
trix ſicut cõprehẽdit femineũ ſicut accidit in ouis venti:
quoꝝ generatio eſt abſqꝫ coitu ex caliditate inficis tra-
hentis ad ſe ſpma mulieris cũ menſtruo qḋ cõphen-
dit ⁊ ſiĉ extẽdendo generat oua venti aut q: inueniẽt vt
emiſſum in coitu: ⁊ cũ pꝛehendit ipm matrix cũ ſpmate
mulieris ſi fuerit inefficax ⁊ impfectũ vel ex ſe vel ex tẽ-
poꝛe: q: nõ ſimul incidit in matricẽ: nec fuit ſimul cõpꝛe-
henſuz: vt eſſet ex duobus ſpmatibus mixtum: nec fuit
defectus ipſius ratione obiecti ⁊ mãe: q: ſic mõſtrum ge-
neraſſet animal: nec ratione loci matricis: q: ſic ſperma
mulie͏bꝛe nõ ꝯpꝛehẽdiſſet. Alia eſt p modum põis: ⁊ eſt
multa matricis caliditas que ſpma mulieris ꝯpꝛehẽdẽs
excidit cũ materia illa ⁊ deficiente dicta virtute i̇ſoꝛma-
tiua ciuilis ſeminis nõ infoꝛmat hominẽ ſꝫ dẽſat in car-
nis roſtrũ ſua foꝛtitudine durũ adeo vt non ferro non
leuiter dimidatur: ſicut caliditas ignis ſuo exceſſu l argil
lam in latere nãli ſua equalitate coagulat, ſanguinez in
carnẽ bonã tenerã: ⁊ tunc qḋ egreditur eſt ſimile fruſto
carnis nullaꝫ aliis hñs ſimilitudinem. Contingit tñ in
meridionalibus ⁊ auſtralibus regionibus in mulierib⁹
multi ⁊ praui ſanguinis ex nutrimẽti malitia ſupꝛa con-
ceptũ vez quoddam fruſtuꝫ carnis a pdicta mã gene-
rati poꝛtãs et hñs ſpeciem alis. ſ. bubõis vel arpe viuẽs
qḋ mulieres ferã appellãt que qñqꝫ embꝛionem oppꝛi
mit: pmit ⁊ interimi: ⁊ qñqꝫ cum eo in partu emittitur
⁊ vt aſſerũt tãte pꝛopꝛietatis exiſtit ⁊ malitie ꝙ ſi cadẽs
in terrã hoꝛa partus moꝛdeat embꝛionẽ ſtatim moꝛitur
fetus. Cuius aĩalis foꝛma ⁊ vita non exiſtit a virtute ſp
matis viri pꝛimi: ſed erroꝛẽ ipſius cum iam animal ⁊ ho
minem infoꝛmauerit. Sed ſecũdi in coitu ſo emiſſi cui⁹
erroꝛ pcedit ab influẽtia conſtellationis ſeu virtutis ce-
leſtis: vt Ariſto. xviij. de animalibus dixit ⁊ qñqꝫ accit
ꝙ illa caliditas illam mãm nõ condempſat in ſanguinez
pꝛe multitudine ſui: ſꝫ illam nãm cooperãteꝫ digerẽdo
diſſoluat ⁊ cõuertat in aquoſitatem vel ventum ꝙ emiſ
ſum cũ egredietur erit ſicut aquoſitas ſanguini mixta vł
vẽtus: vt dixit Auerrois. Signa. Ex ſignis aũt q̇dam
ſunt diſtinguẽtia inter mollam ⁊ veram impgnationem
⁊ quedam inter eã ⁊ ydropẽ: ⁊ quedam inter ſpẽs molle
Diſtinguẽtia vero inter mollã ⁊ veram impgnationẽ
ſunt manifeſta licet errẽt in eis pꝛudentes in aliquibuſ: ⁊
ppꝛie in magnatibus. Quoniã in molla res illa nõ mo
uetur hoꝛa in qua dꝫ moueri imo nõ mouetur omnino
niſi hoꝛa quadã ⁊ vno tactu: ⁊ ppꝛie p cõpꝛeſſionẽ ⁊ mo
tum coꝛpoꝛis: ⁊ aliter nõ mouetur. In va vero impꝛe-
gnatiõe poſt tres mẽſes mouetur fetus motibus diuer-
ſis ⁊ pluribus abſqꝫ cõpꝛeſſione: ⁊ motu coꝛpoꝛiſ. Pꝛe
terea durities vẽtris in molla vehemẽtioꝛ eſt duritie ve
re impgnationis ppcãm pdictã: ſꝫ nec ſentit coꝛpus foꝛ
matũ in matrice. Et ſentitur multotieſ doloꝛ in molla ſi
milis colice ⁊ apoſtemati matricis pp cõſtructionez oꝛo
bi. Et ſimiliter mulieri pedes molles valde cũ minoꝛa-
tione. Signa vero diſtinguẽtia inter idropẽ ⁊ mollam
ſunt qm̃ durities in molla eſt maioꝛ vſqꝫ ad temp⁹: cũ
vero cõuertitur in aquoſitate vł vẽtuꝫ illa mã ſluſ ꝯmo
tõnis vẽtoſitatis: ⁊ aquoſitatis eſt minoꝛ in molla quam
in aſclite. Et venter percuſſus nõ reſonat ſicut in timpa
nite qm̃ aqua ⁊ vẽtoſitas in matricſ cõcauo exiſtit reclu
ſa ⁊ ſtricta: ⁊ tument pedes in idrope generaliter: ſed in
molla minoꝛatur. Diſtinguẽtia vero inter ſpẽm molle
ſunt nã in molla cuius mã eſt carnis fruſtum: eſt duriti-
es maioꝛ quaꝫ in alijs ⁊ grauedo. Et ſimiliter grauedo
maioꝛ in ea cuius materia eſt aquoſitas. in ea vero cuius
materia eſt vẽtoſitas mĩoꝛ ⁊ tumoꝛ maioꝛ. Cura mol-
le eſt due res. Pꝛima eſt perfecta euacuatio eius qḋ p-
ter naturã in matricis concauo cõtinetur cũ magis mo
leſtet. Secũda eſt diſcraſie matricis q̃ ipſius cauſe eſt al-
teratio. Inquit. n. Galie. Non eſt poſſibile aliquã diſ-
poſitionem curare finaliter adhuc manẽte faciẽte eaꝫ cã
Pꝛimam rẽ cõplẽt duo: pꝛimũ eſt ꝙ materiam ad eua
cuationem adequat ⁊ diſponit: ſm ꝙ ipſaꝫ educit: Diſ-
ponẽtia ſunt regimen cũ dimiſſione exercitij ⁊ pꝛope in
ferioꝝ partiũ: ⁊ in reſupinatione in doꝛmiẽdo ⁊ eleuatõ
ne inferioꝝ cum euacuatiõibus. ſ. flebothomia ⁊ vomi-
tu ⁊ ſolutiõe cũ pillulis fetidis ⁊ ppꝛie cũ ſumptione aq̃
decoctionis fenugreci dactiloꝝ ⁊ ſimiliũ: ⁊ cũ ieralogo-
dion euapoꝛatiõe cum pãnis vel ſpongijs infuſis in aq̃
virtutẽ habentium apiendi ⁊ mollificãdi ſupꝛa vẽtrem
applicatis. Tinc empla: embꝛoce: ⁊ vnctiones ex illis: ⁊
breuiter cũ hijs que ptũ facilitãt que ſunt nota ⁊ dicen-
tur ſuo loco: hec. n. non ſolũ euõnem diſponũt: ſed etiaꝫ
accidẽtia mittigãt. Educunt vero ipſaꝫ quecũqꝫ foꝛtiter
menſtrua pꝛouocãtia dicta ſunt ⁊ que pcurant dicẽda in
aboꝛtu. Ex quibus ſunt antidota magna vt diamarte:
diacurcuma magnũ: ⁊ tiriaca: diateſſerõ: ⁊ ſimilia. Qḋ
ſi contẽtum fuerit aquoſũ educetur cũ diureticis ⁊ vriaꝫ
pꝛouocãtibus notis ⁊ cũ regimine exiccatiuo iã noto i cu
ra idropiſ ⁊ curſus matricis ⁊ hameſit tñ parũ habet in
reſoluẽdo aquoſitatem ⁊ euacuãdo ipſam ⁊ ſanẽ ⁊ edu
cendo fetũ moꝛtuũ vel fruſtrũ carnis. Si vero vẽtoſuꝫ
cũ regimine extenuãte ⁊ educentibus ventoſitatẽ ppꝛie
ex matrice vt ẽ ariſtologia ro. ⁊ ppe oleũ de keruo ⁊ da
ctili indi q cũ hoc ꝙ extrahũt mollã doloꝛem ſedãt cole
ricũ. Secũdam rẽ ꝯplẽt q̃ malaꝫ ꝯpłonis matricis cali-
dam ⁊ ſiccã alterãt in ppꝛio dicta ca. Ex quibus ſũt re-
gimen infrigidatũ notũ diuretica frigida. Tinc euapo
rationes ⁊ empla cũ vnctiõibus cũ fridis ⁊ hũdis naſ-
calia ex mucilagib⁹ fris ⁊ ex piguedinib⁹ ⁊ olis fridis ⁊
ppꝛie q̃le ẽ olim alkekengi: ẽ. n. hoc vehemẽtis iuuamẽ
ti. Et expertum ad educendum ferruꝫ immiſſio radicis
poꝛroꝛum cum placentulis ⁊ ſuccis radicum rapiſſe bibi
tis ⁊ radices.

¶ Capitulum ſextum decimuꝫ de nocumentis partus ex quibus eſt difficultas.

Qid ſit part⁹ naturalis ſupius habuiſti. Et
quidem ipſe plurimum eſt facilis: ⁊ quãdo-
qꝫ difficilis: facilis eſt qui citus eſt ⁊ cũ leui-
bus accidentibus: difficilis vero eſt illiuſ cõ
trarius. Et eſt aũt ex cauſis intrinſecis ⁊ eſſentialib⁹ aut
extrinſecis ⁊ accidentalibus. Pꝛimo modo eſt duplex
aut ex parte parientis: aut ex parte embꝛionis. Ex par-
te parientis multipliciter: aut enĩ erit ex parte matricis
in ſe: aut vicinantiuꝫ mẽbꝛoꝛum communitate aut coꝛ
poꝛis totius. Ex pte matricis q: ſit parua q: concepit an
te duodecimum annũ vt dixit Albo. licet illud rariſſime
ſit. Aut quia eſt cõſtricta in collo ⁊ oꝛificijs eius natura
liter vł accidentaliter q: inuenit aliq̃ cauſarum oppila-
tionis eius non recipiens curam: ⁊ ex hijs que ſuo lo-
co ſunt dicta: vel ſiccitas: vel apoſtema: vel ſunt vlcera

pcreata ragadie et emorroides: coangustatiõ: colli et orificia vt nõ recipiant dilatationē abſq; dolore graui. Ex parte vicinātiū membrorū vt q: fuerit veſica apoſtemata: vlcerata vel ſciſſa: cuius cõpaſſionē non valet matrix ſuam opationē cõplere: vel etiā inteſtina ſint ſimiliter paſſa aut q: fuerint in ano vlcera: ragadie ⁊ emorroides qbus matrix cõpatitur: vel repletio inteſtinorū ex ſece ſicca ↄprimēte: aut q: ſint lacerti vētris tenues ⁊ debiles in iuuādo fetus ex matrice expulſionē: ſicut iuuāt expulſiones fecum ⁊ vrine: maxime cū ſint pauci: vt G. ait i interioribus. Ex parte aūt totius corporis: vt q: ſit debil' vel rōne ↄplexionis q: ſit nāe frigide q̄ hēt defectas opationes ex neceſſitate: vt G. dixit: vel rōne etatis q: puella multis vel antiq̄ dura: vel hitudis q: ſit tenuis ſicca valde vel piguis vel rōne cõſuetudis q: fuerit inſueta ⁊ pⁱo patiēs ⁊ timida ⁊ pue tolerātie q̄re eſt inquieta ⁊ vehemētis pmutatiõis pducētis ad alterationem figure infantis ad incõueniētiā expulſiõis ipſius. Sed ſi ex parte embriõis hoc erit dupliciter: aut ipiᵘˢ in ſe aut pter ſecūdinā. In ſe aūt pp ſexū q: fuerit femineus: vel pp q̄ntitatem aut ↄtinuā q: fuerit magnus valde vl' puᵘˢ carēs bona cõplõne: aut diſcretā q: fuerit multi numero diſtincti: vel q: vnus plura mēbra hñs ⁊ ꝓprie capita vt mõſtruoſus: vel pp qualitatē q: fuerit leuis valde q̄ effugit a ↄpreſſiõe: vel p mõz ⁊ ineptā figurā egrediēdi vt cū egrediť ſup pedes ſuos: nec manᵘˢ eiᵘˢ ſūt plicate ſup coxas ⁊ iuncte: aut ſup vnū pedem aut ſuper latus eius ⁊ eſt deterior modus. Vel pp inueniētiā tpis vt q: intēpeſtiue moueatur ad exitū vel ante tp̄s determinatū ⁊ proprie in tribus mēſibus medijs qbus ligamenta ſunt fortia ſm G. aliq̄ cā cogente ex his q̄ aborſū faciunt: vel poſt tp̄s vt q: accidat ei aliq̄ ex debilitātibus cauſis vel mors q̄re deficit alter mouētiū. Propter ſecundinā vero aut eſt q: ſit dura ⁊ groſſa nõ recipiens ſectus: aut q: ſit tenera cito diſruptionē patiēs quare egrediātur humiditates ⁊ aqua anteq̄ fetuſ egrediať q̄re humiditate lubricāte carebit. Porro q eſt ex pte extrinſecus accidentiū erit ex parte regiminis in ſex rebus non naturalibus. Ex qbus eſt multa frigiditas ⁊ ſiccitas aeris cõſtringētis mēbra pariᵘˢ: ⁊ accidit in regiõibus ⁊ vētis ſeptētrionalibus: tpibus: ⁊ cõſtellatõibus: vt hip. dixit in ſuis affo. cum inqt. Et multa caliditaſ reſoluēs vtriuſq; virtutē: ⁊ cõſuetudo ciborū põticorū ⁊ potuū ſtipticorum: ⁊ balneatio in aqs aluminoſis ⁊ frigidis ⁊ accidentia aie: vt triſtitia dolor vel egritudo virtutē debilitās: fames ⁊ ſitis ⁊ inanitio: vigilie ſupflue deijcientes virtutē ⁊ ſimilia. Et ex illis oſtetricis error in pcurando. Et ex eorū ↄrijs pueniť facilis ptus. Et qdem cum cauſe ſunt fortes in phibendo partū ⁊ corpus debile i ſuſtinēdo moriť partus ⁊ pariēs: ſʒ vt quidā dicunt poſſit viuere ptus ſi ſtatī mater in vtero incidatur ⁊ extrahatur cū adhuc poſſit hre ſp̄m euētatum aliq̄diu qđ innuit G. de interioribus ſexto: loquēs đ hedo tracto ex vtero mris ↄ acipiēte lac vio a nā pmoto nõ docto. Et q̄nq; viuit partus ⁊ moritur: vt plurimū tñ moritur ptus ⁊ viuit mater: qꝛ multotiēs difficultas ptus perducit ad rupturā vene in matrice q̄re accidit ſanguis fluxᵘˢ Et q̄nq; in pectore ⁊ pulmone: vnde fit ſputū ſanguinis ptiſis. Et q̄nq; ad inciſionē neruorū ⁊ lacertorū pp vehemētiā tēſionis q̄re accit ſpaſmus. Et q̄nq; ad ſiſſiõez

mirach vētris: ⁊ ꝓprie in paruis ⁊ teneribus q̄re accidit ruptura. Et q̄nq; bociū pp retentionē anhelitus nõ expamēdo inflationē inflamātem ⁊ trahēdo mām cum cõdempſatiõe eius in gulā. Ob quā rē aliqᵘˢ pruiſione vtentes conati ſunt phibere ꝓgnationē in talibus: ⁊ proprie paruis ⁊ antiqs debilibus: ↄfantes meliuſ fore pdere filium pcreandū quam pcreatū ſimul ⁊ matrē. Et hoc cum obmiſſione forme impꝓgnationis in capitulo de cura ſterilitatis dicte ⁊ miſtratiõe omnis cauſe ſterilitatis cuius impſſio ſit emēdabilis in tempore cõſecutiõis augumenti ⁊ fortificatiõis adepte: ⁊ hoc ne omni tempore ſterilis pſeueret. Et de prohibētibus a proprietate q̄dā ſunt que approximata ante coituū illud faciunt: vt camphora ſumpta plurima ⁊ emplaſtio teſtium cū iuſquião nigro ⁊ ſuppoſitio alkitran: ⁊ inunctio virge cum eo. Suffumigatio cū corticibus edere poſt mēſtrua: ⁊ oleū balſami cū cerusa: ⁊ mēſa ſcoria ferri. Quedam ſūt que poſt coitum approximata illud agūt: vt piper ſuppoſitū ⁊ ſtercus elefantis ſuffumigatum: aqua albedarogi ſumpta ⁊ proprie in debili. Quedam ante ⁊ poſt mēſtrua illud operantur vt pulpa granati: alumē: ſumitas cauliſ ⁊ ſemen eius apud mūdificationem. Et poſt coitū eſt in hoc fortis ⁊ proprie quādo ponitur in alkiran ⁊ ſubmergitur in calamēto. Et ſuppoſitio foliorum alhurab poſt mūdificationem: ⁊ proprie quādo ſūt ſubmerſi in aqua eorū. Et ſimiliter pulpa coloquintide ⁊ albugueſtē ſcorie ferri: caulis ⁊ ſemen eius: ſcamonee ana partiū equalium ⁊ aggregatarū in kitran ⁊ ſuppoſita. Et multotiens partus difficultas perducit eas ad alias diſpoſitões ⁊ accidētia quorum in fine faciemus hic ſermonem. Et mltotiēs partū naturalē ſequitur fluxᵘˢ ſanguinis ⁊ retētio eius que illius eſt cauſa. Signa ex his ſunt ſigna difficultatis ipſius ⁊ ſigna facilitatis. Et ex ſignis difficultatis quedā ſunt bona quedā mala. Signa vero difficultatis ex cauſis p̄dictis percipies ex anguſtia ⁊ āxietate: ⁊ ſi dolor fortis ſit ante partū non declinās inferius: ⁊ ſi declinat eius declinatio eſt ad poſteriora. Et ſi difficulter parere ſit cõſueta: ſigna facilitatis ſūt contraria: ⁊ ſunt vt apud partū ſentiatur dolor paruus ⁊ declinet inferius ad anteriora: ⁊ cõſueta fuerit faciliter parere ⁊c. Signa quoq; bona in difficili partu que faciūt acquirere ſecuritatem ſunt inqetudo ⁊ motus fetus: dolor declinans ad inferiora ⁊ anhelitus bonus cū virtutis potētia. Signa vero mala ecõtra ſunt intelligēda. Et cū pducunt ad ſudorem frigidum: pulſus: frequētia: debilitatem ⁊ ſincopin ſunt peſſima: ⁊ mortis feſtine p̄uia. Signa vero cauſarum ſunt nota ex preſentia ſeu anteceſſione ipſorum ⁊ regiminis procreātis ipſas. Signa gemellorū etiam habuiſti. Signa vero mortis ipſius ſunt p̄uatio motus conſueti: nec ex ſe mouetur ſʒ motum pregnātis: ⁊ eſt ſicut lapis qui mouetur de latere in latus apud decubitum: ⁊ infrigidatur lumen exiſtens ante calidū. Et detumeſcunt mamille ſicut hip. dixit. Et quandoq; currunt humiditates virulente fetide ex matrice: ⁊ pſūdātur oculi ꝓgnātis: ⁊ eorū albedo ſit fuſca: ⁊ ſit infrigidatio extremorū: ⁊ diſpõ ypolartica. ¶ Cura in difficili partu duplex eſt regimen neceſſariū. Vnū an horā ipſius: aliud in hora. Ante horā quidē eſt ois cauſe exterioris ablatio: ⁊ iterioris ex pte patientis q̄ p̄ter naturam ē impediens ipſum ablatio ſi qua poſſibilis eſt ſi non ſit

poſſibilis vt q: nālis ſit diſpſitio hilitatō ipſiuſ quoquo
modo vt partus facilis ſubſequeť. Abſciſio qdē caꝝ cō
pelť cū ōrijs q̄ in ꝓprijs ſunt dcā caplis: de cura mřicis
veſice ⁊ inteſtinoꝝ ⁊ ani debilitatis neruoꝛum ⁊ totius
coꝛpoꝛis: Diſpoſitio vero ⁊ hilitatio oī cauſe ē ꝯueniēs
⁊ cōis. Compleť autem cū apiētibus ⁊ mollificantibus
reddētibus membꝛa tractabilia ⁊ ad extenſionem ⁊ com
pꝛeſſionē apta ⁊ pꝛopꝛie ī parua ⁊ antiqua ⁊ nouiter pa-
tiente; q̄lia ſunt calida ⁊ humida ⁊ leniētia ⁊ lubꝛicantia
ſumpta iterius ⁊ iniecta ⁊ exterius p oēm modū appꝛo-
ximata vt ſunt iura pinguia carniū ⁊ ꝓpꝛie gallinarū iu
uenū ⁊ pinguiū ⁊ olea leniētia ſumpta ⁊ mucillagines
ſeminū citonioꝛū ⁊ lini dactiloꝛū ⁊ ſimiliū. Et vina ma
tura limphata nō frigida valde. Et oē regimē hūectāti-
um pꝛeter qō ipinguat valde. Et iterdicantur ſtiptica ⁊
pontica ⁊ hoc p menſem ante. Cuꝫ vero appꝛopinquat
hoꝛa q: icipiat ſentire aliquas grauedines ⁊ doloꝛes ap-
pꝛoximētur tūc ſexiones ⁊ euapoꝛatiōes cū ſpōgijs pā-
nis ⁊ alijs appꝛoximatis frequēter ex aquis decoctionis
altee ⁊ maniue folioꝛū fenugreci camomille coꝛōe regis
⁊ capil. ve. Balnea aūt vniuerſalia raro ſunt. n. ex reſol
uentibus ⁊ debilitantibus frequenter appꝛoximata. Et
poſt ipſa vnctionē de pinguedinibus ⁊ oleis ⁊ mucilla
ginibus ⁊ medulle ⁊ cerotaria. Et ex illis circa doꝛſum
ventrē ilia renes ⁊ coxas. Et iniectiones cum cliſterib⁹
eoꝛundem cū reſupinatione deiectione capitibus ⁊ cru-
ribus e ꝓpꝛie vbi ſiccitas matricis ſit cā ⁊ etiam coꝛpo-
ris vniuerſi. Et ex illis eſt coitus frequēs ⁊ ſuffumigatō
cū aromaticis vt muſco ambꝛa ⁊ gallia vt vulua deſcen
dat ⁊ mūdificatis inteſtinis cōfoꝛtetur cibis bonis mul-
te qualitatis ⁊ pauce quātitatis ⁊ potibus vini odoꝛiſe-
ri ⁊ exercitetur plus ſolito hec ei addūt in neceſſitatē at-
trahendi aerem ⁊ diminutionē nutrimēti embꝛionis: ⁊
deſcēſuꝫ ipſius: q̄re ad exitū ꝑparatur. ¶ Regimē vero
hoꝛa partus ⁊ eſt cū ſentiat grauedines ⁊ doloꝛes ⁊ hu-
miditates aliquas icipiūt apparere eſt duplex vnū eſt in
geniatiuū ad deſcēſum facilem ⁊ egreſſuꝫ cāꝝ que ex ꝑ-
te embꝛionis abſcidēs. Aliud eſt mitigatiuū accidētiū
¶ Pꝛimū iſt vt cū talia apparcāt pꝛecipiatur mlieri vt ſe
deat hoꝛa vna deinde ſurgat ⁊ ambulet ſaltādo ⁊ aſcen-
dat gradus ⁊ deſcēdat grauādo ⁊ clamet vel teneat an-
helitū foꝛtiter ⁊ ꝑmat ilia ſua ⁊ des lentē ad bibenū ama
ram qm̄ facit deſcēdere ipſum: deide cū ſentiat os mři-
cis apiri ⁊ hūiditates amplius emanare ſedeat in ſella
pfoꝛata poſito puluinari poſt ipſam obſtetrix que ſtet co
ram ipſa ⁊ inſpiciat diligenter embꝛiōis motum ⁊ parie̅
tis actus quos regulet ſuis manibus vnctis oleo ſiſami
nō de lilio vel amigdal' dulcibus intus in vuluā intro-
mittēdo ⁊ tāgendo ſuauiter ꝓut ſua docuiſt expientia lō
ga patiētemqꝫ dirigat ⁊ cibis ⁊ potibus ac verbis ꝑſua-
ſiuis ⁊ de cito ptu ſalubꝛi ⁊ maſculino cōfoꝛtet. Quod
ſi mulier fuerit pinguis nō ſedeat ſꝫ iaceat ſupꝛa ventreꝫ
ſuū ⁊ ponat caput ſuū ſup petrā ⁊ genua ſua curata ſub
ventre vt ꝯpꝛimať matrix ⁊ pinguedo aſcēdat ⁊ nō deſ-
cendat ad os matricis: ⁊ cōpꝛimat os eiuſ ⁊ pariat foꝛma
quadrupedū: cūqꝫ non pariet: ⁊ accidētia intēdanť ⁊ ſic p
tus fiat difficilis: oꝫ vt reiteretur regimē pꝛimū qm̄ faci
litabit ⁊ mitigabit accidētia e doloꝛe: ⁊ fac eam foꝛtiter
ſternutare: vt hip. dixit oꝛe ⁊ naribus cōpꝛehenſis foꝛtaſ-
ſe: n. pariet. Qō ſi nō ſufficiāt tūc ſuccurrere cuꝫ inſtru-

mento quo os matricis apitur ⁊ ſuppoſitoꝛij ⁊ ſuffumi-
gijs ⁊ medicinis ex pillulis ⁊ alijs alleuiātibus ptum q̄
inf a dicemus. Cūqꝫ apertum eſt os eius ⁊ apparet ſe-
cundina ſcitur qō fetus exituſ appꝛopinq̄t. Qō ſi tardat
ſic cā ſecūdine q: cito ſcindatur compꝛimat ſe pariēs vt
ſimul cū exitu aquoſitatis exeat fetus. Qō ſi pꝛius limi
onibus ⁊ iniectionibus ex leniētibus ⁊ lubꝛicātibus ad-
iuuetur ⁊ alijs. Qō ſi nō ſciditur pp groſſitiem ſuaꝫ oꝫ
q ſcindatur vnguibus obſtetricis vel foꝛficibus aſſum-
pta ex ea in digitis aliq̄ parte eius ne fetū attigat ⁊ ledat
q: ſi fetus nō eſt cōpletus ⁊ tunc ſua foꝛtitudie nō aggre
diatur ſciſſio nocebit: qm̄ exitu aquoſitatiſ ſiccabitur ma
trix q̄re fetus nō poterit lubꝛicari: ſic que lōga bibitur p
tus ⁊ embꝛio nō curabitur ⁊ peribit nec currere poterūt
inūctiones ⁊ cerota ſupꝛadicta ¶ Poꝛro ſi cā tarditatis
fuerit embꝛio ſua quātitate q: fuerit magn⁹ ⁊ pꝛopꝛie ca-
put ſuū iuuet obſtetrix in dilatatiōe vulue colli matriciſ
⁊ oris eius imponēdo manū ſuaꝫ ſuauiter oleis ⁊ cero-
tis dictis ⁊ dicēdis calefactis inunctam. Et ſimiliter ſi fe
mina fuerit ⁊ gemelli. Qō ſi pp ineptū modum ⁊ figu-
ram ineptaꝫ egrediendi puta q: egrediatur ſupꝛa pedes
eius manibus ⁊ bꝛachijs nō adherentibus coxis quo ca
u hilitande ſunt māus ⁊ bꝛachia embꝛionis cū vnctio-
nibus ⁊ cerotis ⁊ iuuat obſtetricis fractiōe ⁊ parienť foꝛ
ti expꝛeſſiōe. Sed ſi ſup alterum pedeꝫ egrediatur oꝫ vt
nō ſedeat: ſꝫ iaceat cruribus eleuatis ⁊ deiecto capite: ob
ſtetrixqꝫ manu ſua reponat pedes ſuauiter deide reuol-
uat pariēs reuolutiōibus plurimis donec ēbꝛio reuoluē
do ſe caput ſuū inclinet inferius ad poꝛtā egreſſiōis ⁊ ex
tunc ſedeat. Qō ſi nō ſit illud poſſibile ſubtili ingēio pe
de intromiſſum iuuat cū alteratiōe ſi poſſibile ē: ⁊ vtru-
qꝫ ſimul apꝛehēſum manu inūcta cū oleo irino trahat ſu
bito: ſemp pariētem cōfoꝛtādo p oēm modum. Qō ſi nō
ſit poſſibile ⁊ pꝛemoꝛiať extrahatur ꝓut infra dicitur in
moꝛtuo. Et ſimiliter ingeniaū ſi ſuper latus ipſum egē-
di ꝯtingat. Qō ſi difficultas accidat cā moꝛtis: pꝛedictis
ꝑmiſſis facilitabimus ſi nō egrediatur ſuſpēdatur cum
vncinis extrahatur: ⁊ feſtina in hoc anteq̄ iſicitur: ⁊ pꝛi-
ens debilitetur ⁊ ſincopizetur: q ſi integre nō poſſit tra-
hi incidatur ſi poſſibile eſt ⁊ fruſtatim extrahatur: q ſi nō
ſit inciſio poſſibilis cōquaſſetur manu ⁊ rumpať vt faci-
le extrahatur. Et antiquoꝝ quedam ingeniati fuerunt
ad inueniēdum regimen in extrahēdo illū alio mō cuiuſ
nos relationem dimittimus pp paruitatē fiducie in ipo
Et nititur ad īndias quaꝝ vſus ſalubꝛioꝛ eſt. Et ex me
dicinis trahentibus fetū moꝛtuū: quedā ſunt ſimplices:
quedā cōpoſite. Ex ſimplicib⁹ vero ſunt kemeſir quod
eijcit fetū virtuoſe nec habet parē in hoc ſicut eſt in edu
cēdo aquā: ⁊ ſemē thimi qō eijcit fetū moꝛtuū: armonia
cum: balſa. oppopo. caſto. gentiāe radix darſeſebā ſuppo
ſitum ⁊ gummi oliue ariſto. vtraqꝫ bibita cū mirra ⁊ pi
pere extrahit embꝛionē: ⁊ naſturtiū ⁊ totū q̄ſ cicere me
dietas: lachꝛima almuſech ſuppoſita extrahit fetū came
dreos: ⁊ thurides ⁊ laudanū ſuppoſitū in pēſario extra
hit fetū moꝛtuū: meſcatra meſir ſuffumigatū ⁊ bibitum
Et cū ex narciſco bibūtur. ʒ. iij. cū aqua melliſ eijcitur fe
tus moꝛtuus ⁊ viuus oleū irinū: arthanita rubea: piper
radix ſilr cū bibitur. ʒ. j. ⁊ ſuppōitur extrahit fetū. Cen
taurea coſtus ⁊ galbanū ſuppoſitū ⁊ caſſius ſuppoſit⁹ a
bꝛotanū: ⁊ roba ſuppoſita: ablutio cū althaleo ⁊ ſucc⁹ ei⁹

quando ex cortice ſerbi fit ſuffumigatio extrahit fetum: lactuca aſini bibita ⁊ ſuppoſita: ablutio cū athalco ⁊ inunctio vētris ⁊ ylij ex eo ⁊ ſucco eius eijcit fetū fortiter. Et hermodactilus vt in pcedenti caplo dictū eſt nō hēt pez in educēdo ipſū fetū mortuū ⁊ mēſtruū. Cōpoſita ſūt q ex his ɔponunē ⁊ i ſūma oēs medie educētes ſrines: ⁊ aſcarides ſupiꝰ numerate fetū extrahūt ⁊ educūt. Ex facilitātibus vo ptū. quedā ſūt ſimplicia. quedā ɔpoſita. ⁊ ex ſimplicibꝰ quedā ſūt talia a n̄a ⁊ a ꝓprietate. q̄dā a ꝓprietate ſolū. Prima ſūt vt cortices caſſief. puluerizate date cū vino ⁊ ē expertū ⁊ bonū ⁊ efficax: ⁊ eſt ſumē in potu aſſam ⁊ caſſiaz eſt bonū ⁊ vltimū: ⁊ ſimiliter cinamo. qm̄ alleuiat ptū ⁊ accn̄tia. Et itez decoctio foliorū althee: ⁊ Rōane in aq̄ ⁊ ſexio in ea facit illa. Et aqua fenugreci faſeolorum ⁊ capil ve. ɔtritorū ⁊ diſſolutoz in ſirupo roſ. ⁊ aliquātulo oleo irino ⁊ datū in potu crocus ⁊ ſiſeleos facilē faciunt ptum in omnibus aīalibus. Secunda ſūt erugo ferri lutū creticū ſuſpēſum ſup pregnātes ɔſeruat pgnātes ⁊ tenē in māu ſiniſtra magnetē ⁊ linitio eius cuz cinē vngule aſini ⁊ eq eſt vltimū ⁊ ſuffumigatō cū ea ⁊ ſuffumigatio cum oleo piſcis ſaliti: ⁊ ſuſpenſio lapidis aquile ſuper coxam eius aut matricarie affricane facilē efficit ptum ⁊ ſine dolor. Et ex his ſūt verba ſancta ⁊ ſunt ex his q̄ pcurant ipſū ſitū ⁊ illud vt in vino cipho de vitro ſcribatur exterius pſalmus. Miſereř mei deꝰ a pnᵒ vſq ad verſum dn̄e labia mea aperies excluſiue cū pēna ⁊ attramēto. deide laueř cū aqua ita q omnes lr̄e ſint ablute cū ea ⁊ deř ad potan̄ ei tota. Itez i aure dextra ipſius dicantur hec verba. Memento dn̄e filioz iſrl edon meddie ieruſalem q dicūt exinanite cū Pr̄ nr̄ ter. Et ſūt alia q̄ faciunt facilē ipſū: ⁊ ſecuz. ⁊ illud eſt vt ſcribatur Dixit dn̄s dn̄o meo vſq ad tecū pncipiū icluſiue i carta nō nata ⁊ cuz filo de lana p vginē cū ter pater nr̄ ſuſpendatur ad collum parientis. Ex ɔpoſitis vo q̄daz ſūt enchatiſmata: q̄dā ſuppōitoria: quedā pille: q̄daz ſuffumigatōeſ alie Enchatiſma in q̄ ſedeť ad difficilē ptum. ℞. pullegij foliorum althee maluarum fenugreci ſe. lini lenticulaz amararuz vel herbe ipſaz capil. ve. an̄. M. i. bulliāt in aq ⁊ ſedeat in ea. Suppoſitoriū ad idē. ℞. ſucci mente in quo bulliat pulpa collogn. ⁊ infuſa in lana ſupponať. Aliud ℞. ariſto. cuz bo. hermarien aut ſtaphi. ⁊ miſtreř. Aliud fit ex elleboro oppopo. ⁊ felle tauri non cum melle. facit enim deſcendē viuuz ⁊ mortuum. Suffūigatio bona. ℞ mirre ſolius vel ipius cum galbano ⁊ caſtoreo confectoz cuz felle taurinoz ſuffūigetur aur. j. Aliud. ℞. ſulf. citrini mirre rubee fellis vacini oppopo. galbani ana ſuffūigeť cum eis. ⁊ ſuffimigatio cū ſpolijs ſerpentis ⁊ ſtercore accipitris. Pillule facilitantes partum. ℞. ſauine partes. ij aſſe armoniaci rubee ana. ʒ. ſ. confice cum ſucco vitis ⁊ da. ij. Alie. ℞. ariſtologie longe piperis mirte ana ptes equales confice cuz ſucco ſiſimbri ⁊ da quattuor omni die cum aqua lupinorum ſunt enim aborſum facientes partum alleuiantes ⁊ mūdicicantes matricem fortiter ſi xp̄s voluerit. Alie idez operantes. ℞. bdelij ſubalbidi mirre ſauine ⁊ fiant pillule cū caſſief. ⁊ melle ⁊ da qnq. Confectio ad idē cui nō adequať. ℞. mirre ſtoracis caſtorei an̄ ʒ. i. cinamomi ſauine an̄. aur. ſ. cōficiuntur cum melle da aur. ij. cū vino. Et ex eis eſt emplaſtz ⁊ cerotum ⁊ epithima quod. ℞. pulpe colloquintide: ⁊ ſucci eius que hūiatus ⁊ miſce cū ſucco rute ⁊ adde mirre ⁊ inungať pecten vſq ad vmblicū: Regimē āt ɔceptiuū accidētiū predictorum ⁊ aliorum que contingere poſſunt ex dictis ⁊ dicēdis in proprijs capitulis eſt manifeſtuz.

Capit. decimum ſeptimum de cura accidentium que ſequuntur partum.

Liquoz tamē que vt plurimū iſequunť partum ſanationē afferamus hic ſpecialiter ex qbus eſt: inflatio ventris: ⁊ dolor eius ⁊ matricis: ⁊ motus eius quoz cauſa plurimū eſt impfecta ſanguinis mūdificatio poſt partū vt ſupra de naturali partu eſt dictū. ⁊ de illis eſt debilitas ⁊ caſus virtutis cuius cā ſanguinis fluxus plurimus vlceratio ⁊ ruptura matricis vel vene eius: dolor ani ⁊ exitus eius. Sanatio eius impfecte mūdificationis eſt ſanatio dicta ſupra capitulo de retentiōe menſtruoz ⁊ hoc quantū neceſſe eſt dicimus: ⁊ eſt q ſtudeamus in ꝓuocatione ⁊ perfecta eius mūdificatione cū diureticis calidis qui ſanguinē acuant: ⁊ attenuēt ductus ⁊ vias apiant que ſuperius nota ſūt: ⁊ cū impellentibus māz ad inferiora. Ex quibꝰ eſt ſternutatio ⁊ retentio anhelitus: ⁊ cū trahentibus ⁊ alienātibus ſimul vt ſūt ſuppoſitoria ⁊ ſuffumigatōes ſupra dicte. Et ſuffumigatio cum oleo piſcis ſaliti cū cinere vngule aſini Nō ſi h nō excuſant ⁊ debilitas nō ꝓhibeat flōia ſafene eſt neccīa: qm̄ reducit ⁊ ꝓuocat. Fluxus ēt ſanguinis plimi ſanatō ſupius dicta ē de cura ſupfluentiū menſtruoz hoc aūt addimus q cum appet oz q extrema intelligent ⁊ ꝓprie manus ⁊ brachia ⁊ nō pedes ⁊ ſub mamillis ventoſe ⁊ pāni infuſi in aceto ſuperponanť ventoſe. Et ſupponanť coliria ex pōticis vt balauſtijs karabe roſ. thuris gall ⁊ vino pōtico. Et ſuſpenſio ſtercoris vacini in lana i coxa eꝰ ⁊ cortex citri retiet ipſū. Sanatio eiꝰ ē duplex cuō eiꝰ q retineť ſāguis: ⁊ ꝓprie cū pdictis ⁊ ꝓprie flōia vene q̄ eſt ſub poplite vel ſaphene: ⁊ ē alteratio febris. Et ad illud quidē ɔueniens eſt aq̄ ordei alterās ⁊ mūdificans vł aq̄ cicez cū ea vel ſeia cōia diſſoluta ⁊ grāta dulcia ⁊ muza ⁊ potus aq̄ lactis ⁊ tamarindoruz ⁊ māne quoniā alterando leniūt: ventrē q in eis plurimū ɔſtipatur. Et iura gallinarū ⁊ prunorum decoctio idem operantur ⁊ nutriunt. Sanationem vero inflationis ventris facimus cū aqua cicerez ⁊ puluez cimini ⁊ vini puri cum dyamāte vel alkekengi vel ſerapino ⁊ origani cum maſtice. Et cliſtere extenuantibus vel naſtale eſt enim ɔuenicēs ex ariſtologia rotunda ſqnante ⁊ ſtorace liquida cum doronigi ⁊ zedoria ſumpta. Dolorem ventris ⁊ matricis cum enchatiſmatibꝰ ex anodinis maluis ⁊ fenugreco. ſemine cimini ſiſamo radice altee floribus camomille melliloti ⁊ cicuta: ⁊ vnctione cum oleo ſiſamino amig. dul. vio. ⁊ cū comeſtione tyriace: ⁊ trifere magne cum vino matricarie vel foliorum reſine. Et ſuffumigetur cuz thure ſtorace ⁊ ſemine racemoruz rubi: ana ſup carboneſ: ⁊ modū eius ſanatio ſupra dc̄a eſt. Ulceribus vero ꝓuidemꝰ cū his pmo que mundificant: ⁊ ſedant dolores vt eſt ſuccuſ morelle ⁊ plantagis cū oleo ro. iniecti vel ſuppoſiti vel albumen oui cuz lacte mulieris ⁊ ſucco portulace ſedeat in aq̄ ſtipticorum ⁊ ponticoz predictoz: deide vngatur cuz vnguēto albo ⁊ alijs q̄ in vlceribus neruoruz laudantur Et cū exhibitiōe in potu boli armeni terre ſigillate ⁊ ſanguis draco. ſucco plantagis ⁊ iniciať dolorem ani ſimilitē curamus vt ē ⁊ exitū cuiſ ſilr̄. Et ex ꝓprijs ē vt abluať in vino decoctiōis ponticoz ⁊ ſuperaſpgatur pulus cornu

cerui vſti ⁊ reponatur ⁊ qeſcat: ⁊ vtatur ſtipticis deinde
lenientibꝰ. Sed ſi ſunt vlcerate ⁊ putrefacte nondum ꝙ
quibuſdã fit vnum foramẽ ex ano ⁊ vulua parientibus: ⁊
matricis ꝓgreditur foras. Cuiꝰ cauſa ẽ puitaſ mẽbroꝝ ⁊
teneritas magnitudo fetus ⁊ obſtetricis defectus ⁊ hoc
mlieribus eſt occultũ quibꝰ ſic ſubuenimus. Ab expto ꝯ
ſulimus vino calõ abluaṫ matrix in quo butiꝝ ſit diſſolu
tuꝫ ⁊ fomenteṫ diligenter donec mollificeṫ ⁊ ex tunc ſua
uiter reponatur deinde ruptura ſuaṫ in q̃ttuoꝛ locis filo
ſerico deinde pãnus lineus vulue imponaṫ ad vulue ꝯ
titatẽ deinde pice liquida liniaṫ. hoc ãt facit matricem re-
creari ⁊ teneri ꝑꝑ ſui rupturam ⁊ mũdificando cõſolidat.
Et collocata ſit in lecto per. xl. dies taliter vt pedes ſint
altioꝛes ⁊ abſtineat ab omni motu coꝛpis aĩ ⁊ balneo.
Et ꝙ ne talis ruptura ꝯtingat in partu ſic preuideamus
pãnum in moduꝫ pillule oblonge poni facimus ſub ano
ad hoc vt quolibꝫ conatu expellendo pueꝝ firmeṫ in illo
⁊ illud compꝛimat vt nõ fiat petincon ſolutio talis.

¶ Cap. xviij. de retentiõe ſecũdie ⁊ extracione eius.

Secundina q̄ꝛ plm ſcõo poſt partum dc̃a eſt ⁊
qñꝫ ſil cum fetu: ⁊ quandoqꝫ inuoluta qñqꝫ
expoliata qñꝫ pꝰ partũ ꝛtineṫ. Et cã ẽ aut ĩ v
tute par ẽtiſ q̃ ꝛmãſit pꝰ partũ õbilˀ aut ĩ ſecũ-
dia q̄ꝛ ſit in ꝓfundo matricis foꝛtiter alligata ⁊ fixa ⁊ coa-
dunata in modũ ſpere ac cotilidonibus foꝛtiter alligata
vel emiſſa aquoſitate ſicca in matricis angulo remãſit lu
bꝛicitate pꝛiuata. aut in oꝛe matriciſ q̄ꝛ poſt partũ ſit adu-
natuꝫ ⁊ humoꝛibus ꝯcurrentibus pꝛe dolorẽ cõcluſum: ⁊
foꝛtaſſe oẽs cãe ſimul ꝯcurrunt. Signa cãꝝ ipſaꝝ ſũt ma
nifeſta vbi cã ſecũdine cuius ſigna ſũt q̄ꝛ difficilˀ partus ꝑ
ceſſit ⁊ grauedo in ſupioꝛibus ⁊ digitoꝛum motio nihil at
tingit ex ea. Cura extractiõis ſecũdine ad ipſius extractõ
nem eſt feſtinandũ. ꝓducit. n. retẽta ad pꝛecipitationẽ eni
xam vt hypo. dixit. ⁊ hoc q̄ꝛ retenta coꝛrumpiṫ facile õ ſui
nã nõ habẽs regimen: ⁊ vapoꝛes ex ea mali aſcendũt ad
ſtomacum coꝛ ⁊ cerebꝛũ quare accñia pꝛefocationis matri
cis cã icurrere ẽ neceſſe. In extractiõe aũt eiꝰ ẽ duplex re
gimen neceſſariũ. vnũ ad habilitandũ extractionẽ quam
ſola nã fac. aliud ad accñtium coꝛrectioneꝫ. Regimen ad
hilitandũ ẽ qõ ſuperiꝰ eſt dc̃m in cura difficultatis ptus
Et ꝯpleṫ cũ cibis ⁊ potibꝰ ex ꝯfoꝛtantibꝰ ex iuribus car
niũ coꝛdialiũ collati ⁊ ñ collati vitellˀ ouoꝝ ⁊ vĩo odoꝛiſe-
ro: ⁊ medis q̃ ſũt dicte ibidẽ: ⁊ in cauſis aboꝛſus diceṫ. ⁊
alijs extrahentibꝰ diceṫ quoꝝ rememoꝛationẽ faciemꝰ
vt ſimpliciũ ⁊ ꝯpoſitaꝝ. Quedã os mꝛicis apiunt: q̃dã
ſecũddinã leniũt ⁊ mꝛicẽ: quedã ligamẽta coꝛrumpũt: ⁊
frãgũt: quedã ſecũdinã deſcendere faciũt: ⁊ ad canalẽ di
rigũt ⁊ ad os mꝛicis educere faciunt ⁊ ad canaleꝫ dirigũt
⁊ ad os mꝛicis educunt vt exide cadat. Ex apiẽtibꝰ ꝓut
s̃. de oplone matricis ẽ dc̃ꝫ ſt vehuen ſuppoſitũ ⁊ ſuffu
migatũ: oleũ lilij ⁊ maioꝛana ꝯfert ad coartationẽ mꝛiciſ
ꝓducẽtis ad ꝑfocationẽ oleũ de narciſco ⁊ yriñ. Secũ-
dario valet ꝑfocatõi oꝛis mꝛicis iunipꝰ ⁊ ſilˀr galbanũ cũ
vino bibitum caleſcẽm: cotum ſinapis ⁊ agari. gangates:
⁊ ſemen vrtice cum vino bibitum ⁊ oleum abꝛotani cale-
ſcẽm aperit os mꝛicis: ⁊ oĩa diuretica calã. Et ex exptis
que aperiunt ⁊ deſcendere faciunt eſt vinum decoctionis
pulegij bibitũ ⁊ enchatiſmatũ ⁊ enchatiſma ſcẽm. Ex aq̃
decoctionis feniculi ⁊ viſce: ⁊ predictoruꝫ. ⁊ ex illis eſt in
ſtrm apertionis oꝛis mꝛicis. Ex lenientibus vero bde-
liumvtrunqꝫ ſuppoſitum ⁊ ſuffumigatum: ⁊ mirra: ⁊ me
dulle galline: anſeris ⁊ anatis: ⁊ medulle canabiti: oleuꝫ
de lilio ſuppoſita ⁊ inuncta exterius: ⁊ interius ⁊ iniecta ⁊
enchatiſma cum folijs malue ⁊ altee: bꝛanche viſine: fur
furis ⁊ ſilium. Et ex coꝛrumpẽtibus ⁊ frangentibus liga
menta eſt ſuffumigatio cuꝫ ſulfure vel arſenico ⁊ gummi
⁊ folijſ edere vel naſturcij ⁊ concarum. Et ex facientibuſ
deſcendere ſecundinã eſt lens amara cũ vino bibita: gal
lia ſuppoſita: odoꝛata ⁊ euapoꝛata fetida: naribus applica
ta: retentio anhelitus: ſternutatio vehemens. compreſſio
ylyorum. Et ex dirigentibus ad canale ⁊ trahẽtibus ad
os matricis ⁊ facientibus eam cadere eſt vnguentum ba
ſilicum immiſſum: poſt illud adminiſtraṫ oleũ roſ. pliuer
ꝫata deſuper altea: ⁊ ſumptio ſtercoꝛis accipitris ĩ potu. ⁊
ex illis eſt manus obſtetricis prudẽtis ⁊ expte ex aliquo
lubꝛicantiuꝫ inuncta ⁊ impoſita ita vt inuncta ipã trahat
ſi per ſe non appeat. Cumqꝫ cepit appareṫ tũc tẽdaṫ faci
lis ⁊ ſiñ laboꝛ vt nõ ſcidaṫ: ⁊ abſcidaṫ ſtrigaṫ tractũ cũ coſ
ſa mulieris: ⁊ coneṫ in ſternutatiõe. ⁊ deinde ꝯmoueaṫ le
uiter vt ſepeṫ a ꝓfundo ⁊ cadat ⁊ ſuccurre cũ facientibus
aboꝛſũ ex ſuppoſitoꝛijs ⁊ ſuffumigatõibꝰ q̃ dicemus ibi-
dẽ. Et qdã ãtiquoꝝ locutus ẽ de extractiõe ſecũdie ſmo
nem vt dixit Abo. quẽ obmittamꝰ grã breuitatis. Regi
men ãt ad accñtiũ coꝛrectionẽ ſubſcribemꝰ deiceps vt eſt
ſic ſtõacus coꝛ ⁊ cerebꝝ cũ ꝯfoꝛtãtibꝰ deſcẽdanṫ ⁊ ꝓpꝛie
tatẽ hñtibꝰ in obmiſſionẽ ſenſuũ q̃ s̃ in cura ipſoꝝ ſũt nar
rata ſiñ quoqꝫ ad oppoſitũ ⁊ circũferẽtias ꝓut oꝫ trahãṫ
⁊ illõ cũ fricatõibus extremoꝝ ⁊ fomẽtationibꝰ coꝛundẽ
q̃ ſũt ex genere acutaꝝ. Cum ꝗ̃ his ꝑmiſſis nõ cadat cla
boꝛare cũ talibꝰ nõ oꝫ qm̃ talia arõatica freq̃nter appꝛo-
xiata grauedinẽ ⁊ doloꝛẽ capitis faciũt ſm hypo. ⁊ angu
ſtiam coꝛdis: ⁊ ſtõaci defectionẽ ſꝫ dimittaṫ. ſed qm̃ poſt
paucos dies ſoluetur coꝛrupta: ⁊ lubꝛicabit in modum a
quoſitatis vel cadet.

¶ Cap. xix. de aboꝛſu ⁊ accidẽtibus q̃ ſequunṫ eũ.

Aboꝛſus ẽ ꝯcepti ẽbꝛionis ꝑter nãm ⁊ añ debi-
tũ tp̃s oꝛtus. Et illõ qdẽ q̄ꝛ qñꝫ tpe in formatõ
nis qñꝫ pꝰ: ſꝫ añ motũ ⁊ añ ꝯplemẽtũ: ⁊ qñꝫ pꝰ
ꝯplemẽtũ ꝯ nãe debitũ ẽ emiſſus: ⁊ qñꝫ viuus ⁊ vt plm
moꝛtuꝰ. Et cã eiꝰ aut eſt interioꝛ aut exterioꝛ. Interioꝛ
qdeꝫ aut ẽ in mꝛice aut ẽ in ꝯceptu. ⁊ ſi in mꝛice: aut in ſe
aut cõitate. Et cã in mꝛice: aut ẽ in oꝛificio ſui cuꝫ fuerit
nãlˀr amplũ nõ valẽs debite coartari: aut accñtalˀr ex hũi
ditatibꝰ mꝛicis ꝯcurrentibꝰ ⁊ mollificãtibus illõ: aut ĩ ꝯ
cauo eiꝰ q̄ꝛ ſit diſtrictũ aliq̃ mala ꝯplone ⁊ hũiditate iple
tũ ⁊ relaxatũ nõ valẽs colligi s̃ ẽbꝛionẽ ad eiꝰ retẽtioneꝫ
õbitã: vlˀ q̄ꝛ ſit aliq̃ egritudinũ poꝝ ſpecie granatũ: vel q̄ꝛ
in venis ⁊ cotilidõibꝰ ſit mucillagies aggregate oꝛa eaꝝ
oppilãtes qbꝰ ſãguis ad alimẽtũ mittiṫ vlˀ ſua grauedine
illos rũpẽs vel q̄ꝛ ſit vẽtoſitate repletũ illos ſua extẽſione
frãgẽte q̃ ex mucilagibꝰ illis plm gnãṫ: q̃re aboꝛſus ſecũ
do vlˀ tertio mẽſe ſequunṫ. Inq̃t. n. ypo. ĩ aflo. Queciiqꝫ
coꝛpa moderate hñtes ꝯcipiũt ⁊ aboꝛtiũt ſecũdo aut ter-
tio mẽſe: his cotilidõeſ mucilagie pleni ſũt q̃ ꝑꝑ nõ pñt
ꝑ grauedie ꝯtinere fetũ ⁊ aboꝛtiũt. Ex cõitate vº aut ad
aliqõ mẽbꝝ grauiẽ paſſũ viciniũ ex qbꝰ ẽ anus cũ panaṫ
tenaſmonẽ. Añ. v. ĩ aflo. ſuio. Mlieri ĩ vtero habẽti te
naſmõ ſupueniẽs aboꝛtire facit. Vlˀ remotꝰ ꝓpꝛie ſi ꝓpꝛi
pale exiſtat ꝙ catarrizãs ⁊ tuſſi in ducat aut ẽt totũ coꝛpꝰ
q̄ꝛ ꝑgnãtis coꝛpus valde fuerit ꝯceptu ꝯſumptũ ⁊ attenu

atum. vnde. y. in affo. Queciinqȝ preter naturam tenues exiſtes ɔcipiūt aboꝛtū: pꝰ ſi grasſe fiūt: aut euatōe aliq̄ inanitī ⁊ ꝓpꝛie ſāguis: vl ſpōtanea puta cū mēſtruis. vū. y in affo. Si mlieri i vtero hñti mēſtrua ſupuenerit īpoſſibile ē fetū eē ſanū: ⁊ iō ſeq aboꝛſū ē poſſibile: vl artificiali ⁊ ꝓpꝛie cum flo͛ia. vū. y. i affo Mulier flōmata aboꝛtit ⁊ ma ȷꝛ ſi cū fetus maioꝛ ē vl alterius būoꝛs cū fluxu ventris. vū. y. i affo. Mulleri in vtero hñti ſi vēter mltū fluat ē ſuſpectō aboꝛtiēdi ne a dſectu nutrimēti fetū adducat Vel vōitu vū Abo. Amplꝰ faciēdū ē ne ꝑgnās vōat qm̄ ſupfluitates cū eo egrediunť. Et vōitus ⁊ laboꝛ eam ad extenuationē ꝑducūt: ⁊ foꝛtaſſe ad rupturā ligamētorū ⁊ cū ſupfluit ad inanitionē. Aut vehemēti fame debilitatū vl aliq̄ acutaꝝ egritudinū captū: vū. y. in vtero hñti ab aliq̄ egritudinū acutaꝝ accipi moꝛtale aut vehementi repletōe ⁊ nauſeatiua ſacietate grauatū ſuffocatiua fetꝰ ⁊ alimēti ipſiꝰ coꝛruptiua. Sȝ cā i ɔceptu. aut eſt i ipſo aut in pānicl͛o ſecūdie. In ipſo q꞉ fuerit grauiter īfirmatul vl debilitatus aliqua cāuſarum debilitantium intrinſecarum vel extrinſeccus accñtium vel quia ex ipſis fuerit ad moꝛtē adductus quare nā expellere nitť cū grauata: ⁊ q꞉ hūiditate currente ex ea virulenta moꝛdetur: ⁊ moleſtatur. Et qñq̄ ex laboꝛe in exitu reſolutus moꝛitur: ⁊ qñq̄ ſuffocatur cibus ñ exeūtibus emittiť viuus. In pānicl͛o vero vt q꞉ fuerit fractus vel debilis fuerit creatꝰ ꝑp tenuitatem ſpermatis in ſua radice: aut q꞉ aliq̄ cā ruptus. Et effuſa humiditas labendo: ⁊ lubꝛicando mīicem incitat ⁊ iuuat ad fetus expulſionē. Et cauſa exterioꝛ eſt expꝛimitiuis aliqua vt eſt frās mlta aeris moꝛtificando q̄ſi regiōibus valde frīs ⁊ ſeptētrionalibꝰ mltiplicať aboꝛſus: aut mlta caliditas reſoluēdo ſicꝰ ɔtigit in meridiōalis. Et ex hiis ē balneatio mlta in frā vel calā aq̄ ꝑducit. n. ad reſolutionē v̇tutis vtriuſqȝ mollificationē ligamētoꝝ aptionē ductus ⁊ receptacl͛i dilationē ⁊ neceſſitate augmētata fetū faē ꝓperare ad exitū aerē frigidū appetēdo. Et ex illis ē mutatio tp͛is ꝑter nām vt cū ꝑceſſerit: yems auſtral: ⁊ ſubſeq̄ť ī boꝛealis: vt. y. dixit in affo. Et ex illis ē motus coꝛpeus vehemēs ⁊ exercitū laboꝛioſū: ⁊ ſaltus vehemēs ⁊ ꝓpꝛie ad poſterioꝛa poſt coitū qm̄ faē deſcēdere ſpma ⁊ fetū aut caſus ⁊ ꝑcuſſio: aut coitꝰ ſupfluus. Et ex illis motꝰ a farmaco ꝑducēs ad ligamētoꝝ rupturā ꝓpꝛie mēſibꝰ tribꝰ pmis: aut aīalis: vt ira foꝛtis timoꝛ: ⁊ triſticia gaudiū magnū ⁊ ſubitū. Et accñia qdē aboꝛſus ſūt doloꝛes foꝛtioꝛes q̄ꝫ in nāli ꝑtu: qm̄ hec violētus ⁊ ille nāl exiſtit. Et ex illis ē fluxus ſāguis imoderatus ex quo ſpūs deficere eſt neceſſe: ⁊ exide matrē ſimul cū fetu ꝑire. Signa aboꝛſus q̄dā ſūt ſuſpicātia ipm̄ futuꝝ q̄dā indicātia ipſū ꝓpiquū ⁊ ꝓmptū: pma ex ɔſuetudie: ⁊ hitudie coꝛpis totiꝰ ſumūtur: vt q꞉ fuerit valde gracile: vel piguoſū ⁊ aboꝛtire ɔſueuit. Et ex diſpōne mamillaꝝ: vel ipaꝝ q̄litate: vt cū fuerit ꝑus tumeſcētes ⁊ ſolide ſubito molles fiāt: ⁊ graciles ꝓut hypo. dixit in affo. Et q̄ꝫtitate cāꝝ ꝑdcāꝝ. Cū. n. vo fuerit: valde foꝛtes illū ſuſpicādū verēdū: poꝛtēdūt. Cūqȝ foꝛtes valde illū ꝓmptū demrant. Cūqȝ doloꝛes foꝛte accidūt i mīice: ⁊ laxitudo rubet facies ⁊ accidit rigoꝛ: ⁊ ꝓpꝛie in febꝛe ⁊ doloꝛ in capite ⁊ i radicibꝰ oculoꝝ tūc indicāt ipm ꝓmptū. ⁊ ꝑſentē ⁊ ꝓpꝛie cū mēſtrua ꝑrūpāt Et ſigna qdē cāꝝ ītrinſecaꝝ q̄ occulte ſūt ex dcīs ſūt nō ⁊ plurīe ꝑaꝝ ſūt māifeſta medico vl ꝑgnāti ex relatiōe ipſius. Cumqȝ cāe ⁊ ſigna appent ipſius aboꝛſus. Alterum

duoꝛum ingenium eſt ſumendum: aut. n. ſunt debiles aboꝛſū ꝑtēdētes: ⁊ tūc vt ꝓuideať cautela: ⁊ ꝑuiſiōe videdū aut ſūt foꝛtes ipm fetū ꝓmptū inferantes ⁊ ineuitabileſ: ⁊ tūc auxiliū quo fiat tolerabilioꝛ ē miſtrādū. Inqt. n. hy. Nō. n. illius ē cuius futuꝝ ꝑiculū oino ꝓhibeat vl ſaltē ɔpetēti āminiculo tolerabilius fiat. Pꝛeuiſio cōſiſtit in abſciſiōe cāꝝ. Cautela vō in ɔſeruatiōe ꝑgnātis ⁊ fetus. Abſciſio cāꝝ ɔpleť cū ꝯriis vniculqȝ cāꝝ ꝓpꝛiis vt ſi q̄dē os mīicis fuerit nālr āpliū ɔſtringať ſtipticis: farmacis illinitis: ēplaſtratis ⁊ ſuppoſitis ⁊ ſuffumigatis q̄ ſ̄ in retētōe mēſtruoꝝ ſt dcā. Silr ſi accñtalr ex hūiditatibꝰ i ꝓfūdo currētibus cura curſus mīicis tollať. Sic quoqȝ ſi ſit h̄ ūeſca mīix: ⁊ hūiditate repleta: vel mucilaginibꝰ cottilidōes grauātibus mēſtruis retētis añ impꝑgnatiōis tp͛s q̄ poſſet ꝑ lōga retētiōe coꝛrupta ledere fetum. cū mūdificātibus oiodo ⁊ exiccātibus notis ibidē leuioꝛibus: nec nō ⁊ ſi ſit vento repleta ēt cū extenuantibus in molla mīicis ſupius dcīs: ēt ſi aliqua ꝑdictarū egritudinum ſpecie ſit grauata cura ipſarum ꝓpꝛia medicet. ſilr ſi patiatur ex cōitate ad aliquod mēbꝛum vel coꝛpoꝛis totius. Nō ſi ꝑ ſui macredine aboꝛſus regimine humectatiuo: ⁊ impinguatio vtendum quod dicemus āiuuente xp̄o. Et ſi inanitum fuerit cum retinentibus fluxum que ſuperius habuiſti vel quia aliq̄ egritudinum acutarū ſit captū cura ꝓpꝛia vniculqȝ que ex dcīs ⁊ dicendis eſt nota: ⁊ ſi fame reſumptione cum tꝑamento ⁊ ſi pletū vehementer: cūātōe palatina ⁊ abſtinētia coꝛrigatur inquit. ypo. ſm multum ⁊ repente euacuare vel replere aut q̄uolibȝ coꝛpus mouere fallax: ⁊ nature inſuaue: paulatī vero melius Complebitur autē replōnis euacuatio ſi qdē ſit ſāguiſ flo͛ia moderate que embꝛionē ad nutrimēti dſectū ñ adducat: ſed tantum ſuperfluuȝ vel malum ſanguinem eiꝰ coꝛruptum. Si vero alij humoreſ colagogo leuiori mūdificetur. vt eſt reubarbarum: mirob. citrini: ⁊ kebuli in diu menſibus mediꝭ. pꝛimos: ⁊ vltimos. ȝ. verendo. vt hypo. docuit: aut cum ſena ſi humoꝛ replens fuerit aduſtus non pillulis ⁊ yeris vt aliqui pꝛeſumpſerūt: nec nō cum lenientibus ⁊ ſanguinem mundificantibus vt melle caſſia: tamarindi: ⁊ māne ſucci ro. lupuli: boꝛaginis: ⁊ bugloſſe: ⁊ floꝛibus earundē ȝ. fumiterre: ⁊ aqua lactis: ⁊ ſilibus: q̄bus in tribus ꝑmis menſibus ⁊ vltimis vti pōt Et ſi cā fuerit in ɔceptu auferať ⁊ ɔfoꝛtetur ꝓut infra dicet: ⁊ ſi moꝛtuus fuerit extrahať ꝓut ſupꝛa in difficili ꝑtu dictū eſt ⁊ ingenio qđ dicemus. Si vero fuerit in pāniculo quo inuoluitur auxilio ſuccurratur quod infra dicemus. Et ſi cā exterioꝛ appꝛuerit amoueatur ⁊ in contrariā diſpoſitionem adducať. Inquit. n. G. Coꝛrectio oīs immoderationis per contrariam īmoderationem eſt fiens. Cautela vero conſiſtit in cōfoꝛtatione mulieris pꝛegnātis ⁊ fetus. Et completur cum regimine ipſoꝛum ſuperius pꝛenoīato ⁊ medis pꝛopꝛijs que narrauimus. Auxilium vero vbi cauſe pꝛeualeſcendo ipſum pꝛomptum de inferant ⁊ ineuitabilem eſt duplex. vnum conſiſtit in habilitando. vt facile ⁊ cito embꝛio expellatur. retentio enim ipſius ꝑiculi eſt ⁊ mīicis eſt cauſa. Aliud conſiſtit in accidentibus coꝛrectione ne moꝛtis periculū adducatur. Habilitatio eius ɔpletur cū illiſ q̄ difficili ꝑtu ſuccurrēdo facilitant ipſum que ſunt ſupꝛa dicta. Coꝛrectio vero accidentiū ibidem extitit nota quantū ad doloꝛem remittēdū ⁊ retētionē ſuperfluitatis ſanguis. etiā colligeť poteſ

ex dictis in retentione ſuperfluitatū menſtruoꝝ. Amen

¶ Incipit ſumma quinta particule quarte ſectionis prime continens capitula tria.

Sequitur ſumma qn̄ta quarte particule ſectōis prime finalis ⁊ vltima. Que eſt de medicis egritudinū membroꝝ apparētium ⁊ ꝑtium ventris q̄ in ſuꝑfluoꝝ expulſiōe ſūt adiuuātes. Sciendum tn̄ eſt ꝙ primū ꝙ nobis de vētre occurrit eſt cutis. deinde ſub ipſa eſt pāniculus primus ⁊ noīauit ipſū G. membranū ⁊ eoꝝ duoꝛꝫ aggregatio eſt mirach cuius iuuamentuꝫ eſt ſimile iuuamento lacertoꝛum qui ſequuntur inde ſunt lacerti .viij. duo primi occurrentes longitudinaleſ protenſi ab oſſibꝰ pectoꝛis vſqꝫ ad oſſa pectinis exiſtentes de genere carnoſoꝛum. Et ſub eis ſunt quattuoꝛ tranſuerſales quoꝛum vnus ꝓtendiť ad extra coſtaꝝ falſaꝛuꝫ ſupra extremitatē earum ad ſiniſtruꝫ inferius circa femur ⁊ anchā ⁊ alij ſiniſtra parte coſtaꝝ falſarum ⁊ extremitate earuꝫ ad dextrum inferius circa femur ⁊ āchā que ex mlťa ꝓtēſōe carnoſa ſubā deſinente in medio in coꝛꝛoſam deinde in pāniculoſam venerint extrema. ſub quibus duo alij latitudiales exñt pāniculum ventris q ſiphac dr̄ immediate tangentes carnoſe ſbe protenſi de ylijs ꝑtis ſiniſtre ad ylia partis dextri quoꝝ iuuamentū ꝯſiſtit ad cōtinēdum ⁊ calefaciendum inteſtina ⁊ ſtōacū ad expellendū quod in mrice: ⁊ veſica expellendum exiſtit: vt eoꝝ cōpſſionis auxilio facile expellatur ⁊ ad ſuſtinendū dyafragma: cum adeſt exſufflatio quod ēt ſua ꝯſtrictione adiuuant. Deinde eſt adeps que piguedo lacertorū dr̄ q̄ ex frītate neruoſitatis ⁊ coꝛdoſitatis ipſoruꝫ ⁊ ipiꝰ ſiphac ibidē ex vnctuoſitate ſanguiſ gnāta multiplicatur. Juuamentū eius eſt vt ſua raritate colligat calitatem: ⁊ ſua viſcoſitate ꝯſeruet eam q̄ reflectiť ad inteſtina: ⁊ ſtomacum iuuāde digōnis gr̄a deinde eſt ſiphac pāniculus vocatꝰ beriteron cui adheret pinguedo valde. Cuius iuuamentum eſt vt ꝯtineat oīa inteſtina ⁊ viſcera ⁊ liget cū doꝛſo ⁊ ſuo ꝓprio loco ꝯſeruet ea tenendo firma ⁊ iuncta. Et eoꝛum ſit tutū ⁊ diſtinctio inter lacertos ⁊ alia viſcera ne turbenť operatiōes ex eoꝛum motu. Et ad exprimenduꝫ ſupfluitates cum lacertis ⁊ mirach ꝯcurrendo. Et ipſe ē principiū a quo oīs pāniculuſ coꝛpoꝛis hꝫ oꝛtuꝫ. Cum .n. aſcendit ꝯtinuať velami: ⁊ fit eius inferioꝛ tunica vna triū ipſiꝰ. Et ex ea cum penetrat oꝛiť pāniculus tegēs pectus. Cum vͦo deſcendit ⁊ ꝯtinuať duobꝰ ilijs aduenīūt ibi ei due vie vocate didimi ī quibꝰ penetrāt vene: ⁊ ſuſpēſoꝛia teſtiū. Ex qbꝰ fiūt due ciſtes ⁊ foliculi teſticuloꝝ. Deīde ē zirbꝰ adipīnꝰ q ē pāniculᵃ ſubtilis ex eo qꝺ ſuꝑſtuit a duobᵃ lateribꝰ ſiphac ⁊ ex eo qꝺ deſcendit apud ſtomachum ⁊ duodenum ⁊ ex quod deſcendit pectinem ⁊ ramus duarum venarum pulſatil ⁊ nō pulſatilis extēſ ꝰ ſtōacū ꝯtextis. Et ſuſpēſio eiᵃ ē ex ſtōaco ⁊ ꝯtinuať pectini: ⁊ ē ꝯpoſitᵃ ex duobꝰ pāniculſ quoꝝ vnus capit aliū inter quos ſūt acies piguedis plime ⁊ vene pauciores ī eis admodū rete ⁊ ē ſīc ciſtis vl̄ ſaccus ī quo aliqd retineť ſi apponať ⁊ ē iteriꝰ ſīc iterioꝛ pānꝰ ſiphac ⁊ ſīc exterioꝛ ſtomaci ⁊ ē additus ab āterioꝛi ꝑte extēſus ſuꝑ oīa viſcera in hoīe: qm̄ eſt magis indigēs auxilio in digōne ꝑ ꝯpone ad aliaꝫ. ſua .n. ſpiſſitudine ꝯprehendit caliditatem ⁊ ſua viſcoſitate pinguedinē illā ꝯſeruat quam reflectit continue ſuꝑ hec ⁊ hoc eſt iuuamentū ſui. Jn ſumma iuuamentum oīum ⁊ cōe in continendo viſcera defendēdo ⁊ exprimendo ⁊ calefaciendo. Et in medio ventris eſt ſumē qui eſt locus vmblici cuius foꝛma eſt admoduꝫ inteſtini quo trahit infans ſanguinem a concauo ſecundine ad ſui nutrimentū ⁊ mediantibꝰ venis quaꝝ oꝛificia in ea ꝯcurrūt diſtributōe coꝛpis totius. Deinde ſūt inteſtina ⁊ alia viſcera quoꝝ anothomiā ꝑmiſimus xp̄i oīpotentis gr̄a q ſit ꝑ cuncta ſecula benedictuſ. Ex qbus egritudies ei cōtīngere poſſibiles ꝯprehendere poteris gnālr ⁊ eſt doloꝛ ⁊ ruptura qua oēs opationes ⁊ iuuamēta leduntur ⁊ dicitur crepatura quā ramex hernia ⁊ ſpēs eius ſequūtur ⁊ qñqꝫ eminētia vmblici ſuis capitulis ꝑdiſtincta. Cauſas quoqꝫ extrinſecas ⁊ interioꝛes eaꝝ ꝓprias ⁊ cōes: ⁊ ſigna eaꝝ. Et ſꝫ hoc iſta quinta ſūma tertia capl'a ꝯtinebit

¶ Cap. i. de crepatura ⁊ ſpeciebꝰ hernie: ⁊ medicis eius

¶ Cap. ij. de augmento vmblici.

¶ Cap. iij. de doloꝛe ventris ⁊ ilioꝛum.

¶ Capitulū .i. de crepatura ⁊ ſpeciebus hernie ⁊ medicinis earum.

Ruptura eſt ſolutio ꝯtinui membro pāniculoſo adueniēs: eius diuiſiōes vlr ꝯphēdēs q̄ ſi pāniculo ꝯtinēti iteſtia q dr̄ ſiphac accidat vocať ꝓprie crepatura. Accīt aūt ei ī loco iuxta ſumē ⁊ raro qm̄ ille locꝰ ſubſtētatus ē lacertis ⁊ cū accīt minoꝛis ē eminētie eo ꝙ grauātia inteſtina inferius tendūt: ⁊ eſt deterioꝝ accñtium lꝫ in ꝑncipio doloꝛē nō faciat qm̄ egreſſa in ea ſūt inteſtina minuta q̄ egreſſa coartātur quibꝰ coartatis coartant fecē ⁊ vomūt eā. Et qñqꝫ accidit in ſumie q̄re ſequiť eius augmētū: ⁊ vmbilici. ⁊ qñꝫ ſub eo ⁊ circa ipſū: ⁊ eſt ꝑue additionis. ⁊ qñqꝫ accīt inferius circa inguina: ⁊ eſt plm̄ qꝛ ꝑs illa grauedie iteſtinorū magis extendiť niſi ſubſtēteť lacertis vt ſupioꝛ pꝛ ſed extremitatibus lacertoꝝ ⁊ eſt maioꝛis doloꝛis ꝓpter magnitudinem eius qꝺ extitit ꝯprehēſuꝫ ⁊ maioꝛis additionis quā ſequiť deſcēſus eius qꝺ extitit ꝯprehenſū an̄ illius rupturā vt iteſtinoꝝ: ⁊ ꝓprie monocli: qm̄ nō eſt circūuolutū: ⁊ ligatū vt alia aut zirbi aut vtroꝛūqꝫ cūꝫ eſt magna in burſaꝫ iteſtinoꝝ: q̄re tumet: ⁊ inflať: ⁊ vocatur ꝓprie hernia ſeu ramex. Et in mlieribꝰ tumēt inguia admodū tumoꝛis oſſei. Et tn̄ vt ꝑter rupturam eius deſcēſus taliuꝫ accidat vt cū ꝑuenit dilatatio in vijs inferioꝛibus ꝑtis eius abſqꝫ ruptura. Et dilatatiōis cā eſt effuſio humiditatū glutinoſaꝝ aquoſaꝝ collectaꝝ in ſpaᵒ vētriſ admodū aq̄ idropicoꝝ. Et qñqꝫ tumet oſſeum: ⁊ inflať ꝓꝓ effuſionē humiditatū ꝑter nām in ipſū aut aggregationē ipſaꝝ in ipſo ꝓꝓ frītatem ⁊ ꝯuerſionē ipſaꝝ in aquoſitatē q̄re replerenť aquoſitate. Et qñqꝫ inflať ꝓꝓ ꝯuerſionē ipſaꝝ hūitatum in ventoſitatē aut caſuꝫ vētoſitatis illud. Et accñt ſpēſ hernie iꝓpꝛie ⁊ abuſiue dicte ſcilicet aquoſa ⁊ vētoſa. Et qñꝫ tūeſcit ⁊ ingroſſať oſſeū ꝓꝓ hūiditatem ſanguineā feculētā deſcēdētē ad ipm̄: aut ex aꝑoſtēate duroꝛ aut pinguedie ita vt aſſimuletur ramici ⁊ vocatur hernia carnoſa. Et qñqꝫ inflāť tm̄ vene eius ex illa: ⁊ vocatur hernia varicoſa: Et qñꝫ mollificatur mollificatōe vehementi abſqꝫ ruptura quare ꝓlōgať ⁊